

VÝZKUMNÝ
ÚSTAV
BEZPEČNOSTI
PRÁCE

BHP dla cudzoziemców

Część tekstowa treści fachowej dla aplikacji internetowej na temat bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników - cudzoziemców

Bloki tematyczne 1-7

Projekt Konfederacji Przemysłu i Transportu Republiki Czeskiej „Podnoszenie poziomu wiedzy pracodawców i pracowników-cudzoziemców w zakresie zapobiegania ryzykom i zapewnienia BHP dla pracowników zagranicznych w Republice Czeskiej”

Propozycja działań mających na celu zapobieganie ryzyku powstania uszczerbku na zdrowiu pracowników w wyniku wypadków przy pracy lub chorób zawodowych finansowanych ze składki na podstawie § 320a lit. b) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy, z późniejszymi zmianami, w 2024 r.

Opracowane przez:

Ing. Jana Ranglová

Ing. Petr Mrkvička

Mgr. Josef Senčík

Mgr. Veronika Měrková, DiS., MBA (grafika)

Petra Růžičková (grafika)

Październik 2024 r.

Spis treści

WPROWADZENIE.....	3
1 Blok tematyczny 1 - WYPADKI PRZY PRACY OBCOKRAJOWCÓW W REPUBLICE CZESKIEJ (2013-2023).....	7
1.1 Wskaźniki bezwzględne - całkowita liczba wypadków przy pracy cudzoziemców w latach 2013-2023 (Arkusz 1)	7
1.2 Wskaźniki względne - skala (częstość) występowania wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców (Arkusz 2)	7
1.3 Udział obcokrajowców w całkowitej liczbie śmiertelnych wypadków przy pracy w Republice Czeskiej (Arkusz 3)	8
1.4 Obywatelstwo obcokrajowców będących ofiarami wypadków przy pracy (Arkusz 4)	8
1.5 Szczegółowa analiza śmiertelnych wypadków przy pracy cudzoziemców (Arkusz 5)	9
1.6 Zdarzenia wypadkowe oraz ich konsekwencje na przykładzie wybranych śmiertelnych wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców w Republice Czeskiej w latach 2013-2023	11
2 Blok tematyczny 2 - WPROWADZENIE DO BHP.....	16
2.1 Prawa i obowiązki pracownika.....	16
2.2 Obowiązki pracodawcy	21
2.3 Szkolenie BHP.....	27
2.4 Jednoosobowa działalność gospodarczą bez zatrudniania pracowników i BHP.....	31
2.5 Zakaz spożywania alkoholu i palenia na stanowisku pracy	32
2.6 Badania w zakresie medycyny pracy.....	36
2.7 Znaki bezpieczeństwa, kolory i sygnały.....	40
3 Blok tematyczny 3 - PRACA PRACOWNIKÓW MŁODOCIANYCH, PRACOWNIC W CIĄŻY, KARMIĄCYCH I MATEK DO KOŃCA DZIEWIĄTEGO MIESIĄCA PO URODZENIU DZIECKA	50
3.1 Pracownicy młodociani	50
3.2 Pracownice w ciąży i karmiące, pracownice będące matkami do końca dziewiątego miesiąca po porodzie.....	53
4 Blok tematyczny 4 - ZGŁASZANIE WYPADKÓW PRZY PRACY, UZNAWANIE CHOROÓB ZAWODOWYCH, ODSZKODOWANIE ZA WYPADKI PRZY PRACY.....	55
4.1 Wypadki przy pracy i choroby zawodowe	55
4.2 Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.....	60
5 Blok tematyczny 5 - ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ („ŚOI”)	67
6 Blok tematyczny 6 - PIERWSZA POMOC NA STANOWISKU PRACY	74
7 Blok tematyczny 7 - BHP na placu budowy	87
7.2 PRACA NA WYSOKOŚCI ORAZ INNE PRACE SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNE	88
7.3 PRACA NA DRABINACH (PRZENOŚNYCH).....	95
7.4 PRACE ROZBIÓRKOWE	98

7.5	SKŁADOWANIE	101
7.6	PRACA W WYKOPACH	104
8	WYBRANE CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI PRACY	108
8.1	Hałas.....	108
8.2	Wibracje	109
8.3	Obciążenie termiczne.....	110
8.4	Pył.....	111
8.5	Azbest.....	111
8.6	Ręczna manipulacja ciężarami	111
9	PODKŁAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY	113
9.1	Registrace domény	113
9.2	Hlavní menu	113
9.3	Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu	113
9.4	Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince.....	115
Zdroje informací:		118
Seznam zkratk:		119
Seznam příloh:.....		120

WPROWADZENIE¹

Każda kultura posiada własne normy i zwyczaje dotyczące bezpieczeństwa, które mogą odbiegać od standardów obowiązujących w Republice Czeskiej. Jednym z ważnych aspektów jest postrzeganie ryzyka. W niektórych krajach ryzyko może być akceptowane jako integralna część pracy i stylu życia, co może skutkować tendencją do nieprzestrzegania przepisów bezpieczeństwa.

Istnieją również znaczące różnice kulturowe w hierarchii i pojmowaniu autorytetów. W niektórych kulturach występuje bezwarunkowe posłuszeństwo w stosunku do przełożonych bez kwestionowania ich decyzji, co może być korzystne z punktu widzenia szybkiego wdrażania środków bezpieczeństwa, jednak może również prowadzić do tego, że pracownicy nie będą zgłaszali potencjalnych zagrożeń lub braków w zakresie BHP.

Kolejnym czynnikiem jest komunikacja i szkolenia. Bariery językowe i różne style komunikacji mogą wpływać na sposób, w jaki pracownicy pojmują i stosują wskazówki bezpieczeństwa. Ważne jest, aby szkolenia i informacje BHP były dostępne w języku zrozumiałym dla pracowników i dostosowane do ich zwyczajów. Skuteczna komunikacja może obejmować nie tylko wskazówki słowne, ale także materiały wizualne i audiowizualne.

Poniższy dokument zawiera treści fachowe do przygotowania aplikacji internetowej w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników-cudzoziemców w określonych zakresach tematycznych, z naciskiem na prezentowanie prostych i zrozumiałych informacji. Celem jest podwyższenie ogólnej wiedzy i edukacja cudzoziemców w zakresie BHP w Republice Czeskiej oraz umożliwienie cudzoziemcom uzyskać podstawowe i ogólne informacje w tej formie, nawet przed ich przyjazdem do Republiki Czeskiej na etapie załatwiania zezwoleń na pobyt oraz przed rozpoczęciem pracy dla konkretnego pracodawcy w Republice Czeskiej. Tekst jest podzielony na poszczególne bloki tematyczne i został przygotowany głównie w formie FAQ (najczęściej zadawanych pytań). FAQ (lub inne części tekstu) są numerowane. Zaleca się, aby tłumacz zachował numerowanie w wersjach językowych, w odwrotnym przypadku utrudniona będzie orientacja w przetłumaczonym tekście oraz przyporządkowanie tekstu do odpowiednich kategorii na stronie internetowej. To jest szczególnie ważne w przypadku języka ukraińskiego i bułgarskiego, które nie są zapisywane alfabetem łacińskim.

¹ Wprowadzenie służy do orientacji zamawiającego w poniższym tekście i załącznikach, z naszego punktu widzenia **nie jest konieczne jego tłumaczenie**.

1. Blok tematyczny 1 - Wypadki przy pracy obcokrajowców

Blok tematyczny 1 zawiera szczegółową analizę wypadków przy pracy cudzoziemców w Republice Czeskiej w latach 2013-2023, ze szczególnym uwzględnieniem śmiertelnych urazów przy pracy, dla których przeprowadzono szczegółową analizę poszczególnych wskaźników (płeć i wiek osoby poszkodowanej, branża, źródło, przyczyna, zawód osoby poszkodowanej, miejsce wypadku, rodzaj wypadku). W tym bloku znajduje się również opis 25 zdarzeń wypadkowych dotyczący wybranych śmiertelnych wypadków przy pracy z udziałem obcokrajowców, które miały miejsce w danym okresie. Integralną częścią bloku tematycznego 1 jest załączony plik w formacie xlsx z danymi źródłowymi w formie tabel i wykresów.

2. Blok tematyczny 2 - Wprowadzenie do BHP

Blok tematyczny 2 jest największy i dlatego został podzielony na 7 podkategorii: Prawa i obowiązki pracownika, Obowiązki pracodawcy, Szkolenia BHP, Osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą, Zakaz alkoholu i palenia tytoniu na stanowisku pracy, Badania lekarskie pracowników, Znaki, kolory i sygnały bezpieczeństwa. W przypadku niektórych podkategorii podany jest link do filmiku z figurką Napo² - chodzi o serię filmików animowanych wytworzonych w koprodukcji niewielkiej grupy europejskich organizacji w celu przedstawienia ważnych kwestii związanych z bezpieczeństwem i higieną pracy w prosty i przyjacielski sposób. W filmikach nie ma treści mówionej, a więc nie ma też bariery językowej. Konieczne jest jednak dołączenie linku i logo konsorcjum autorów; szczegóły są zawsze podane dla każdego pojedynczego linku do nagrania wideo. Do podkategorii 2.7 (Znaki i sygnały bezpieczeństwa) dołączono serię ilustracji sygnałów ręcznych, stworzonych na potrzeby tego projektu SP ČR, w formacie png.

3. Blok tematyczny 3 - Zatrudnianie pracowników młodocianych/kobiet ciężarnych i karmiących, kobiet do dziewiątego miesiąca po porodzie

Blok 3 zawiera dwie podkategorie z podstawowym przeglądem warunków pracy i ochrony pracowników młodocianych oraz kobiet ciężarnych, karmiących i do dziewiątego miesiąca po porodzie.

4. Blok tematyczny 4 - Zgłaszanie wypadków przy pracy, uznawanie chorób zawodowych, odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy

Blok tematyczny 4 obejmuje podstawowe informacje na temat terminologii wypadków przy pracy i chorób zawodowych, procedurę w razie wystąpienia wypadku przy pracy, obowiązki

² Dotyczy to również innych bloków tematycznych.

pracowników i pracodawców w związku z wystąpieniem wypadku przy pracy, procedury uznawania chorób zawodowych oraz informacje na temat warunków powstania prawa do odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych.

5. Blok tematyczny 5 - Środki ochrony indywidualnej

Blok tematyczny 5 zawiera podstawową terminologię związaną ze środkami ochrony indywidualnej, informacje o obowiązkach pracodawcy w zakresie przekazywania ŚOI, kwestie związane z opłacaniem ŚOI, obowiązki pracownika związane ze ŚOI, itp. Załącznik do bloku tematycznego 5 zawiera zdjęcia wybranych ŚOI do ochrony poszczególnych części ciała w formacie jpg lub png.

6. Blok tematyczny 6 - Pierwsza pomoc na stanowisku pracy

Blok tematyczny 6 zawiera podstawowe informacje w zakresie udzielania pierwszej pomocy na stanowisku pracy oraz procedur pierwszej pomocy w następujących sytuacjach: zatrzymanie oddechu i utrata przytomności (resuscytacja krążeniowo-oddechowa, resuscytacja krążeniowo-oddechowa z użyciem AED), masywny krwotok, utrata przytomności, oparzenia, złamania, wypadek samochodowy, zadławienie ciałem obcym. Tekstom towarzyszą linki do nagrań wideo pokazujących procedury pierwszej pomocy w takich sytuacjach. Podpisy do nagrań wideo zostały w ramach projektu SP ČR wytworzone w następujących językach: angielski, ukraiński, polski, rumuński, bułgarski. Podpisy znajdują się w pliku xlsx.

7. Blok tematyczny 7 - BHP na placu budowy

W ramach bloku tematycznego 7 opracowane są podstawowe informacje w celu zapewnienia bezpieczeństwa podczas wykonywania wybranych prac w branży budowlanej, która jest pod względem wypadków klasyfikowany jako branża z wysokim ryzykiem. Chodzi o prace na wysokości i prace szczególnie niebezpieczne, prace na przenośnych drabinach, prace rozbiórkowe, składowanie materiałów i prace w wykopach. Na potrzeby projektu SP ČR stworzono serię rysunków dla podkategorii: praca na wysokości; drabiny; rozbiórka; magazynowanie. Rysunki są w formacie png. z przezroczystym tłem i w formacie plików wektorowych EPS. W przypadku podkategorii prace w wykopach proponujemy załączenie rysunków z już zakończonego projektu ³, jest jednak konieczne wskazanie dedykacji projektu p. poniżej.

³ Chodzi o [Projekt nr TIRSMPSV701 „Innowacyjne rozwiązania dla grupy potrzeb w zakresie optymalizacji przepisów, procedur i środków BHP, w tym środków rozpowszechniania”](#) finansowany przy wsparciu Agencji Technologicznej Republiki Czeskiej w ramach projektu BETA.

Poza głównymi blokami tematycznymi poniższy tekst zawiera rozdziały:

8. Wybrane czynniki ryzyka związane z warunkami pracy - Na potrzeby projektu SP ČR stworzono serię plakatów edukacyjnych w formacie pdf. dotyczących wybranych czynników ryzyka.

9. Materiały podstawowe dla dostawcy strony internetowej - Chodzi o projekt VÚBP zawierający możliwe nazwy domen dla przyszłej strony internetowej, możliwy wygląd graficzny materiałów podstawowych w ramach strony internetowej, strukturę i kolejność kategorii w ramach przyszłej strony internetowej. Finalne rozwiązanie i wygląd graficzny trzeba konsultować i wybrać w porozumieniu z wybranym dostawcą strony internetowej.

Ostatnim dotąd niewymienionym załącznikiem przygotowanym na potrzeby projektu SP ČR jest Próbny test BHP w formacie docx., który zawiera część ogólną BHP (10 pytań) oraz część dotyczącą BHP na placu budowy (10 pytań). Po przetłumaczeniu można utworzyć wersje elektroniczne w odpowiednich językach, np. w ramach aplikacji Google Forms.

Zobacz **Seznam příloh**:

1 Blok tematyczny 1 - WYPADKI PRZY PRACY OBCOKRAJOWCÓW W REPUBLICIE CZESKIEJ (2013-2023)

Kategoryzacja w ramach witryny: bozp-cizinci.cz/Pracovní úrazy cizinců v ČR

Tabele i wykresy znajdują się w pliku xls. Wypadki przy pracy cudzoziemców.⁴

Metodyka została przedstawiona na arkuszu 1 powyższego pliku xls.

Część tekstowa (opisowa) do części zawierającej tabele i wykresy:

1.1 Wskaźniki bezwzględne - całkowita liczba wypadków przy pracy cudzoziemców w latach 2013-2023 (Arkusz 1)

Całkowita liczba wypadków przy pracy obcokrajowców wzrosła prawie 2,5-krotnie w latach 2013-2023 (tab. 1.1, wykres 1.1). Wzrost ten związany jest z ciągle rosnącą liczbą obcokrajowców w Republice Czeskiej (patrz rozdział 1.2). W 2020 i 2021 r. zanotowano doraźny spadek całkowitej liczby wypadków przy pracy, prawdopodobnie związany ze spadkiem aktywności gospodarczej podczas pandemii COVID-19. W kolejnym roku, 2022, łączna liczba wypadków przy pracy w grupie obcokrajowców skokowo wzrosła.

Patrząc bardziej szczegółowo na trendy dla każdego z rodzajów wypadków przy pracy możemy zauważyć, że liczba śmiertelnych wypadków przy pracy (tab. 1.1., wykres 1.2.) wahała się między 14 a 17 śmiertelnymi wypadkami przy pracy rocznie od 2017 r. do chwili obecnej, z wyjątkiem 2018 r. (31 śmiertelnych wypadków przy pracy), ponieważ w tym roku miała miejsce katastrofa górnicza, w której zginęło 12 górników narodowości polskiej w ciągu jednego dnia.

W latach 2013-2023 rocznie dochodziło średnio do 67,7 poważnych wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców (tab. 1.1, wykres 1.3). Najmniej takich wypadków odnotowano w 2021 r., najmniej w 2014 r. Trend w zakresie liczby innych wypadków przy pracy (tab. 1.1, wykres 1.4) jest zgodny z krzywą rozwoju całkowitej liczby wypadków przy pracy w grupie obcokrajowców.

1.2 Wskaźniki względne - skala (częstość) występowania wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców (Arkusz 2)

Względny wskaźnik - skala (częstość) występowania wypadków przy pracy, wskazuje liczbę wypadków przy pracy na 100 000 zatrudnionych obcokrajowców (obywatele innych krajów UE

⁴ Plik Excel zawiera zarówno dane źródłowe w postaci tabel oraz prezentacje graficzne w postaci wykresów różnego typu. Na stronie internetowej zalecamy stosować tylko wykresy z podpisem, nie tabele źródłowe. Wygląd graficzny w ramach witryny powinien zostać uzgodniony z dostawcą witryny.

+ obywatele krajów spoza UE) zarejestrowanych przez urzędy pracy, pozwolenia na działalność gospodarczą nie są uwzględniane. Dane są dostępne od 2015 r. i dla dalszego okresu. Krzywa skali (częstości) występowania wszystkich wypadków przy pracy (tab. 2.1, wykres 2.1) i innych wypadków przy pracy (tab. 2.1, wykres 2.3) na 100 000 zatrudnionych cudzoziemców była stosunkowo stabilna w latach 2015-2023, z niewielkim spadkiem w 2020 i 2021 r. podczas pandemii COVID-19. Z tego wynika, że chociaż bezwzględna liczba wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców ciągle wzrasta, nie dochodzi do znaczącej zmiany incydencji w stosunku do liczby zatrudnionych cudzoziemców. Od 2019 r. wskaźnik śmiertelnych wypadków przy pracy na 100 000 zatrudnionych cudzoziemców wynosi od 2,0 do 2,5. W 2018 r. częstość ta skokowo wzrosła do 5,45, czego powodem była już wspomniana katastrofa górnicza (tab. 2.1, wykres 2.2).

1.3 Udział obcokrajowców w całkowitej liczbie śmiertelnych wypadków przy pracy w Republice Czeskiej (Arkusz 3)

Cudzoziemcy brali udział w ponad 23% z całkowitej liczby śmiertelnych wypadków przy pracy w Republice Czeskiej w 2023 r. (tab. 3.1, wykres 3.1). Odsetek ten ciągle wzrasta od 2017 r., z gwałtownym wzrostem w 2018 r. ze względu na wspomnianą już katastrofę górniczą z większą liczbą ofiar śmiertelnych. W 2020 r. nastąpił spadek.

1.4 Obywatelstwo obcokrajowców będących ofiarami wypadków przy pracy (Arkusz 4)

W latach 2013-2023 największa liczba wypadków przy pracy powodujących niezdolność do pracy o długości ponad 3 dni kalendarzowe (z wyłączeniem wypadków śmiertelnych) przypada na obywateli Ukrainy i Słowacji (ponad 28%). Na trzecim miejscu są obywatele Polski (ponad 15%), dalej Bułgarii i Rumunii (tab. 4.1, wykres 4.1).

W przypadku śmiertelnych wypadków przy pracy w tym okresie chodzi o identyczne narodowości, jednak ze znaczną przewagą obywateli Ukrainy, na których przypada 35% wszystkich śmiertelnych wypadków przy pracy wśród obcokrajowców (tab. 4.2, wykres 4.2).

Względny wskaźnik - skala (częstość) występowania wypadków przy pracy, wskazuje liczbę wypadków przy pracy na 100 000 zatrudnionych obcokrajowców danej narodowości zarejestrowanych przez urzędy pracy, pozwolenia na działalność gospodarczą nie są uwzględniane (tab. 4.3, wykres 4.3). Skala (częstość) występowania wypadków przy pracy powodujących niezdolność do pracy ponad 3 dni kalendarzowe (z wyłączeniem wypadków

śmiertelnych) jest najwyższa wśród obywateli Polski, a następnie Ukrainy (tab. 4.4, wykres 4.4). Skala (częstość) śmiertelnych wypadków przy pracy waha się w latach 2015-2023 dla różnych narodowości, z najwyższą wartością w 2023 r. dla obywateli Ukrainy (tab. 4.5, tab. 4.5).

1.5 Szczegółowa analiza śmiertelnych wypadków przy pracy cudzoziemców (Arkusz 5)

1.5.1. Płeć i wiek pracownika dotkniętego wypadkiem przy pracy - Tab. 5.1, tab. 5.2, wykres 5.2

Pracownicy, będący ofiarami śmiertelnego wypadku przy pracy, to przeważnie mężczyźni (mniej niż 2% śmiertelnych wypadków przy pracy w monitorowanym okresie dotyczyło kobiet). Dominującą kategorią wiekową jest 46-55 lat, następnie 36-45 lat i te dwie kategorie stanowią łącznie ponad 50% wszystkich śmiertelnych wypadków przy pracy w grupie obcokrajowców. Młodzi pracownicy w wieku poniżej 25 lat odpowiadają za mniej niż 10% śmiertelnych wypadków przy pracy.

1.5.2. Główna działalność (CZ-NACE), w ramach której doszło do śmiertelnego wypadku przy pracy - Tab. 5.3, tab. 5.4, wykres 5.3, wykres 5.4

W branży F - Budownictwo klasyfikacji CZ-NACE najczęściej dochodzi do śmiertelnych wypadków przy pracy w grupie cudzoziemca w monitorowanym okresie (prawie 35% śmiertelnych wypadków przy pracy). Następują branże B - Górnictwo i wydobywanie, C - Przemysł przetwórczy i H - Transport i magazynowanie. W wymienionych 4 branżach dochodzi do prawie 70% wszystkich śmiertelnych wypadków przy pracy w badanym okresie. Pozostałe branże CZ-NACE są reprezentowane w mniejszym stopniu. Jeśli chodzi o bardziej szczegółowy podział klasyfikacji CZ-NACE, najczęściej dochodzi do wypadków śmiertelnych w sekcjach 41 - Wznoszenie budynków, 43 - Fachowe roboty budowlane oraz 05 - Górnictwo i przetwarzanie węgla kamiennego i brunatnego.

1.5.3. Działalność, podczas której doszło do śmiertelnego wypadku przy pracy - Tab. 5.5, wykres 5.5

Na pierwszym miejscu jest „Obsługa, manipulacja i przetwarzanie rzeczy materialnych, żywych roślin i zwierząt” - w sumie 33,5% przypadków. Dalej „Chodzenie” i „Transport towaru”.

1.5.4. Źródło śmiertelnego wypadku przy pracy - tab. 5.6, wykres 5.6

Budynki, konstrukcje, powierzchnie powyżej poziomu zero (wewnątrz i na zewnątrz) były najczęstszym źródłem śmiertelnych wypadków przy pracy w badanym okresie, mianowicie 22,8% przypadków. W ujęciu procentowym następne źródło stanowią materiały, przedmioty, produkty, komponenty maszyny i pojazdów, gruz, pył (18%), pojazdy lądowe (12%) oraz zjawiska fizyczne i elementy naturalne (10,8%).

1.5.5. Przyczyna śmiertelnego wypadku przy pracy (dlaczego doszło do wypadku) - tab. 5.7, wykres 5.7

W ponad 50% przypadków przyczyną śmiertelnego wypadku przy pracy jest nieodpowiednia lub niewystarczająca ocena ryzyka. Z długoterminowych statystyk wynika, że przyczyna ta najczęściej występuje w protokołach powypadkowych pracodawców. Przyczyna nie została stwierdzona w prawie 17% przypadków. Stosowanie niebezpiecznych procedur lub metod pracy, w tym działalność bez upoważnienia, wbrew zakazowi, pobyt w niebezpiecznej przestrzeni był przyczyną w 12,6% wypadków.

1.5.6. Klasyfikacja zawodu pracownika dotkniętego śmiertelnym wypadkiem przy pracy według CZ-ISCO/KZAM⁵ - Tab. 5.8, wykres 5.8.

Zawód w prawie 30% przypadków został sklasyfikowany jako rzemieślnik i kwalifikowany pracownik na budowie (z wyjątkiem elektryków). W 14% przypadków zawód jest nieznany. Następuje zawód Kierowca i operator urządzeń ruchomych oraz Pracownik pomocniczy w górnictwie, budownictwie, produkcji, transporcie i branżach pokrewnych. Oba zawody zostały analogicznie zanotowane w 13,2% przypadków.

1.5.7. Lokacja śmiertelnego wypadku przy pracy - Tab. 5.9, wykres 5.9

Do jednej trzeciej śmiertelnych wypadków przy pracy dochodzi w branży przemysłowej. Podobnie place budowy, kamieniołomy odkrywkowe i kopalnie odkrywkowe były miejscem prawie 30% śmiertelnych wypadków przy pracy. Przestrzeń publiczna (obejmująca środki transportu i obszary stale otwarte dla transportu publicznego) była miejscem 15,6% wypadków.

Typ śmiertelnego wypadku przy pracy - tab. 5.10, wykres 5.10

⁵ Państwowa Inspekcja Pracy stosuje klasyfikację CZ-ISCO w celu sprawozdawczości statystycznej od 2019 r., w latach 2012-2018 stosowano pierwotną klasyfikację KZAM. Klasyfikacje KZAM zostały przekształcone w obecne CZ-ISCO.

Najczęściej występującym śmiertelnym wypadkiem przy pracy był upadek z wysokości/do otworu/na płaskiej powierzchni (27% przypadków). Dalej następuje: upadek przedmiotu z wysokości (przewrócenie się na osobę) w 15,6% przypadków, wypadek drogowy (10,8%) i wypadek górniczy (9%).

1.5.8. Modelowy przykład śmiertelnego wypadku przy pracy cudzoziemca

Na podstawie analizy danych w monitorowanym okresie 2013-2023 możemy opracować model standardowego śmiertelnego wypadku przy pracy cudzoziemca:

- Chodzi o mężczyznę w wieku 46-55 lat narodowości ukraińskiej.
- Główną działalnością (CZ-NACE), w której dochodzi do śmiertelnego wypadku przy pracy, jest sekcja F - Budownictwo, dział 41 - Wznoszenie budynków.
- Zawód ofiary według klasyfikacji (CZ-ISCO) „Rzemieślnicy i kwalifikowani pracownicy na budowie (z wyjątkiem elektryków)”.
- Działalność, podczas której doszło do śmiertelnego wypadku przy pracy to „Obsługa, manipulacja i przetwarzanie rzeczy materialnych, żywych roślin i zwierząt”.
- Źródłem wypadku przy pracy były „Budynki, konstrukcje, powierzchnie powyżej poziomu zero (wewnątrz i na zewnątrz)”.
- Miejscem wypadku przy pracy była branża przemysłowa.
- Przyczyną wypadku była nieodpowiednia lub niewystarczająca ocena ryzyka.
- Typ wypadku został klasyfikowany jako upadek osoby z wysokości/do otworu/na płaskiej powierzchni.

1.6 Zdarzenia wypadkowe oraz ich konsekwencje na przykładzie wybranych śmiertelnych wypadków przy pracy w grupie cudzoziemców w Republice Czeskiej w latach 2013-2023⁶⁷

1.6.1. Upadek z wysokości

Pracownik z Ukrainy (†46) wykonywał prace na wysokości w pobliżu krawędzi spadowej. Nie nosił kasku ani przydzielonych mu ŚOI (system ochrony przed upadkiem). Pracownik spadł z

⁶ Polecamy prezentację na stronie internetowej typu „*carousel*” w formie interaktywnego elementu, który umożliwia wyświetlanie kilku pozycji (często używane do recenzji) w ograniczonej przestrzeni poprzez ich stopniowe obracanie lub rozwijanie. Ten element można ustawić tak, żeby automatycznie dochodziło do zmiany pozycji po określonym czasie lub pozwalał użytkownikom na ręczne przełączanie pomiędzy poszczególnymi pozycjami.

⁷ Źródło informacji: Baza danych wypadków przy pracy VÚBP, v. v. i. gromadząca protokoły powypadkowe przesłane przez pracodawców.

wysokości 5 metrów, podczas upadku doszło do śmiertelnego urazu głowy w wyniku kontaktu z stalową konstrukcją.

1.6.2. Wpadnięcie do świetlika

Pracownik narodowości ukraińskiej (†18) wykonywał prace porządkowe na płaskim metalowym dachu. Z nieznanych powodów odłączył się od liny bezpieczeństwa i usunął panel ochronny z przestrzeni przeznaczonej na świetlik. Doszło do upadku pracownika z wysokości 14 metrów do przestrzeni hali. W wyniku urazów głowy i ciała nie miał szansy na przeżycie.

1.6.3. Przejechanie wózkiem wysokiego podnoszenia

Pracownik narodowości ukraińskiej (†58) idący na dworze po chodniku nagle wszedł na jezdnię bezpośrednio pod nadjeżdżający wózek wysokiego podnoszenia, który uderzył go i podniósł na widłach. Obrażenia mnogie ciała i urazy wielonarządowe nie dawały szans na przeżycie.

1.6.4. Wysokie napięcie

Kierowca z Polski (†34) podniósł powierzchnię ładunkową naczepy, doszło do jej kontaktu z elektryczną linią wysokiego napięcia, pod którą znajdował się pojazd. Kierowca wysiadł i dotknął ziemi, powodując powstanie obwodu elektrycznego, co skutkowało śmiertelnym wypadkiem kierowcy pojazdu.

1.6.5. Upadek z konstrukcji mostu

Pracownik z Ukrainy (†48) wraz z innymi kolegami zajmował się betonowaniem górnej części filaru konstrukcji mostu. Pracowników transportowano do górnej części filaru za pomocą klatki zabezpieczającej do żurawi przeznaczonej do transportu ludzi. Po zakończeniu betonowania pracownik ten postanowił nie czekać na klatkę zabezpieczającą i samowolnie zejść po rusztowaniu zbudowanym w pobliżu filaru. Pomiędzy rusztowaniem a stanowiskiem pracy w górnej części filaru znajdowała się luka ok. 80 cm. Podczas upadku do głębokości ok. 15 metrów ofiara doznała obrażeń nie dających szansy na przeżycie. Koledzy słyszeli tylko jego krzyk podczas upadku.

1.6.6. Upadek podczas wychodzenia z klatki na wciągniku

Pracownik ze Słowacji (†51) razem z innymi pracownikami instalowali czujniki ciepłe na stalowej konstrukcji regału. Do transportu wykorzystali windę roboczą (platformę). Podczas wysiadania z windy pracownik wszedł na skrajną blachę stalową o niskiej nośności. Blacha pod jego nogami wygięta się, następnie w wyniku działania przeciwwagi drugiej nogi doszło do odsunięcia windy, powstania luki oraz upadku pracownika z wysokości ok. 20 metrów na

betonową podłogę hali. Doznane obrażenia nie dawały szansy na przeżycie. Pracownik nie zastosował liny bezpieczeństwa oraz szelek, aby zapobiec upadkowi z wysokości.

1.6.7. Zawał w wykopie bez zabezpieczenia

Pracownik z Ukrainy (†38) zajmował się ręcznym czyszczeniem wykopu. Maszyna wykonała wykop o wymiarach 2 x 3 m i głębokości około 2,5 m w celu przeprowadzenia naprawy rurociągu przeciwpożarowego. Pracownik wszedł do wykopu, który nie został zabezpieczony, następnie doszło do usunięcia ściany wykopu i uwięzienia pracownika. Zasypanie spowodowało obrażenia nie dające szans na przeżycie.

1.6.8. Upadek z rusztowania

Podczas demontażu tymczasowej konstrukcji budowlanej (rusztowania wsporczego) doszło do obluźnienia części konstrukcji oraz ściągnięcia pracownika z wysokości ok. 3 metrów. Pracownik ze Słowacji (†35) podczas upadku uderzył się w głowę, doszło do pęknięcia kości czaszki z śmiertelnymi konsekwencjami.

1.6.9. Upadek podczas sprzątania dachu

Pracownik ze Słowacji (†19) wykonywał pracę wykończeniową i sprzątanie po montażu izolacji cieplnej na dachu. Podczas sprzątania nie zastosował ŚOI, np. lina i szelki oraz mocowanie do punktu kotwiczenia. Następnie potknął się o zainstalowany świetlik i doszło do upadku na dolne piętro. w wyniku upadku zginął.

1.6.10. Odrzucenie pod samochód ciężarowy

Pracownik narodowości ukraińskiej (†59) frezował drogę. W wyniku zablokowania frezarki drogowej doszło do jej cofnięcia oraz odrzucenia pracownika na lewy pas ruchu, gdzie został potrącony przez przejeżdżającą ciężarówkę, doznając obrażeń śmiertelnych.

1.6.11. Niebezpieczne zejście

Pracownik z Ukrainy (†30) wykonywał prace porządkowe i wykończeniowe. Z nieznanых przyczyn uszkodzony pokonał deskowanie na 3 piętrze i zszedł po konstrukcji deskowania, które nie było już przymocowane (zostało zdemontowane w celu przemieszczenia na inny plac budowy). Deskowanie przewróciło się wraz z pracownikiem łamiąc barierę ochronną i doszło do upadku uszkodzonego na betonową podłogę na poziomie 1 piętra, przy czym deskowanie wylądowało na nim. Pozostali pracownicy usunęli deskowanie za pomocą żurawia wieżowego i udzielili pierwszej pomocy, niestety resuscytacja ani po wezwaniu służby ratunkowej nie przyniosła efektu i pracownik zmarł w wyniku obrażeń.

1.6.12. Manipulator zrobotyzowany

Pracownik narodowości słowackiej (†47) wszedł do obszaru roboczego zrobotyzowanego manipulatora obrotowego, doszło do urazu w wyniku docięnięcia głowy pracownika do przenośnika przez zrobotyzowane ramię obrotowe. W rezultacie pracownik doznał śmiertelnych obrażeń.

1.6.13. Upadek materiału do wykopu

Kierowca nie zabezpieczył prawidłowo koparki gąsienicowej na podmokłym zboczu. Koparka samorzutnie osunęła się i wepchnęła 2,5-tonową rurę gazową do wykopu, w którym znajdował się poszkodowany pracownik narodowości słowackiej (†52). Doszło do zawału pracownika, który doznał śmiertelnych obrażeń.

1.6.14. Usunięcie poręczy z rusztowania

Podczas żwirowania w trakcie robót na elewacji budynku mieszkalnego pracownik z Ukrainy (†53) usunął boczną poręcz z rusztowania i następnie doszło do upadku z szóstej kondygnacji na chodnik z wysokości 13 metrów. w wyniku upadku zginął.

1.6.15. Upadek ciężaru

Poszkodowany pracownik z Rumunii (†38) przemieszczał 14-metrową stalową belkę za pomocą wciągnika łańcuchowego w celu zawieszenia na filarze. Podczas tego ruchu belka utraciła stabilność i doszło do jej upadku na pomost roboczy, na którym znajdował się poszkodowany. Belka przygnoiła pracownika do pomostu, powodując śmiertelne obrażenia.

1.6.16. Przewrócenie wózka wysokiego podnoszenia

Poszkodowany pracownik z Ukrainy (†34) wykonywał pracę w sortowni odpadów przy użyciu wózka wysokiego podnoszenia. W wyniku niewłaściwego użycia wózka doszło do jego przewrócenia na bok i następnie przygniecenia głowy i szyi pracownika. Pracownik doznał śmiertelnych obrażeń, w wyniku których zmarł na miejscu.

1.6.17. Upadek z skraju dachu

Pracownik narodowości słowackiej (†37) wspiął się po powrocie z przerwy obiadowej na konstrukcję dachu, gdzie wraz z kolegami mocował blachy kryjące. Bez zastosowania liny bezpieczeństwa przymocowanej do punktu kotwiczenia udał się w kierunku skraju konstrukcji, żeby zabrać wiertarkę AKU, po czym z nieznanых przyczyn doszło do upadku z skraju dachu.

1.6.18. Upadek z rusztowania pod wpływem alkoholu

Pracownik ze Słowacji (†35) spadł z konstrukcji budowlanej z wysokości ok. 7 metrów na ziemię. Później udowodniono, że zmarły był w momencie wypadku pod wpływem alkoholu, wartość alkoholu we krwi wynosiła 3,0 promila.

1.6.19. Porażenie prądem elektrycznym podczas zbierania chmielu

Pracownica z Bułgarii (†22) zbierała chmiel na plantacji, przy czym doszło do kontaktu z drutem - podpórką - i następnie do porażenia kobiety prądem elektrycznym ze skutkami śmiertelnymi.

1.6.20. Wybuch miny podczas pracy w wykopie

Pracownik ze Słowacji (†49) chciał na placu budowy usunąć wystający metalowy element z dna wykopu za pomocą szlifierki. Metalowy element część była jednak niewybuchem i podczas cięcia doszło do eksplozji. Doznane obrażenia nie dawały szansy na przeżycie.

1.6.21. Kontakt z wysokim napięciem

Pracownik ze Słowacji (†47) chciał porozcinać starą konstrukcję ogrodzenia i ręcznie zrobić fundamenty pod stopki nowych słupków ogrodzenia. Podczas planowanej przerwy w dostawie prądu był teren pusty. W niezgodzie z wskazówkami wspiął się na koparkę i podczas pracy z koparką prawdopodobnie doszło do kontaktu z linią wysokiego napięcia. Później znaleziono go na drodze obok koparki bez oznak życia. Ofiara cierpiała na epilepsję, jednak ze względu na brak świadków dokładne okoliczności zgonu nie są znane.

1.6.22. Przygniecenie przez ramy stalowe

Podczas przemieszczania stalowej ramy przez pracownika innej firmy doszło do przewrócenia chyba 6 identycznych ram w rzędzie. Zespół ten przygnoił poszkodowanego pracownika z Ukrainy do ramy przenośnika, który funkcjonował w tym miejscu w charakterze bariery na wypadek przewrócenia wspomnianych ram. Pracownik zrobił sobie tymczasowe stanowisko pracy na ramie przenośnika, gdzie w czasie wypadku stał w środku ramy i spawał. Doznane obrażenia były śmiertelne.

1.6.23. Poruszanie się w strefie wózka wysokiego podnoszenia

Podczas przerwy operator z Bułgarii (†42) przechodzi do palarni przed halą produkcyjną. Wbrew wskazówkom nie skorzystał z wyznaczonego chodnika dla pieszych, ale w celu skrócenia drogi przechodził przez strefę zastrzeżoną dla wózków wysokiego podnoszenia. W tym czasie pracownik magazynu zawracał wózkiem widłowym. Sprawdził przestrzeń za wózkiem i rozpoczął manewr. Dokładnie w tym momencie poszkodowany pracownik wszedł

do tej przestrzeni, doszło do jego potrącenia przez wózek i upadku głową na ziemię. Resuscytacja nie przyniosła efektu bez wezwania służby ratowniczej.

1.6.24. Upadek belki na osobę

Podczas transportu 12-metrowej belki za pomocą wózka wysokiego podnoszenia doszło do upadku belki z wysokości ok. 3 metrów na pracownika. Pracownik transportował belkę na wózku wysokiego podnoszenia w wysokości ok. 6 metrów. Nagłe i gwałtowne zahamowanie spowodowało przewrócenie wózka i upadek belki z wideł, przy czym belka podczas upadku przygmiotła pracownika z Serbii (+24) powodując śmiertelne obrażenia.

1.6.25. Upadek z drabiny

Pracownik z Rumunii (+48) wykonywała prace pomocnicze na placu budowy pod nadzorem i zgodnie z instrukcjami kwalifikowanych pracowników. Jego zadaniem było sprzątnięcie materiału na 1 piętrze budynku, z wykorzystaniem klatki schodowej w obiekcie podczas schodzenia. Z nieznanego powodu pracownik skorzystał z aluminiowej drabiny, żeby wejść na taras na 2 piętrze. Podczas schodzenia z tarasu przy użyciu tej drabiny doszło do jej poślizgnięcia się i następnie do upadku ofiary z wysokości ok. 2,9 metra ze skutkami śmiertelnymi.

2 Blok tematyczny 2 - WPROWADZENIE DO BHP

Kategoryzacja w ramach witryny: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP

2.1 Prawa i obowiązki pracownika

2.1.1. Wideo wprowadzające Napo - ryzyka ogólne

<https://www.youtube.com/watch?v=U4b8IKtsFew>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- [AUVA](#) (Austria), [CIOP](#) (Polska), [DGUV](#) (Niemcy), [EU-OSHA](#) (Bilbao, Hiszpania), [INAIL](#) (Włochy), [INRS](#) (Francja), [SUVA](#) (Szwajcaria) i [TNO](#) (Holandia).⁸

⁸ VÚBP, v. v. i. zawarł umowę z Konsorcjum produkującym filmiki Napo w sprawie wykorzystania filmików i figurki Napo. Do wszystkich filmików trzeba jednak podawać informacje o Konsorcjum razem z logo instytucji uczestniczących w Konsorcjum.

2.1.2. Co cudzoziemiec powinienem zrobić przed rozpoczęciem pracy w Republice Czeskiej?

Ważne jest, aby pracować w Republice Czeskiej (Czechy) zgodnie z przepisami prawa i sprawdzić legalność pobytu na terenie Czech. Nie wystarczy przebywać na terenie Republiki Czeskiej na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt, należy również posiadać zezwolenie na pracę w Republice Czeskiej. Wykonywanie nielegalnej pracy związane jest z licznymi ryzykami nie tylko dla pracodawcy, ale także dla nielegalnego pracownika (w przypadku obywateli spoza UE np. ryzyko wydalenia z Unii Europejskiej). Nie należy wierzyć wyłącznie informacjom od pracodawców, pośredników lub innych osób, ponieważ informacje te mogą czasami wprowadzać w błąd co dotyczy legalności pobytu na terenie Czech i prawa do wykonywania pracy. Zalecamy sprawdzić legalność pobytu w Republice Czeskiej na podstawie ważnego zezwolenia na pobyt oraz zapoznać się z tym związanymi prawami i obowiązkami.

- Chcesz dowiedzieć się więcej o warunkach wjazdu na teren Republiki Czeskiej i pracy w zgodzie z przepisami prawa?
- Chcesz wiedzieć, jakie są ryzyka nielegalnego wykonywania pracy w Czechach?
- Nie masz pewności, czy pracujesz w Czechach zgodnie z przepisami prawa?
- Szukasz informacji na temat praw cudzoziemców w zakresie opieki zdrowotnej (w tym uczestnictwa w publicznym ubezpieczeniu zdrowotnym) i ubezpieczenia społecznego?

Jeśli jesteś obywatelem kraju trzeciego spoza Unii Europejskiej: www.pracecizincu.cz

Jeśli jesteś obywatelem innego kraju UE lub członkiem jego rodziny: www.eu-citizens.cz

2.1.3. Dlaczego trzeba się interesować bezpieczeństwem i higieną pracy (BHP)?

Ponieważ chodzi o to najważniejsze - Twoje życie i zdrowie.

Każda praca związana jest z określonymi ryzykami i powstawaniem niebezpiecznych sytuacji, niezależnie od tego, czy chodzi o pracę w biurze albo pracę z koparką na placu budowy. Zawsze istnieją zagrożenia - nie tylko dla Ciebie, ale także dla innych osób w Twoim otoczeniu. W ciągu ostatnich trzech lat ponad 1500 obcokrajowców doznało obrażeń podczas wykonywania pracy w Czechach - poważnych lub w skrajnym przypadku śmiertelnych. Więcej informacji można znaleźć w zakładce [Wypadki przy pracy cudzoziemców w Republice Czeskiej⁹](#)

2.1.4. Czy dla obcokrajowców obowiązują w Republice Czeskiej identyczne zasady BHP podobnie jak dla obywateli Republiki Czeskiej?

Tak.

Dla cudzoziemców i obywateli Republiki Czeskiej obowiązują identyczne prawa i obowiązki w zakresie BHP.

Każdemu pracownikowi przysługuje prawo do zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy. Twój pracodawca ma taki obowiązek wobec Ciebie jako pracownika. Informacje na temat innych praw i obowiązków można znaleźć w poniższych FAQ.

[§ 106 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.1.5. Mój pracodawca wymaga wykonywania pracy, która jest moim zdaniem niebezpieczna i zagraża mojemu zdrowiu. Czy mogę odmówić?

Tak.

Jako pracownik masz prawo odmówić wykonywania pracy, co do której masz uzasadnione przekonanie, że stanowi bezpośrednie i poważne zagrożenie dla Twojego życia lub zdrowia albo życia lub zdrowia innych osób (np. współpracowników, przechodniów, itp.). Odmowa wykonania pracy w takich przypadkach nie stanowi naruszenia dyscypliny pracy.

[§ 106 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.1.6. Nie otrzymałem żadnych informacji od mojego pracodawcy w celu zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy. Czy to jest w porządku?

Nie.

Pracownikowi przysługuje prawo do informacji o ryzykach związanych z wykonywaną pracą. Pracodawca powinien również poinformować o środkach podjętych w celu ochrony

⁹ Wstaw hiperłącze do poszczególnych zakładek na stronie.

pracowników przed ryzykami. Informacje muszą być dla pracownika zrozumiałe. Oznacza to, że jeśli w ogóle nie mówisz po czesku albo masz problemy z komunikacją w tym języku, pracodawca powinien zapewnić zrozumiałość tych informacji - w formie tłumaczenia na język ojczysty lub inny język, który dobrze znasz. Ważne jest, żeby w pełni zrozumieć przedstawione informacje. Więcej informacji w bloku tematycznym **Szkolenie BHP**¹⁰

[§ 106 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.1.7. Czy mam również jakieś obowiązki związane z bezpieczeństwem i ochroną zdrowia?

Tak.

Podstawowe obowiązki pracownika w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy:

- Przestrzeganie przepisów prawa oraz innych przepisów BHP związanych z wykonywaniem pracy, z którymi został należycie zapoznany.
- Dbanie o własne bezpieczeństwo i zdrowie w miarę własnych możliwości.
- Dbanie o bezpieczeństwo i zdrowie innych osób (np. współpracowników, publiczności) według własnych możliwości.
- Przestrzeganie ustalonych procedur roboczych i technologicznych, z którymi zostałeś należycie zapoznany.
- Stosowanie środków ochrony indywidualnej i urządzeń ochronnych podczas pracy (urządzeń ochronnych nie wolno samowolnie zmieniać ani wyłączać z ruchu).
- Zgłaszanie przełożonemu wszelkich braków i usterek w zakresie BHP oraz branie udziału w ich usuwaniu.
- Nie spożywanie napojów alkoholowych ani innych substancji odurzających na stanowisku pracy oraz przed rozpoczęciem pracy.
- Przestrzeganie zakazu palenia na stanowisku pracy.
- Uczestniczenie w szkoleniach BHP.
- Poddawanie się badaniom lekarskim, innym badaniom lub szczepieniom związanym z wykonywaną pracą.
- Poddawanie się testowi na obecność alkoholu lub innych substancji odurzających.
- Oznajmianie przełożonemu wypadków przy pracy, jeśli pozwala na to Twój stan zdrowia. Jeśli jesteś świadkiem wypadku współpracownika lub innej osoby, trzeba

¹⁰ Wstaw hiperłącze do poszczególnych zakładki na stronie.

również zdarzenie to oznajmić natychmiast przełożonemu. Pracownik powinien również współpracować przy wyjaśnianiu przyczyn wypadku.

Bardziej szczegółowe informacje na temat szkoleń BHP, badań w zakresie medycyny pracy, wypadków przy pracy, zakazu spożywania alkoholu i palenia tytoniu na stanowisku pracy oraz ŚOI można znaleźć w samodzielnych blokach tematycznych.¹¹

[§ 106 ust. 4 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.1.8. Ponośę odpowiedzialność za BHP, jeśli zajmuję stanowisko kierownicze?

Za bezpieczeństwo pracy odpowiada pracodawca. Jednakże sprawy BHP są również integralną częścią obowiązków pracowników na stanowiska kierowniczych na wszystkich szczeblach zarządzania w zakresie działu, którym zarządzają. Kierownik więc ponosi odpowiedzialność za bezpieczeństwo i higienę pracy w ramach swojego działu i jest zobowiązany do stworzenia korzystnych warunków pracy i zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kierownik jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo pracy nie tylko swoich podwładnych, ale także wszystkich osób fizycznych, które przebywają na stanowisku pracy za jego wiedzą. Trzeba pamiętać, że pracownik na stanowisku kierowniczym również ponosi odpowiedzialność karną.

[§ 101 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 101 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 302 ust. 1 lit. c\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.1.9. Czy jako pracownik mogę w jakikolwiek sposób uczestniczyć w rozwiązywaniu spraw BHP na stanowisku pracy i zgłaszać pracodawcy swoje zastrzeżenia i uwagi dotyczące BHP?

Tak.

Masz nie tylko prawo, ale również obowiązek uczestniczyć w wytwarzaniu bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy. W tym celu należy się stosować do wszystkich środków wprowadzonych przez pracodawcę. Możesz być zaangażowany w rozwiązywanie kwestii BHP z pracodawcą za pośrednictwem związków zawodowych lub inspektora BHP albo bezpośrednio z pozycji pracownika. Pracodawca powinien umożliwić pracownikowi (lub związkom zawodowym albo inspektorowi BHP) udział w rozmowach dotyczących BHP lub przekazać informacje dotyczące tych rozmów. Jest on również zobowiązany do wysłuchania

¹¹ Wstaw hiperłącze do poszczególnych zakładek na stronie.

informacji, uwag i propozycji dotyczących BHP. Jest również zobowiązany do omówienia z pracownikiem różnych spraw związanych z BHP: np. podjęte środki, ocena ryzyka, organizacja szkoleń BHP, wyznaczenie specjalisty do spraw zapobiegania zagrożeniom, wybór dostawcy usług w zakresie usług medycznych, wybór pracowników do udzielenia pierwszej pomocy, itp.

[§ 106, ust. 3 ustawy nr. 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 108 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.2 Obowiązki pracodawcy

2.2.1. Jakie są obowiązki pracodawcy w zakresie BHP?

Pracodawcy w Republice Czeskiej mają dużo obowiązków w zakresie BHP. Każdy pracodawca, nawet jeśli zatrudnia tylko jednego pracownika, ma obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy. Obowiązki te dotyczą zarówno osób prawnych, jak i fizycznych. Jeśli osoba fizyczna prowadząca samodzielną działalność zatrudnia pracowników, jest uważana za pracodawcę i podlega odpowiednim obowiązkom.

Wybrane podstawowe obowiązki pracodawcy wynikające z Kodeksu Pracy:

1. Zapewnienie BHP

- zapewnienie BHP dla wszystkich pracowników z uwzględnieniem możliwego zagrożenia ich życia i zdrowia, do którego może dojść podczas wykonywania pracy;
- obowiązek zapewniania BHP dotyczy wszystkich osób fizycznych, które są obecne na stanowisku pracy pracodawcy za jego wiedzą.

[§ 101 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2. Pracownicy innego pracodawcy

- Jeżeli pracownicy dwóch lub więcej pracodawców wykonują zadania na tym samym stanowisku pracy, pracodawcy zobowiązani są do wzajemnego pisemnego poinformowania o ryzykach i podjętych środkach;
- koordynować działalność swoich pracowników tak, żeby chronić pracowników drugiego pracodawcy.

[§ 101 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3. Koszty BHP

- Koszty BHP pracodawca nie powinien przenosić bezpośrednio lub pośrednio na pracowników.

[§ 101 ust. 6 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4. Zapobieganie zagrożeniom

- zapewnienie bezpiecznego i zdrowego środowiska pracy oraz warunków pracy;
- zapobieganie ryzykom bazuje na środkach wynikających z przepisów prawa oraz innych aktów mających na celu zapewnienie BHP, dalej na środkach podejmowanych przez pracodawcę w celu zapobiegania, eliminowania lub minimalizowania ryzyk, o ile nie można ich eliminować;
- systematyczne poszukiwanie zagrożeń w procesie i warunkach pracy, identyfikowanie ich przyczyn i źródeł, określanie i ocena ryzyk na tej podstawie oraz podejmowanie środków w celu ich minimalizacji.

[§ 102 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5. Zdarzenia nadzwyczajne, pierwsza pomoc

- Podjąć środki w celu rozwiązywania sytuacji nadzwyczajnych (np. wypadków, pożarów, powodzi, itp.) oraz ewakuacji pracowników;
- zapewnić udzielenie pierwszej pomocy pracownikom;
- określić i zapewnić niezbędną liczbę pracowników organizujących udzielenie pierwszej pomocy, zapewnienie wezwania służb zintegrowanego systemu ratownictwa (ratownictwo medyczne, straż pożarna, policja);
- odpowiednio przeszkolić i wyposażyć tych pracowników w współpracy z zakładem medycyny pracy.

[§ 102 ust. 6 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 103 ust. 1 lit. j\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

6. Prace zabronione, zdolność do pracy, szczepienia w określonych przypadkach

- Niedopuszczenie pracownika do wykonywania pracy zabronionej lub pracy, której trudność nie odpowiada jego kompetencjom i stanowi zdrowia;
- dopilnować, żeby w przypadkach przewidzianych w odrębnych przepisach prawa pracę wykonywali wyłącznie pracownicy z przeprowadzonym szczepieniem lub posiadający dowód odporności na infekcję.

[§ 103 ust. 1 lit. a\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 103 ust. 1 lit. c\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

7. Kategorie pracy

- Poinformowanie pracownika o kategorii, w której została zaklasyfikowana wykonywana przez niego praca.

[§ 103 ust. 1 lit. b\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

8. Usługi medyczne dla pracowników

- Poinformować pracowników o usługodawcy świadczącym usługi w zakresie medycyny pracy oraz o wymaganych rodzajach szczepień i badań profilaktycznych w związku z ich pracą;
- umożliwić poddanie się takim szczepieniom, badaniom i testom w zakresie przewidzianym w odrębnych przepisach prawa lub w decyzji właściwego organu ds. zdrowia publicznego.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Badania w zakresie medycyny pracy**.

[§ 101 ust. 1 lit. d\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

9. Pracownicy zatrudnieni na czas określony, pracownicy tymczasowi, pracownicy młodociani

- Zapewnić pracownikom, w szczególności pracownikom zatrudnionym na czas określony, pracownikom tymczasowym oddelegowanym do pracy dla innego pracodawcy oraz pracownikom młodocianym wystarczające i odpowiednie informacje oraz wskazówki dotyczące BHP zgodnie z potrzebami wykonywanej pracy.

[§ 103 ust. 1 lit. f\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

10. Pracownice w ciąży, karmiące, po porodzie

- Jeśli praca związana jest z narażeniem na działanie czynników ryzyka mogących powodować uszkodzenie płodu w łonie matki, trzeba pracownice poinformować;
- informować pracownic w ciąży, karmiące oraz pracownice w okresie do końca dziewiątego miesiąca po porodzie o ryzykach oraz ich możliwych działaniach na dziecko, karmienie lub ich zdrowie, podjąć odpowiednie środki (minimalizujące ryzyko zmęczenia psychicznego i fizycznego oraz innych rodzajów obciążenia psychicznego i fizycznego związanego z wykonywaną pracą w całym okresie konieczności ochrony ich bezpieczeństwa lub zdrowia dziecka);
- zapewnić dla pracownic w ciąży, karmiących i matek do końca dziewiątego miesiąca po porodzie pomieszczenie do wypoczynku na stanowisku pracy.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Pracownicy młodociani, pracownice w ciąży, karmiące oraz pracownice po porodzie**

[§ 103 ust. 1 lit. h\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 103 ust. 4 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

11. Sposób wynagradzania

- Nie zachęcać finansowo pracowników do wykonywania pracy, która naraża ich na podwyższone ryzyko uszczerbku na zdrowiu i może prowadzić do zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia pracowników w wyniku zwiększenia wydajności pracy.

[§ 103 ust. 1 lit. k\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

12. Zakaz palenia

- Zapewnić przestrzeganie zakazu palenia na stanowiskach pracy wprowadzonego na podstawie odrębnych przepisów prawa.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Zakaz spożywania alkoholu i palenia na stanowisku pracy**.

[§ 103 ust. 1 lit. l\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

13. Dostarczanie informacji i wskazówek

- Przekazać informacje i wskazówki w czasie rozpoczęcia stosunku pracy przez pracownika, w razie przeniesienia na inne stanowisko albo zmiany warunków pracy, zmiany środowiska pracy, wprowadzenia albo zmiany sprzętu, technologii i procedur roboczych;
- pracodawca jest zobowiązany do prowadzenia ewidencji dotyczącej przekazywania informacji i wskazówek.

[§ 103 ust. 1 lit. l\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

14. Szkolenie BHP

- Zorganizować dla pracowników szkolenie w zakresie przepisów prawa oraz innych przepisów w celu zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Szkolenia BHP**.

[§ 103 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

15. Pracownicy niepełnosprawni

- Zapewnić dla pracowników niepełnosprawnych na własny koszt środki techniczne i organizacyjne, w szczególności niezbędne dostosowanie warunków pracy, stanowiska pracy, zastrzeżonego stanowiska pracy, szkolenia lub instruktażu dla takich pracowników oraz podnoszenia ich kwalifikacji w trakcie wykonywania ich regularnej pracy.

[§ 103 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

16. Środki ochrony indywidualnej

- Zapewnić pracownikom środki ochrony indywidualnej, o ile nie można wyeliminować lub odpowiednio ograniczyć ryzyka za pomocą środków ochrony zbiorowej lub środków w zakresie organizacji pracy.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Środki ochrony indywidualnej**.

17. Wypadki przy pracy

- Wyjaśnić przyczyny i okoliczności wypadku przy pracy;
- nie zmieniać stanu na miejscu wypadku urazu bez poważnych powodów do czasu wyjaśnienia przyczyn i okoliczności wypadku;
- o wypadku przy pracy pracownika innego pracodawcy pracodawca powinien bez zbędnej zwłoki powiadomić pracodawcę pracownika poszkodowanego w wyniku wypadku, umożliwić mu udział w wyjaśnianiu przyczyn i okoliczności powstania wypadku przy pracy oraz przekazać mu wyniki tego wyjaśniania;
- prowadzić rejestr wszystkich wypadków w dzienniku wypadków;
- sporządzać protokoły i prowadzić dokumentację dotyczącą wszystkich wypadków przy pracy skutkujących obrażeniami pracownika powodującymi niezdolność do pracy przekraczającą 3 dni kalendarzowe lub zgon pracownika.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Jak radzić sobie z wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i dochodzeniem odszkodowania**

[§ 105 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

18. Choroby zawodowe

- Prowadzić ewidencję pracowników, w przypadku których rozpoznano chorobę zawodową powstałą na stanowisku pracy;
- stosować takie środki w celu wyeliminowania lub zminimalizowania czynników ryzyka, które powodują ryzyko wystąpienia choroby zawodowej lub chorób zawodowych.

Więcej informacji można znaleźć w zakładce **Jak radzić sobie z wypadkami przy pracy, chorobami zawodowymi i dochodzeniem odszkodowania**

[§ art. 105 ust. 6 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

19. Udział pracowników w załatwianiu spraw BHP

- Pracownicy nie mogą być pozbawieni prawa do uczestniczenia w załatwianiu spraw BHP za pośrednictwem związków zawodowych i przedstawiciela do spraw BHP.

[§ 108 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

20. Kontrole BHP

- Minimalnie raz na rok zorganizować kontrole bezpieczeństwa i higieny pracy na wszystkich stanowiskach pracy i w obiektach pracodawcy.

[§ 108 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.2.2. Z czego wynikają inne obowiązki pracodawcy?

W poprzednim FAQ podano jedynie listę podstawowych obowiązków pracodawcy w zakresie BHP. Obowiązków jest jednak znacznie więcej, w zależności od rodzaju wykonywanej pracy, zagrożeń związanych z pracą i czynników ryzyka związanych z warunkami pracy, używanego sprzętu roboczego, itp. Obowiązki wynikające z przepisów prawa oraz innych regulacji w celu zapewnienia BHP:

- przepisy mające na celu ochronę życia i zdrowia,
- higiena i przepisy przeciwepidemiczne,
- przepisy techniczne,
- dokumenty techniczne i normy techniczne,
- przepisy budowlane,
- przepisy ruchu drogowego,
- przepisy przeciwpożarowe,
- specjalne przepisy dotyczące manipulacji chemikaliami i preparatami, materiałami wybuchowymi, łatwopalnymi, substancjami radioaktywnymi, itp.

2.2.3. Jaka jest odpowiedzialność pracodawcy w związku z naruszeniem obowiązków BHP?

W Republice Czeskiej jest do kontroli przestrzegania obowiązków w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy upoważniony [Państwowy inspektorat pracy](#), względnie regionalne inspektoraty pracy. Możliwe kary różnią się w zależności od konkretnego naruszenia, ale w przypadku najpoważniejszych wykroczeń w zakresie BHP może zostać nałożona kara w wysokości do 2 milionów CZK. Kara może zostać nałożona zarówno na osoby prawne, jak i fizyczne.

[§ 17 ustawy nr 251/2005 Dz. w sprawie inspektoratu pracy](#)

Organami kontrolnymi w zakresie higieny pracy są [regionalne stacje higieny \(KHS\)](#). Funkcjonują w charakterze państwowego nadzoru sanitarnego. Wojewódzka Stacja Higieny może przeprowadzać kontrole w następujących podstawowych obszarach: ochrona zdrowia

pracowników; higiena żywności i przedmiotów powszechnego użytku; epidemiologia; higiena ogólna i komunalna; higiena dzieci i młodzieży. Przedmiotem higieny pracy w ramach państwowego nadzoru sanitarnego jest sprawdzenie, czy podmiot gospodarczy przestrzega zobowiązania i wymogi wynikające z przepisów prawa w zakresie ochrony zdrowia pracowników.

[§ 78 ustawy nr 258/2000 Dz. w sprawie ochrony zdrowia publicznego oraz zmiany niektórych związanych ustaw](#)

Pracodawca (lub członek kierownictwa) również ponosi odpowiedzialność karną. Jeśli rażące naruszenie przepisów bezpieczeństwa pracy spowoduje śmierć osoby, chodzi o przestępstwo zabójstwa wskutek niedbalstwa, zagrożonego karą pozbawienia wolności do lat 8 (lub lat 10, jeśli spowoduje śmierć co najmniej dwu osób).

[§ 143 ust. 3 ustawy nr 40/2009 Dz., Kodeks Karny](#)

2.3 Szkolenie BHP

2.3.1. Wideo Napo - Przygody Napo, bezpieczny start

<https://www.youtube.com/watch?v=7LjTvVKLWik&t=62s>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

– [AUVA](#) (Austria), [CIOP](#) (Polska), [DGUV](#) (Niemcy), [EU-OSHA](#) (Bilbao,

Hiszpania), [INAIL](#) (Włochy), [INRS](#) (Francja), [SUVA](#) (Szwajcaria) i [TNO](#) (Holandia).

2.3.2. Jaki jest cel szkolenia BHP?

Szkolenie BHP pomaga zrozumieć, jak wykonywać swoją pracę bezpiecznie i bez ryzyka obrażeń. Dostarczy ono informacji i praktycznych umiejętności potrzebnych do uniknięcia niebezpiecznych sytuacji podczas pracy. Niektóre niewłaściwe nawyki w pracy mogą prowadzić do wypadków przy pracy lub chorób zawodowych. Szkolenie powinno uczyć bezpiecznej pracy i ochrony zdrowia. Szkolenie powinno bazować na ocenie ryzyk na konkretnym stanowisku pracy, środkach podjętych przez pracodawcę w celu ochrony przed ryzykami, instrukcjach obsługi maszyn i urządzeń, wewnętrznych przepisach BHP, itp.

2.3.3. Jakie informacje powinienem otrzymać od pracodawcy w czasie rozpoczęcia pracy?

Pracodawca powinien poinformować pracownika o ryzykach związanym z wykonywaną pracą oraz o środkach podjętych w celu ochrony pracownika przed tymi ryzykami. Rozpoczynając pracę, należy zapoznać się z regulaminem pracy, przepisami prawa oraz innymi regulacjami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy, których należy przestrzegać na stanowisku pracy. Twój pracodawca powinien również poinformować Cię o układzie zbiorowym i przepisach wewnętrznych. Szkolenie powinno być przeprowadzone w języku, który dobrze znasz.

[§ 106 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 37 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.4. Czy muszę wziąć udział w szkoleniu BHP?

Tak.

Szkolenie BHP jest obowiązkowe dla wszystkich pracowników i musisz w nim uczestniczyć.

[§ 106 ust. 4 lit. a\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.5. Kiedy muszę wziąć udział w szkoleniu BHP?

Wstępne szkolenie BHP należy zawsze odbyć pierwszego dnia po rozpoczęciu pracy, w godzinach pracy. Nie powinno dojść do sytuacji, kiedy pracownik rozpoczyna pracę i nie został przeszkolony w zakresie BHP.

Szkolenie BHP będzie jednak przeprowadzane także w innych sytuacjach w trakcie stosunku pracy:

- zmiana stanowiska lub rodzaju pracy,
- wprowadzenie nowej technologii lub zmiana środków produkcyjnych i roboczych,
- zmiana procedur technologicznych lub roboczych,

- w innych przypadkach, które mogą wpływać na bezpieczeństwo i higienę pracy (np. poważny wypadek przy pracy w zakładzie),
- ponowne (okresowe) szkolenia.

2.3.6. Czy szkolenie BHP będzie odbywało ponownie?

Tak, jeśli charakter ryzyka na stanowisku pracy i jego dotkliwość tego wymagają, pracodawca powinien szkolenie okresowo powtarzać. Częstość szkoleń zależy od decyzji pracodawcy. Zwykle szkolenie powtarza się co dwa lata.

[§ 106, ust. 3 ustawy nr. 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.7. Czy szkolenie BHP jest dla mnie bezpłatne?

Tak.

Pracodawca ponosi koszty związane ze szkoleniem BHP.

[§ 101 ust. 6 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.8. Czy otrzymam wynagrodzenie za czas spędzony na szkoleniu BHP?

Tak.

Jeśli szkolenie jest organizowane w godzinach pracy, przysługuje pracownikowi prawo do rekompensaty wynagrodzenia lub płacy. Jeżeli pracodawca nie jest w stanie zorganizować szkolenia w godzinach pracy z przyczyn operacyjnych, będzie chodziło o pracę w godzinach nadliczbowych. Pracownik będzie wówczas uprawniony do wynagrodzenia i dopłaty za nadgodziny w wysokości co najmniej 25% przeciętnego wynagrodzenia za udział w szkoleniu lub po ugodzie z pracodawcą do czasu wolnego za czas trwania pracy w godzinach nadliczbowych.

[§ 205 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.9. W jaki sposób zostanie przeprowadzone szkolenie BHP?

Dokładny sposób przeprowadzenia szkolenia zależy od pracodawcy, który jest odpowiedzialny za określenie treści, zakresu, częstości, formy i sposobu szkolenia, sprawdzanie wiedzy i prowadzenie dokumentacji szkolenia. Szkolenie może być zorganizowane na miejscu, w formie zdalnej lub kombinowanej. Obecnie coraz częściej można się spotkać również z formą online ogólnej części szkolenia poprzez e-learning.

W przypadku szkolenia wstępnego przed rozpoczęciem pracy szkolenie powinno być podzielone na:

1. Sekcja ogólna, która powinna dotyczyć:

- przepisów prawa oraz innych regulacji w celu zapewnienia BHP,
- przewidywalnych ryzyk związanych z pracą i środków podjętych przez pracodawcę
- informacji oraz wskazówek pracodawcy w celu zapewnienia BHP, których należy przestrzegać podczas pracy

2. Instruktaż stanowiskowy będzie nastawiony bezpośrednio na dane stanowisko oraz wykonywaną pracę:

Zakład pracy i stanowisko pracy

- Jak jest rozwiązane stanowisko pracy?
- Gdzie znajduje się droga dostępowa oraz ewakuacyjna?
- Gdzie znajdują się wyłączniki prądu elektrycznego, gazu, itp.
- Co oznaczają sygnały dźwiękowe i świetlne używane w zakładzie?
- Gdzie mogę znaleźć punkt udzielenia pierwszej pomocy i apteczkę?
- Z kim powinienem się skontaktować, jeśli stwierdzę usterki lub niebezpieczne sytuacje? Jakie są potrzebne numery telefonów?

Procedury robocze i technologiczne, obsługa określonej maszyny lub sprzętu

- Jakie są procedury robocze i technologiczne oraz wymagania dotyczące zapewnienia BHP podczas obsługi maszyny lub sprzętu, stosowania materiałów, itp.
- Jakie środki ochrony indywidualnej są przeznaczone do pracy i w jaki sposób powinny być prawidłowo używane?
- Jakie niedozwolone i niebezpieczne procedury robocze są zabronione na maszynie?

Kolejnym rozdziałem szkolenia jest zapoznanie z zasadami bezpiecznej obsługi urządzeń elektrycznych:

- obsługa urządzeń elektrycznych,
- określenie dozwolonych prac ze sprzętem elektrycznym przez osoby nieposiadających odpowiednich kwalifikacji elektrotechnicznych,
- zakaz manipulacji urządzeniami elektrycznymi, inne zasady BHP zgodnie z charakterem przeważającej pracy.

Do obsługi niektórych urządzeń wymagane są specjalne kwalifikacje zawodowe.

[§ 103 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.3.10. Czy jest sprawdzana wiedza z zakresu BHP?

Tak, pracodawca określi sposób sprawdzania wiedzy z zakresu BHP.

Sprawdzanie wiedzy odbywa się np. poprzez rozmowę ustną, test pisemny po zakończeniu szkolenia lub egzamin. Dowód sprawdzenia wiedzy w zakresie przepisów BHP powinien być przechowywany w aktach pracownika.

[§ 103 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.4 Jednoosobowa działalność gospodarczą bez zatrudniania pracowników i BHP

2.4.1. Co w przypadku jednoosobowej działalności gospodarczej, wykonywanej tzw. „na własną rękę”?

Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy dla swoich pracowników.

Osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą (nie zatrudniając pracowników) są odpowiedzialne za BHP w własnym zakresie. Powinny wykonywać swoje obowiązki w taki sposób, aby chronić siebie oraz inne osoby, które mogą być zagrożone w wyniku wykonywania danej działalności. BHP jest integralną częścią prowadzenia działalności gospodarczej.

2.4.2. Jakie obowiązki w zakresie BHP dotyczą osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą i niezatrudniających pracowników?

Osoby te podlegają niektórym obowiązkom określonym w Kodeksie Pracy w [§ 101 ust. 1 i 2; § 102; § 104 i § 105](#). Obejmują one na przykład obowiązki w zakresie zapobiegania ryzykom, stosowania środków ochrony indywidualnej oraz obowiązki w przypadku powstania wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Dalej chodzi też o obowiązki wynikające z postanowień [§ 2-11 ustawy nr 309/2006 Dz.](#) oraz z uwzględnieniem prowadzonej działalności o obowiązki wynikające z przepisów prawa oraz innych przepisów mających na celu zapewnienie BHP, np. w formie rozporządzeń rządu.

[§ 12 ust. 1 lit. b\) ustawy nr 309/2006 Dz. w sprawie zapewnienia innych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.](#)

2.4.3. Jakie obowiązki BHP nie dotyczą osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą i niezatrudniających pracowników?

Badania z zakresu medycyny pracy nie są dla takich osób obowiązkowe. Uwaga! Wyjątek stanowią na przykład kierowcy, dla których jest kierowaniem pojazdem silnikowym

jednoosobowo prowadzoną działalnością gospodarczą według ustawy gospodarczej. Muszą oni regularnie odbywać badania lekarskie. Osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą nie podlegają również obowiązkowi kategoryzacji prac. Też nie oczekuje się, że będą same organizować szkolenia BHP. Szkolenie (podobnie jak zdolność fizyczna do wykonywania pracy) może być jednak wymagane przez osobę zlecającą pracę, np. w branży budowlanej.

[§ 53 i następne ustawy nr 373/2011 Dz. w sprawie szczególnych usług medycznych](#)

[§ 87 ust. 1 lit. c\) ustawy nr 361/2000 Dz. o ruchu drogowym](#)

[§ 37 ustawy nr 258/2000 Dz. w sprawie ochrony zdrowia publicznego](#)

2.4.4. Co jeśli jestem dostawcą, który porusza się po zakładzie pracy innej firmy? Nie znam środowiska oraz występujących ryzyk.

Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy dla wszystkich osób fizycznych (tj. nie tylko dla pracowników), które przebywają w jego zakładzie pracy za jego wiedzą. Jeśli wchodzisz na teren innej firmy, przed wejściem powinieneś się zapoznać z ryzykami i zasadami poruszania się po terenie danego zakładu oraz środkami w celu zapobiegania niebezpiecznym zdarzeniom. Powinna być sporządzona dokumentacja dotycząca zapoznania z wymienionymi sprawami. W przypadku osób regularnie przychodzących na teren zakładu zapoznanie z wymienionymi sprawami można przeprowadzić podczas pierwszego przyścia i nie trzeba go powtarzać za każdym razem, o ile oczywiście nie doszło do istotnej zmiany w zakresie bezpieczeństwa. Ważne jednak jest, żeby wejść na teren innego zakładu pracy za zgodą i wiedzą danej firmy.

[§ 101 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5 Zakaz spożywania alkoholu i palenia na stanowisku pracy

2.5.1. Wideo Napo - Płuca w pracy

<https://www.youtube.com/watch?v=e3kimLAtPzg>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- AUVA (Austria), CIOP (Polska), DGVU (Niemcy), EU-OSHA (Bilbao, Hiszpania), INAIL (Włochy), INRS (Francja), SUVA (Szwajcaria) i TNO (Holandia).

2.5.2. Czy mogę pić alkohol na stanowisku pracy?

Nie.

Dla pracowników w Republice Czeskiej obowiązuje zakaz spożywania napojów alkoholowych lub nadużywania innych substancji uzależniających (np. tytoniu, marihuany, opiatów, pełna lista [tutaj](#)) na stanowiskach pracy każdego pracodawcy. Ten sam zakaz obowiązuje w przypadku przebywania poza stanowiskiem pracy pracodawcy w godzinach pracy (np. wyjazdy służbowe).

[§ 106 ust. 4 lit. e\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.3. Co zrobić sytuacji, kiedy piłem alkohol przed rozpoczęciem czasu pracy?

Nie wolno wchodzić na stanowisko pracy pracodawcy pod wpływem alkoholu (lub innych substancji uzależniających).

[§ 106 ust. 4 lit. e\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.4. A co z wydarzeniami towarzyskimi w pracy organizowanymi poza godzinami pracy? Czy alkohol jest tam dozwolony?

Nie.

Spożywanie napojów alkoholowych na stanowisku pracy poza godzinami pracy jest również zabronione. Dotyczy to na przykład wydarzeń towarzyskich organizowanych w zakładzie pracy po godzinach pracy, które wielu menedżerów w praktyce toleruje. Chodzi jednak o naruszenie czeskich przepisów prawa.

[§ 106 ust. 4 lit. e\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.5. Czy istnieje wyjątek od zakazu spożywania alkoholu w pracy?

Tak, są dwa wyjątki.

Piwo o obniżonej zawartości alkoholu może być spożywane przez pracowników, którzy pracują w niekorzystnych warunkach mikroklimatycznych (np. w wysokiej temperaturze wielkich pieców). Alkohol może być również spożywany przez pracowników, dla których jest to część ich obowiązków służbowych (np. sommelierów, degustatorów, itp.).

[§ 106 ust. 4 lit. e\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.6. Kierownik każe mi dmuchać w alkomat, aby sprawdzić, czy jestem pod wpływem alkoholu. Czy muszę się to zrobić?

Tak.

Pracownik powinien poddać się badaniu na obecność alkoholu lub innych substancji uzależniających na polecenie upoważnionego kierownika wyznaczonego na piśmie przez pracodawcę. Testy mogą być wykonywane bezpośrednio przez kierownika lub przez inną osobę przez niego upoważnioną, np. osobę posiadającą kwalifikacje zawodowe w zakresie zapobiegania ryzyku (w Republice Czeskiej „pracownik służby BHP”).

[§ 106 ust. 4 lit. i\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

Osoba, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że pod wpływem alkoholu lub innej substancji uzależniającej wykonuje lub wykonywała działalności, mogące zagrażać jej życiu lub zdrowiu albo życiu lub zdrowiu innej osoby albo spowodować uszczerbek na majątku, powinna się poddać badaniu wstępnemu i specjalistycznemu badaniu lekarskiemu na obecność alkoholu. Pracodawca jest również uprawniony do żądania, żeby dana osoba poddała się badaniu. W przypadku odmowy poddania się badaniu wstępnemu (lub jeśli nie można go przeprowadzić lub zakończyć), zostanie przeprowadzone specjalistyczne badanie lekarskie. Jeśli odmówisz przeprowadzenia takiego badania, zostaniesz uznany za osobę będącą pod wpływem alkoholu lub innej substancji uzależniającej.

[§ 20 ustawy nr 65/2017 Dz. w sprawie ochrony zdrowia przed szkodliwym działaniem substancji uzależniających](#)

2.5.7. Jakie są konsekwencje odmowy poddania się testowi na obecność alkoholu lub okaże się, że jestem pod wpływem alkoholu?

Jeśli odmówisz badania bez uzasadnionych przyczyn lub zostanie udowodnione, że byłeś pod wpływem substancji uzależniającej na stanowisku pracy, może dojść do rozwiązania umowy o pracę. Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę ze skutkiem natychmiastowym. Zależy to

jednak od okoliczności i sposobu rozwiązania tej sprawy przez pracodawcę. Pozytywny wynik testu nie zawsze oznacza naruszenie obowiązków w stopniu, który można uważać za rażące naruszenie obowiązków, mogące być podstawą do natychmiastowego rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę.

[§ 52 ust. 1 lit. g\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.8. Co zrobić, kiedy pod wpływem alkoholu ucierpię wypadek przy pracy?

Jeśli do wypadku przy pracy doszło w wyniku prowadzenia pojazdu w stanie nietrzeźwości (lub pod wpływem innych substancji uzależniających), a stan nietrzeźwości był jedyną przyczyną, pracodawca może być całkowicie zwolniony od odpowiedzialności za rekompensatę lub zadośćuczynienie za szkodę niemajątkową z tytułu wypadku w pracy. Mówiąc najprościej: nie otrzymasz rekompensaty. Więcej informacji można znaleźć w zakładce [Rekompensaty za wypadek przy pracy¹²](#)

[§ 270 ust. 1 lit. b\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.5.9. Czy jest palenie w pracy dozwolone?

Palenie stanowi zagrożenie dla zdrowia i może być również przyczyną powstania sytuacji nadzwyczajnej (np. pożar). Pracownik nie powinien palić na stanowiskach pracy oraz w innych pomieszczeniach, w których inne osoby narażone są na szkodliwe działanie palenia tytoniu. W praktyce nieograniczone palenie w pracy jest prawie niemożliwe - ze względu na interes niepalących pracowników.

Każda osoba fizyczna powinna się również zachowywać w sposób zapobiegający powstawaniu pożarów - palenie jest związane z nadzwyczajnym ryzykiem szczególnie w środowisku, w których dochodzi do manipulacji materiałami łatwopalnymi lub wybuchowymi.

Pracodawca powinien zapewnić przestrzeganie zakazu palenia na wyznaczonych stanowiskach pracy, na których dochodzi do kontaktu z publicznością (np. w wewnętrznych pomieszczeniach ogólnodostępnych, w środkach transportu oraz na przystankach transportu publicznego, w szkołach, wewnątrz restauracji, w placówkach opieki medycznej, na placach zabaw, itp.)

Pracodawca może zatem wydać całkowity zakaz palenia w zakładzie lub ustalić wydzielone miejsca dla palaczy („palarnie”).

Szczegółowe informacje patrz:

[§ 106 ust. 4 lit. e\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

¹² Wstawić hiperłącze na miejsce na stronie internetowej.

[§ 8 ust. 1 ustawy nr 65/2017 Dz. w sprawie ochrony zdrowia przed szkodliwym działaniem substancji uzależniających.](#)

[§ 17 ust. 1 lit. a\) ustawy nr 133/1985 Dz.](#)

2.5.10. Czy mogę palić podczas przerwy?

Tak, poza stanowiskiem pracy u pracodawcy.

Przerwy na posiłek i wypoczynek nie są wliczane do czasu pracy i zazwyczaj można wyjść z terenu zakładu pracodawcy. Pracodawca nie może zabronić palenia poza terenem zakładu.

2.6 Badania w zakresie medycyny pracy

2.6.1. Jaki jest cel badania w zakresie medycyny pracy?

Celem badania medycyny pracy jest ustalenie, czy pracownik jest zdolny z punktu widzenia stanu zdrowia do wykonywania określonej pracy. Innymi słowy: lekarz medycyny pracy określa, czy obecny stan zdrowia pozwala na wykonywanie danej pracy lub czy występują pewne choroby lub ograniczenia, które uniemożliwiłyby wykonywanie danej pracy. Na przykład, jeśli cierpisz na epilepsję, praca na wysokości nie będzie dla Ciebie odpowiednia, ponieważ atak może spowodować poważne obrażenia. Każda praca ma jednak inne wymagania dotyczące stanu zdrowia pracownika. Pracodawca nie może pozwolić pracownikowi na wykonywanie pracy, która nie jest zgodna z jego umiejętnościami i stanem zdrowia.

[§ 103 ust. 1 lit. a\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.6.2. Czy mam obowiązek poddania się badaniu w zakresie medycyny pracy?

Tak.

Jako pracownik jesteś zobowiązany do poddania się badaniom w zakresie medycyny pracy, testom lub szczepieniom określonym przez odrębne przepisy prawa.

[§ 106 ust. 4 lit. b\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

2.6.3. Czy mój pracodawca uzyska informacje dotyczące szczegółów mojego stanu zdrowia?

Nie.

Pracodawca otrzyma opinię na podstawie przeprowadzonego badania lekarskiego, w której zostanie stwierdzone, czy pracownik jest zdolny do pracy z punktu widzenia stanu zdrowia, czy jest zdolny do pracy z ograniczeniami albo długookresowo utracił zdolność do pracy z punktu widzenia stanu zdrowia. Przyczyna niezdolności do pracy lub choroby i problemy

zdrowotne niezwiązane z wykonywaniem pracy nie są w opinii podane. Nawet lekarz świadczący usługi w zakresie medycyny pracy powinien zachowywać tajemnicę lekarską.

[§ 43 ust. 3 ustawy nr 373/2011 Dz. w sprawie szczególnych usług zdrowotnych](#)

2.6.4. Kiedy przeprowadzane jest wstępne badanie lekarskie?

Przed podjęciem nowej pracy trzeba odbyć *wstępne badanie lekarskie*.¹³ Pracodawca powinien wysłać Cię do badania przed powstaniem stosunku pracy (tj. przed datą określoną w umowie o pracę jako data rozpoczęcia pracy). W przypadku umów cywilnoprawnych (umowa o dzieło, umowa zlecenia) konieczne jest odbycie badania, o ile praca jest niebezpieczna albo dla pracy określone są przez przepisy prawa warunki zdrowotne. Będziesz również musiał odbyć wstępne badanie lekarskie w sytuacji, kiedy:

- zostaniesz przeniesiony na inne stanowisko pracy;
- dojdzie do zmiany warunków pracy, np. wzrostu ryzyka związanego z wykonywaną pracą lub do wykonywania nowej, niebezpiecznej pracy.

[§ 10 rozporządzenia nr 79/2013 Dz. w sprawie usług w zakresie medycyny pracy i niektórych rodzajów opinii lekarskich](#)

2.6.5. Kiedy przeprowadzane są okresowe badania?

Celem *okresowych badań lekarskich* jest sprawdzenie, czy pracownik jest nadal zdolny do wykonywania swojej pracy. Badania okresowe są obowiązkowe w przypadku prac niebezpiecznych (prace klasyfikowane w kategorii 2 - niebezpieczne, 3 i 4) oraz w przypadku pracowników wykonujących prace lub działalność, której częścią jest ryzyko zawodowe. Pracownicy odbywają badania okresowe w terminach określonych według kategorii ich pracy. Dla pracy w kategorii 1 i 2 są terminy również określone, jednak ich odbycie nie jest to obowiązkowe. Badania okresowe są przeprowadzane, o ile tego wymaga pracownik lub pracodawca.

	Terminy kontroli okresowych					
Kategorie pracy	1	2	2 ryzyk.	3	4	Ryzyko zawodowe
Wiek do 50 lat	1x na 6 lat	1x na 4 lata	1x na 2 lata	1x na 2 lata	1x na rok	1x na 4 lata

¹³ Zgodnie z aktualnym projektem badania wstępne powinny zostać zniesione dla kategorii pracy 1 od 2025 roku. Ich odbywanie powinno być dobrowolne ze strony pracodawcy i pracownika. Nowelizacja obecnie nie weszła w życie (sierpień 2024 r.), brzmienie pytania 2.6.4. należy dostosować do aktualnych zmian ustawodawczych.

Wiek powyżej 50 lat	1x na 4 lata	1x na 2 lata	1x na 2 lata	1x na 2 lata	1x na rok	1x na 2 lata
---------------------------	-----------------	--------------	--------------	--------------	-----------	--------------

Powyższe terminy nie mają zastosowania, o ile na podstawie innego przepisu prawna lub [w załączniku do rozporządzenia nr 79/2013 Dz.](#) określono inne.

[§ 11 rozporządzenia nr 79/2013 Dz. w sprawie usług w zakresie medycyny pracy i niektórych rodzajów opinii lekarskich](#)

2.6.6. Kiedy przeprowadzane jest badanie nadzwyczajne?

Badanie w trybie nadzwyczajnym jest przeprowadzane w razie ryzyka utraty lub zmiany zdolności do pracy. Np. w sytuacji, kiedy doszło do przerwy w pracy na dłuższy czas:

- z powodu choroby przez okres przekraczający 8 tygodni,
- po wypadku z poważnymi konsekwencjami,
- z jakiegokolwiek innego powodu przez okres przekraczający 6 miesięcy.

Powinieneś poddać się nadzwyczajnemu badaniu w ciągu 5 dni roboczych po ponownym podjęciu pracy. Badanie nadzwyczajne jest również przeprowadzane, o ile Twoje warunki pracy uległy pogorszeniu albo doszło do wzrostu ryzyk związanych z pracą. Możesz również poprosić o badanie nadzwyczajne z własnej inicjatywy, podobnie jak Twój pracodawca.

[§ 12 rozporządzenia nr 79/2013 Dz. w sprawie usług medycyny pracy i niektórych rodzajów opinii lekarskich](#)

2.6.7. Kiedy przeprowadzane jest badanie końcowe?

Badanie końcowe odbywa się po zakończeniu stosunku pracy dla pracodawcy, o ile:

- pracownik wykonywał prace niebezpieczne (prace zaklasyfikowane jako niebezpieczne w kategorii 2, 3 i 4),
- dojdzie do rozpoznania choroby zawodowej pracownika lub ryzyka choroby zawodowej podczas wykonywania pracy dla obecnego pracodawcy,
- pracownik uległ wypadkowi przy pracy na rzecz obecnego pracodawcy, w wyniku którego wielokrotnie był na zwolnieniu w wyniku niezdolności do pracy,
- w innych przypadkach.

Zamiast opinii lekarskiej na podstawie badania końcowego pracownik otrzymuje zaświadczenie o odbyciu badania końcowego. Możesz również poprosić o badanie końcowe z własnej inicjatywy przy okazji rozwiązania stosunku pracy, podobnie jak Twój pracodawca.

2.6.8. Kiedy wykonywane jest badanie kontrolne?

Badanie kontrolne jest wykonywane w celu wykrycia zmian w stanie zdrowia, aby zapewnić w odpowiednim czasie niezbędną opiekę medyczną, względnie odszkodowanie. Zazwyczaj chodzi o sytuacje, kiedy jest pracownik podczas pracy w kontakcie z substancjami niebezpiecznymi, np. azbest, dwutlenek krzemu lub substancje rakotwórcze. W takich przypadkach problemy zdrowotne mogą się pojawić dopiero po kilku latach od narażenia. Pracownik ani pracodawca nie mogą zażądać wykonania badania kontrolnego. Decyzja o jego przeprowadzeniu jest podejmowana przez organ ochrony zdrowia publicznego (w Republice Czeskiej regionalna stacja sanitarna), względnie jest wykonywane na podstawie odrębnych przepisów prawa. Z badania kontrolnego nie jest sporządzana opinia lekarska.

[§ 14 rozporządzenia nr 79/2013 Dz. w sprawie usług w zakresie medycyny pracy i niektórych rodzajów opinii lekarskich](#)

2.6.9. Czy mogę poddać się badaniu w zakresie medycyny pracy u lekarza rodzinnego, u którego jestem zarejestrowany?

Tak, jeśli pracodawca da Ci skierowanie i wykonujesz pracę w pierwszej kategorii (praca bez ryzyka). Twój pracodawca może jednak zawrzeć umowę o świadczenie usług w zakresie medycyny pracy z innym konkretnym lekarzem i wysłać Cię do niego.

[§ 59 ust. 1 i 2 ustawy nr 373/2011 Dz. w sprawie szczególnych usług zdrowotnych](#)

2.6.10. Kto powinien pokryć koszty wstępnego badania lekarskiego?

Koszt wstępnego badania lekarskiego ponosi osoba poszukująca pracy. Twój pracodawca zwróci Ci pieniądze w razie zawarcia z nim stosunku pracy albo podobnego stosunku. Możesz jednak również uzgodnić z pracodawcą zwrot kosztów badania, chociaż w końcu nie podejmiesz pracy. W praktyce niektórzy pracodawcy starają się zawrzeć z pracownikiem ugodę w sprawie zwrotu kosztów badania wstępnego dopiero po upływie okresu próbnego. Taka uгода jest jednak sprzeczna z prawem. Koszty badania wstępnego w celu oceny zdolności do pracy nocą zawsze ponosi pracodawca.

[§ 59 ust. 2 ustawy nr 373/2011 Dz. w sprawie szczególnych usług zdrowotnych](#)

2.6.11. Powinienem dostarczyć wyciąg z mojej dokumentacji medycznej do badania w zakresie medycyny pracy, jednak nie jestem w Czechach zarejestrowany w żadnej przychodni lekarza ogólnego. Jak powinienem postąpić w tej sytuacji?

Wyciąg z dokumentacji medycznej zawiera informacje o dotychczasowym stanie zdrowia oraz dotąd przebytych chorobach. Dla lekarza przeprowadzającego badanie w zakresie medycyny

pracy jest ważnym źródłem informacji na temat stanu zdrowia danej osoby. W Republice Czeskiej nie ma jednak prawnego obowiązku posiadania lekarza rodzinnego. Jeśli więc nie możesz dostarczyć wyciągu z dokumentacji medycznej, zostanie to odnotowane w ramach badania w zakresie medycyny pracy, przy czym badanie to będzie bardziej szczegółowe, aby lekarz mógł uzyskać niezbędne informacje na temat Twojego stanu zdrowia.

[§ 7 ust. 2 lit. d\) pkt 2 rozporządzenia nr 79/2013 Dz. w sprawie usług w zakresie medycyny pracy oraz niektórych rodzajów opinii](#)

2.6.12. Nie zgadzam się z opinią lekarską, czy mogę się od niego odwołać?

Tak.

Zarówno Tobie, jak i Twemu pracodawcy zostanie opinia lekarska przekazana. Częścią opinii lekarskiej jest pouczenie o możliwości złożenia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy oraz o możliwości zrzeczenia się prawa do ponownego rozpatrzenia opinii lekarskiej. Jeśli uważasz, że wnioski zawarte w opinii lekarskiej są niepoprawne, możesz się zwrócić do usługodawcy wydającego opinię z prośbą o ich ponowne rozpatrzenie w ciągu 10 dni roboczych od daty jego przekazania.

[§ 46 ust. 1 ustawy nr 373/2011 Dz. w sprawie szczególnych usług medycznych](#)

2.7 Znaki bezpieczeństwa, kolory i sygnały

2.7.1. Wideo Napo - Historia najlepszego oznakowania

<https://youtu.be/tYjM84YZgV4?si=Pq1biBGOBFcGgmR->

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- [AUVA](#) (Austria), [CIOP](#) (Polska), [DGUV](#) (Niemcy), [EU-OSHA](#) (Bilbao, Hiszpania), [INAIL](#) (Włochy), [INRS](#) (Francja), [SUVA](#) (Szwajcaria) i [TNO](#) (Holandia).

2.7.2. Do czego służą znaki bezpieczeństwa, kolory i sygnały?

Znaki bezpieczeństwa (lub sygnały dźwiękowe i świetlne) są umieszczane i używane na stanowiskach pracy, na których może dojść do uszczerbku na zdrowiu. Znaki te zawierają instrukcje i informacje ważne z punktu widzenia Twojego bezpieczeństwa i zdrowia. Mogą zwracać uwagę na zakaz określonymi zachowaniami, ostrzegać przed niebezpieczeństwem, nakazywać zrobienie czegoś lub informować o bezpieczeństwie (np. wyjście awaryjne, droga ewakuacyjna, itp.). Ich zaletą jest zrozumiałość bez komentarzy słownych. Twój pracodawca będąc odpowiedzialny za ich lokalizację i stosowanie, powinien Cię z nimi zapoznać.

2.7.3. Jak wyglądają znaki zakazu?

Znaki zakazu mają okrągły kształt z czarnym piktogramem (rysunkiem) na białym tle, **czerveną obwódką** i ukośnym paskiem. Czarny piktogram, czerwona obwódka i ukośny pasek zajmują co najmniej 35% powierzchni znaku.

Rysunek 1: ZAKAZ PALENIA - ZAKAZ UŻYWANIA OTWARTEGO OGNIĄ - PRZEJŚCIE DLA PIESZYCH ZABRONIONE

Rysunek 2: ZAKAZ UŻYWANIA WODY DO GASZENIA POŻARU - WODA NIEZDATNA DO PICIA - ZAKAZ WSTĘPU OSOBOM POSTRONNYM.

Rysunek 3: ZAKAZ RUCHU - PRZEJAZDU WÓZKÓW Z NAPĘDEM SILNIKOWYM - ZAKAZ DOTYKANIA

2.7.4. Jak wyglądają znaki ostrzegawcze?

Znaki ostrzegawcze mają kształt trójkąta z czarnym piktogramem na **żółtym tle** z czarną obwódką. Czarny piktogram z czarną obwódką powinien zajmować co najmniej 50% powierzchni znaku.

Rysunek 4: OSTRZEŻENIE, SUBSTANCJE NIEBEZPIECZNE POŻAROWO - OSTRZEŻENIE, RYZYKO WYBUCHU - OSTRZEŻENIE, RYZYKO TOKSYCZNOŚCI

Rysunek 5: OSTRZEŻENIE, RYZYKO KOROZJI ALBO NADTRAWIENIA - NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE RADIOAKTYWNE - UWAGA NA ZAWIESZONE CIĘŻARY

Rysunek 6: NIEBEZPIECZEŃSTWO KOLIZJI Z WÓZKIEM - NIEBEZPIECZEŃSTWO - ELEKTRYCZNOŚĆ - UWAGA, OSTRZEŻENIE, RYZYKO, OGÓLNE NIEBEZPIECZEŃSTWO

Rysunek 7: NIEBEZPIECZNE PROMIENIOWANIE - NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE UTLENIAJĄCE - NIEBEZPIECZNE PROMIENIOWANIE NIEJONIZUJĄCE

Rysunek 8: NIEBEZPIECZEŃSTWO - SILNE POLE MAGNETYCZNE - RYZYKO POTKNIĘCIA - RYZYKO UPADKU

Rysunek 9: NIEBEZPIECZEŃSTWO - RYZYKO BIOLOGICZNE - NIEBEZPIECZEŃSTWO - NISKA TEMPERATURA - NIEBEZPIECZEŃSTWO - ŚRODOWISKO WYBUCHOWE

2.7.5. Jak wyglądają znaki nakazu?

Znaki nakazu są w kształcie okrągłym z białym piktogramem na [niebieskim](#) tle; biały piktogram zajmuje co najmniej 50% powierzchni znaku.

Rysunek 10: NAKAZ NOSZENIA ŚRODKÓW DO OCHRONY OCZU - NAKAZ NOSZENIA ŚRODKÓW DO OCHRONY GŁOWY - NAKAZ NOSZENIA ŚRODKÓW DO OCHRONY SŁUCHU

Rysunek 11: NAKAZ NOSZENIA MASKI ODDECHOWEJ - NAKAZ NOSZENIA OCHRONY STÓP - NAKAZ NOSZENIA OCHRONY RĄK

Rysunek 12: NAKAZ STOSOWANIA OCHRONNEJ ODZIEŻY ROBOCZEJ - NAKAZ STOSOWANIA OCHRONY TWARZY - NAKAZ STOSOWANIA SZELEK BEZPIECZEŃSTWA

Rysunek 13: NAKAZ-DROGA DLA PIESZYCH - POLECENIE OGÓLNE (DZIAŁANIE LUB STAN)

2.7.6. Jak wyglądają znaki informacyjne?

Znaki informacyjne informujące o bezpieczeństwie / ewakuacji / pierwszej pomocy powinny mieć kształt prostokąta lub kwadratu z białym piktogramem na zielonym tle; biały piktogram powinien zajmować co najmniej 50% powierzchni znaku.

Rysunek 14: WYJŚCIE EWAKUACYJNE (W LEWO, W PRAWO, NA DÓŁ)

Rysunek 15: WYJŚCIE AWARYJNE/DROGA EWAKUACYJNA

Rysunek 16: DROGOWSKAZ (NA DÓŁ, W LEWO, W PRAWO, DO GÓRY) DO SPRZĘTU W CELU WEZWANIA PIERWSZEJ POMOCY

Rysunek 17: PUNKT PIERWSZEJ POMOCY - NOSZE - PRYSZNIC BEZPIECZEŃSTWA - OCZOMYJKA

Rysunek 18: TELEFON ALARMOWY DO WEZWANIA PIERWSZEJ POMOCY LUB EWAKUACJI

Znaki informacyjne dotyczące rzeczowego sprzętu ochrony przeciwpożarowej, urządzeń bezpieczeństwa pożarowego i kierunku dojścia do nich powinny mieć kształt prostokąta lub kwadratu z białym piktogramem na **czzerwonym** tle; biały piktogram powinien zajmować co najmniej 50% powierzchni znaku.

Rysunek 19: WĄŻ POŻARNICZY - DRABINA POŻARNICZA - GAŚNICA - STANOWISKO ZGŁASZANIA POŻARU

Rysunek 20: KIERUNKOWSKAZ (NA DÓŁ, W LEWO, W PRAWO, DO GÓRY) DO SPRZĘTU PRZECIWPOŻAROWEGO

Rysunek 21: WINDA POŻAROWA

2.7.7. Jak wyglądają znaki wskazujące na ryzyko kolizji osób z przeszkodami lub ryzyko upadku osób i przedmiotów?

Znaki te to naprzemienne identyczne czerwono-białe lub żółto-czarne paski pod kątem 45 stopni. Zamiast żółtego koloru (szczególnie w przypadku ograniczonej widoczności) można zastosować materiał fotoluminescencyjny w kolorze żółto-zielonym.

2.7.8. Jak wykorzystywane są sygnały świetlne i dźwiękowe?

Sygnały świetlne i dźwiękowe określają, kiedy dana czynność powinna być rozpoczęta i zakończona (np. zamknięcie i otwarcie zdalnie sterowanych drzwi, uruchomienie maszyny lub linii, itp.).

Światło przerywane jest używane w przypadku wyższego stopnia zagrożenia lub pilniejszej potrzeby działania lub interwencji. Sygnał dźwiękowy o zmiennej częstotliwości jest używany do sygnalizacji wyższego stopnia zagrożenia lub pilniejszej potrzeby działania lub interwencji. Sygnał do opuszczenia obszaru jest ciągły.

2.7.9. Jak wykorzystywane są sygnały głosowe?

Sygnały głosowe są używane do sygnalizacji koniecznej czynności/działania. Komunikacja przybiera formę prostych, zrozumiałych, krótkich słów lub zdań. Sygnał głosowy powinien być prawidłowo wymawiany w języku zrozumiałym dla słuchacza i na odpowiednim poziomie głośności.

Przykłady i znaczenie sygnałów głosowych:

START - Rozpoczęcie działania.

STOP - Przerwanie, zatrzymanie ruchu.

KONIEC - Zatrzymanie działania.

DO GÓRY - Podnoszenie ciężaru.

W DÓŁ - Opuszczanie ciężaru.

DO PRZODU, DO TYŁU, W PRAWO, W LEWO - Wskazuje kierunek w połączeniu z sygnałem dawanym ręką.

STOP - Zatrzymanie awaryjne.

SZYBKO - Przyspiesz ruch, grozi niebezpieczeństwo.

POWOLI - Zwolnij, zbliżasz się do przeszkody/grozi niebezpieczeństwo.

2.7.10. Jak używane są sygnały dawane ręką?

Sygnały dawane ręką powinny być precyzyjne, proste i jednoznaczne. Sygnalista stoi twarzą do odbiorcy poza obszarem niebezpiecznym. Musi być wyposażony w elementy wyróżniające (kask, kamizelka, zarękawki, opaski lub flagi).

Rysunki są częścią Załącznika nr 2 do niniejszego dokumentu.

Sygnały ogólne:

- A. Start - uwaga - początek komendy (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-001*)¹⁴
- B. Stop - przerwa - koniec kontrolowanego ruchu (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-002*)
- C. Koniec zabiegu (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-003*)

Przemieszczanie pionowe:

- D. Do góry (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-004*)
- E. W dół (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-005*)
- F. Odległość pionowa (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-006*)

Przemieszczanie poziome:

- G. Ruch do przodu (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-007*)
- H. Ruch wsteczny (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-008*)
- I. Po prawej stronie od sygnalisty (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-009*)
- J. Po lewej stronie od sygnalisty (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-010*)
- K. Odległość pozioma (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-011*)

Niebezpieczeństwo:

- L. Stop - zatrzymanie awaryjne (*vložit obr. obrazová příloha \signal-y-rukou-012*)
- M. Szybko: wszystkie ruchy są bardziej szybkie
- N. Powoli: wszystkie ruchy są bardziej powolne

[Rozporządzenie rządu nr 375/2017 Dz. w sprawie wyglądu, lokalizacji i wykonania znaków i oznaczeń bezpieczeństwa oraz wprowadzania sygnałów](#)

¹⁴ Tekst w nawiasach kursywą nie powinien być tłumaczony.

3 Blok tematyczny 3 - PRACA PRACOWNIKÓW MŁODOCIANYCH, PRACOWNIC W CIĄŻY, KARMIAĄCYCH I MATEK DO KOŃCA DZIEWIĄTEGO MIESIĄCA PO URODZENIU DZIECKA

Kategoryzacja w ramach witryny: ponieważ chodzi o krótszy blok tematyczny, polecamy włączyć jako bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/ZÁKLADY BOZP

3.1 Pracownicy młodociani

3.1.1. Na jakich warunkach mogą w Czechach pracować osoby młodociane?

Osoby młodociane to osoby poniżej 18 roku życia. Małoletni, który ukończył 15 lat i spełnił obowiązek szkolny, może podjąć działalność zarobkową. Działalność zarobkowa małoletnich poniżej piętnastego roku życia lub małoletnich, którzy nie spełnili obowiązku szkolnego, jest zabroniona. Wyjątek stanowi tylko działalność artystyczna, kulturalna, reklamowa lub sportowa na warunkach określonych w odrębnym przepisie prawa.

[§ 350 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 35 ust. 1 ustawy nr 89/2012 Dz., Kodeks Cywilny](#)

[§ 121 i następny ustawy nr 435/2004 Dz. w sprawie zatrudnienia](#)

3.1.2. Jakie obowiązki ma pracodawca w odniesieniu do pracy młodocianych pracowników?

Pracodawca jest zobowiązany:

- zlecać młodocianym pracę odpowiadającą ich rozwojowi fizycznego i umysłowego;
- zapewniać im szerszą opiekę i odpowiedni nadzór;
- stwarzać korzystne warunki dla wszechstronnego rozwoju zdolności fizycznych i umysłowych młodocianych pracowników, w tym poprzez specjalną modyfikację ich warunków pracy;
- przekazywać pracownikom młodocianym wystarczające i stosowne informacje i wskazówki BHP zgodnie z potrzebami wykonywanej pracy.

Obowiązki pracodawcy przy zatrudnianiu pracowników młodocianych dotyczą również ograniczeń w zakresie czasu pracy, zakazu wykonywania niektórych prac, badań lekarskich osób młodocianych oraz ograniczeń w podnoszeniu ciężarów (patrz poniższe FAQ). Pracodawca jest zobowiązany do prowadzenia listy pracowników młodocianych zatrudnionych przez pracodawcę.

[§ 243 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 103 ust. 1 lit. f\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 246 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.1.3. Czy pracownicy młodociani powinni odbyć wstępne badania lekarskie?

Tak.

Pracownicy młodociani powinni odbyć badania przez lekarza medycyny pracy:

- przed powstaniem stosunku pracy i przed oddelegowaniem na inne stanowisko pracy,
- okresowo w zależności od potrzeb, jednak przynajmniej raz w roku.

Pracownicy zatrudnieni na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym młodociani, są zobowiązani do poddania się badaniom wstępnym tylko w przypadkach określonych w odrębnych przepisach prawa - niebezpieczna praca (kategoria 2 praca niebezpieczna i wyższa) albo praca obejmuje czynności, dla których warunki zdolności do wykonywania pracy są określone w wykonawczym przepisie prawa. Pracodawca może wymagać wstępnego badania lekarskiego, jeśli ma wątpliwości co do stanu zdrowia i zdolności do pracy osoby ubiegającej się o pracę, nawet jeśli praca nie jest niebezpieczna.

[§ 247 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 59 ust. 1 lit. b\) pkt 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.1.4. W jakich godzinach pracy może pracować pracownik młodociany?

Dla pracownika w wieku poniżej 18 lat:

- długość zmiany w poszczególnych dniach nie może przekraczać 8 godzin;
- w wielu podstawowych stosunkach pracy tygodniowy czas pracy nie powinien przekraczać łącznie 40 godzin tygodniowo;
- wypoczynek między zmianami powinien wynosić co najmniej 12 godzin w ciągu 24 po sobie następujących godzin;
- ciągły okres odpoczynku w tygodniu powinien dla pracownika młodocianego wynosić minimalnie 48 godzin.

[§ 79a ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 88 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 90 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 92 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.1.5. Jakie prace są zabronione dla pracowników młodocianych?

Niektóre prace są całkowicie zabronione dla młodocianych pracowników:

- praca pod ziemią przy wydobywaniu kopalin lub przy drążeniu tuneli i sztolni;
- praca w godzinach nadliczbowych i praca w porze nocnej (młodociani w wieku powyżej 16 lat mogą wyjątkowo wykonywać pracę w porze nocnej w wymiarze nieprzekraczającym 1 godziny, jeżeli jest to niezbędne do przygotowania zawodowego na warunkach określonych w Kodeksie Pracy);
- prace nie odpowiednie, niebezpieczne lub szkodliwe dla zdrowia młodocianych ze względu na ich cechy anatomiczne, fizyczne i psychologiczne w tym wieku;
- prace, podczas których narażeni są na zwiększone ryzyko obrażeń lub prace, podczas których mogą poważnie zagrażać bezpieczeństwu i zdrowiu innych pracowników lub innych osób fizycznych;
- prace w strefie kontrolowanej określonej przez pracodawcę w celu wykonywania pracy z substancjami niebezpiecznymi i czynnikami biologicznymi;
- obsługa zastrzeżonych urządzeń technicznych.

Prace i stanowiska pracy zabronione dla młodocianych pracowników oraz warunki, w których młodociani pracownicy mogą wyjątkowo wykonywać takie prace w celu przygotowania zawodowego, są określone [w rozporządzeniu Ministerstwa Zdrowia](#). Należą do nich prace niebezpieczne, prace wykonywane w narzuconym tempie, prace ze źródłami promieniowania jonizującego, prace w produkcji i przetwarzaniu materiałów wybuchowych, prace związane z narażeniem na działanie niektórych substancji chemicznych, prace na wysokości powyżej 1,5 m i nad otworami z głębokością przekraczającą 1,5 m, itp.

[§ 246 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 11 ust. 2 lit. b\) ustawy nr 309/2006 Dz. o zapewnieniu innych warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.](#)

3.1.6. Czy istnieją ograniczenia dotyczące podnoszenia ciężarów przez młodocianych pracowników?

Tak.

Młodociani pracownicy mają ograniczone limity higieniczne podczas przenoszenia ciężarów.

Masa ciężaru nie może przekraczać

- 20 kg dla chłopców podczas dorywczej manipulacji, 15 kg w razie częstej manipulacji (4,5 kg w pozycji siedzącej podczas częstego podnoszenia i przenoszenia);

- 15 kg dla dziewcząt podczas dorywczej manipulacji, 10 kg w razie częstej manipulacji (2,5 kg w pozycji siedzącej podczas częstego podnoszenia i przenoszenia);
- łączna masa ciężaru podczas ręcznej manipulacji nie może przekraczać 5 500 kg dla chłopców i 4 000 kg dla dziewcząt w ciągu przeciętnej zmiany.

[§ 5 ust. 1 lit. c\) rozporządzenia nr 180/2015 Dz. w sprawie zabronionych prac i stanowisk pracy](#)

3.2 Pracownice w ciąży i karmiące, pracownice będące matkami do końca dziewiątego miesiąca po porodzie

3.2.1. Kiedy muszę powiadomić pracodawcę o ciąży?

Żadne przepisy prawa w Republice Czeskiej nie regulują obowiązku ani terminu powiadomienia pracodawcy o ciąży. Ogólnie rzecz biorąc, można polecić oznajmienie ciąży już stabilnej, czyli po zakończeniu pierwszego trymestru. Nie możesz korzystać ze środków prawnych mających na celu ochronę kobiet w ciąży, dopóki nie poinformujesz pracodawcy o swojej ciąży.

Jeśli wykonujesz pracę, która jest zabroniona dla kobiet w ciąży, musisz poinformować o tym pracodawcę natychmiast po stwierdzeniu ciąży. Wykonywanie tej pracy może narazić na ryzyko Ciebie i Twoje dziecko.

3.2.2. Jakie są obowiązki pracodawcy w zakresie pracy kobiet w ciąży, kobiet karmiących oraz kobiet do ukończenia dziewiątego miesiąca po porodzie?

Pracodawca jest zobowiązany:

- poinformować pracownice, jeśli praca związana jest z narażeniem na działanie czynników ryzyka mogących powodować uszkodzenie płodu w łonie matki;
- poinformować pracownice w ciąży, karmiące albo matki do końca dziewiątego miesiąca po porodzie o ryzykach oraz ich możliwym działaniu na ciążę, karmienie lub ich zdrowie ;
- podjąć niezbędne środki w odniesieniu do tych pracownic, w tym środków mających na celu zmniejszenie ryzyka zmęczenia psychicznego i fizycznego oraz innych rodzajów obciążenia psychicznego i fizycznego;
- dostosować do potrzeb tych pracownic pomieszczenia do wypoczynku na stanowisku pracy.

[§ 103 ust. 1 lit. h\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.2.3. Jakie prace są zabronione dla kobiet w ciąży, karmiących, pracownic do końca dziewiątego miesiąca po porodzie?

Zabronione jest zlecenie:

- tym pracownikom prac, które zagraża ich macierzyństwu;
- pracownikom w ciąży, karmiącym oraz matkom do końca dziewiątego miesiąca po porodzie wykonywania prac, do których nie są zdolne według opinii lekarskiej.

Zawody i stanowiska pracy zabronione dla takich pracownic są uregulowane w [rozporządzeniu Ministerstwa Zdrowia](#).

[§ 240 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.2.4. Ginekolog stwierdził moją ciążę, jednak praca, którą wykonuję, jest zabroniona dla kobiet ciężarnych. Co teraz?

Pracodawca ma obowiązek przenieść pracownicę na inne stanowisko, o ile

- wykonuje pracę, która jest zabroniona dla kobiet w ciąży;
- wykonuje pracę zagrażającą jej ciąży według opinii lekarskiej;
- pracuje w nocy i złoży wniosek do pracodawcy o przeniesienie do na pracę w porze dziennej.

Jeśli pracodawca nie ma takiej możliwości, to powinien zwolnić Cię z obowiązku świadczenia pracy. W takim przypadku kobieta w ciąży pozostaje w domu i otrzymuje 100% wynagrodzenia zastępczego.

[§ 41 ust. 1 lit. c\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 41 ust. 1 lit. g\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.2.5. Czy kobieta w ciąży może pracować w nadgodzinach?

Nie.

Pracownikom w ciąży nie można zlecać pracy w godzinach nadliczbowych. Podobnie pracodawca nie może zlecać pracy w godzinach nadliczbowych pracownikom opiekującym się dzieckiem poniżej 1 roku życia.

[§ 240 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.2.6. Czy mogę karmić swoje dziecko w pracy?

Oprócz przerw w pracy pracodawca powinien zapewnić specjalne przerwy na karmienie piersią, które są wliczane do czasu pracy i za które pracownicy przysługuje prawo do wynagrodzenia w wysokości przeciętnego zarobku.

Pracownicy z stałym tygodniowym wymiarem czasu pracy przysługuje prawo do

- 2 przerwy na karmienie po trzydziestu minutach dla każdego dziecka do ukończenia 1 roku życia, oraz
- 1 przerwa na karmienie po trzydziestu minutach na zmianę przez kolejne 3 miesiące.

Pracownicy z krótszym wymiarem czasu pracy stanowiącym jednak co najmniej połowę tygodniowego czasu pracy przysługuje prawo do 1 przerwy na karmienie po trzydziestu minutach na każde dziecko do ukończenia 1 roku życia.

[§ 242 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

3.2.7. Czy istnieją ograniczenia dotyczące podnoszenia ciężarów dla pracownic w ciąży, karmiących piersią i matek do końca dziewiątego miesiąca po porodzie?

Tak, limity higieniczne dotyczące manipulacji ciężarami są ustalone [w rozporządzeniu Ministerstwa Zdrowia](#).

4 Blok tematyczny 4 - ZGŁASZANIE WYPADKÓW PRZY PRACY, UZNAWANIE CHOROÓB ZAWODOWYCH, ODSZKODOWANIE ZA WYPADKI PRZY PRACY

Kategoryzacja w ramach witryny: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/JAK NA PRACOVNÍ ÚRAZY, NEMOCI Z POVOLÁNÍ A ODŠKODŇOVÁNÍ

4.1 Wypadki przy pracy i choroby zawodowe

4.1.1. Co to jest wypadek przy pracy?

Wypadkiem przy pracy jest uszczerbek na zdrowiu lub zgon pracownika, jeżeli nastąpiły niezależnie od jego woli:

- w wyniku krótkookresowej, nagłej i gwałtownej ekspozycji na wpływy zewnętrzne
 - w trakcie lub w bezpośrednim związku z wykonywaniem obowiązków służbowych.
- Wyjaśnienie tych terminów można znaleźć w poniższym FAQ.
- Za wypadek przy pracy uważane będą również obrażenia, które pracownik doznał w celu wykonywania obowiązków służbowych (np. urzędnik organu państwowego, który został zaatakowany przez niezadowolonego klienta poza godzinami pracy i zakładem pracy z przyczyn związanych z jego przedmiotem jego pracy).

Przykładem wypadku przy pracy może być np. upadek z drabiny podczas wykonywania obowiązków w pracy i następne złamanie ręki pracownika.

Jednak zawsze zależy to od indywidualnej oceny okoliczności i nie można z góry powiedzieć, czy obrażenie zostanie uznane za wypadek przy pracy.

[§ 271k ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.2. Co powinienem zrobić, jeśli doznałem wypadku przy pracy lub byłem świadkiem wypadku przy pracy kolegi (albo wypadku innej osoby)?

W razie wypadku w pracy, niezależnie od tego, czy zdarzył się on Tobie albo innej osobie, jest konieczne:

- jeśli jesteś świadkiem wypadku, udziel pierwszej pomocy osobie poszkodowanej, zadzwoń na linię alarmową (155 - służba ratownictwa medycznego / 112 - w razie potrzeby różnych elementów zintegrowanego systemu ratownictwa; wypadki drogowe, pożary, wypadki przemysłowe), patrz **Pierwsza pomoc na stanowisku pracy**;
- jeśli Twój stan zdrowia na to pozwala, bez zbędnej zwłoki trzeba zgłosić wypadek przełożonemu albo kierownikowi;
- bez zbędnej zwłoki zgłosić wypadek innego pracownika/innej osoby, którego byłeś świadkiem;
- współpracować przy wyjaśnianiu przyczyn wypadku przy pracy.

[§ 106 ust. 4 lit. h\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.3. Co w sytuacji wypadku przy pracy oznacza pojęcie „w trakcie wykonywania zadań służbowych”?

Wypadek przy pracy to wypadek podczas wykonywania zadań służbowych, które obejmują:

- wykonywanie obowiązków wynikających z danego stosunku pracy albo umowy cywilnoprawnej (umowa o dzieło, umowa zlecenia);
- inną działalność wykonywaną na polecenie pracodawcy;
- działalność, która jest przedmiotem wyjazdu służbowego;
- działalność wykonywaną na rzecz pracodawcy z inicjatywy związków zawodowych (lub rady zakładowej, przedstawiciela ds. BHP) albo innych pracowników;
- działalność, którą wykonujesz dla pracodawcy z własnej inicjatywy, o ile nie jako pracownik potrzebujesz specjalnego upoważnienia do jej wykonywania;
- dobrowolną pomoc organizowaną przez pracodawcę.

[§ 273 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.4. Co w sytuacji wypadku przy pracy oznacza pojęcie „w bezpośrednim związku z wykonywaniem zadań służbowych”?

Wypadek przy pracy to wypadek, do którego doszło w bezpośrednim związku z wykonywaniem zadań służbowych. Do nich należy:

- czynności niezbędne do wykonywania pracy;

- czynności podczas pracy, które są normalne lub konieczne przed rozpoczęciem pracy lub po jej zakończeniu;
- czynności zwykle wykonywane podczas przerw na posiłek i wypoczynek na terenie zakładu pracy;
- badanie przez dostawcę usług medycznych na zlecenie pracodawcy,
- badanie w związku z pracą w porze nocnej;
- udzielanie pierwszej pomocy oraz droga do miejsca zdarzenia i z powrotem.

Czynności te nie obejmują jednak drogi do pracy i z powrotem, posiłki (tj. faktyczne jedzenie potraw podczas przerwy na posiłek i wypoczynek), badań lub leczenia przez dostawcę usług medycznych ani drogi do takiego usługodawcy i z powrotem, chyba że badanie to odbywa się na terenie zakładu pracy.

W bezpośrednim związku z wykonywaniem zadań służbowych jest również:

- szkolenie pracowników organizowane przez pracodawcę albo związki zawodowe lub organ nadrzędny pracodawcy w celu podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych.

[§ 274 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.5. Czy wypadek, który wydarzył się w drodze do pracy i z pracy jest uznawany za wypadek przy pracy?

Nie.

Droga do pracy i z pracy to droga z miejsca zamieszkania (zakwaterowania) do miejsca wejścia na teren pracodawcy lub innego miejsca wyznaczonego do wykonywania zadań służbowych i z powrotem. Jeśli pracujesz w leśnictwie, rolnictwie i budownictwie, jest to również droga do wyznaczonego miejsca zbiórki i z powrotem.

Sytuacja wygląda jednak inaczej, jeśli pracodawca wysyła pracownika w podróż służbową. Podróż z miejscowości zamieszkania pracownika do miejsca pracy lub zakwaterowania w innej miejscowości będącej celem podróży służbowej (jeśli nie jest to również miejscowość jego regularnego miejsca pracy) i z powrotem jest traktowana jako czynność niezbędna przed rozpoczęciem pracy lub po jej zakończeniu (a więc bezpośrednio związana z wykonywaniem zadań służbowych).

[§ 274a ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.6. Kto decyduje o uznaniu wypadku za wypadek przy pracy?

Uznanie wypadku przy pracy leży wyłącznie w gestii pracodawcy, który wyjaśnia przyczyny i okoliczności wypadku, lub sądu. Ani lekarz, ani zakład ubezpieczeń, w której jest pracodawca

ubezpieczony na mocy prawa w zakresie odpowiedzialności za szkodę w związku z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi, nie powinni podejmować decyzji w tej sprawie.

[§ 105 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.7. Mój pracodawca nie uznał mój wypadek za związany z pracą. Nie zgadzam się z tą decyzją, czy mogę coś z tym zrobić?

Jeśli pracodawca nie uzna wypadku przy pracy, można podjąć kroki prawne. Będziesz jednak musiał przedstawić w sądzie dowody na potwierdzenie Twojego twierdzenia.

4.1.8. Czy muszę zgłaszać każdy wypadek na stanowisku pracy, nawet jeśli chodzi o drobny uraz?

Tak.

Pracodawca powinien prowadzić rejestr wypadków w formie dziennika wypadków, w którym odnotowywany jest każdy wypadek, nawet jeśli jego następstwem nie jest niezdolność do pracy. Zgłoszenie wypadku przy pracy przełożonemu leży w interesie pracownika. Nawet pozornie drobny uraz może prowadzić do większych problemów zdrowotnych w późniejszym czasie. Później trudno będzie udowodnić, że doszło do wypadku przy pracy, dlatego jest ważne niezwłocznie zgłosić wszelkie obrażenia i upewnić się, że masz ewentualnie świadków wypadku.

[§ 105 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.9. Jakie są obowiązki pracodawcy w razie wypadku przy pracy?

Pracodawca ma szereg obowiązków w związku z wystąpieniem wypadku przy pracy. W szczególności jest on zobowiązany do dochodzenia, zarejestrowania i zgłoszenia wypadku odpowiednim organom.

Co musi zrobić pracodawca, gdy dojdzie do wypadku przy pracy:

- bez zbędnej zwłoki **poinformować** o wypadku przy pracy pracownika innego pracodawcę oraz umożliwić innemu pracodawcy udział w identyfikacji przyczyn i okoliczności wypadku przy pracy oraz poinformować go o wynikach;
- **nie zmieniać warunków w miejscu wypadku** do czasu ustalenia przyczyn i okoliczności wypadku przy pracy;
- **identyfikować przyczynę i okoliczności** wypadku przy pracy;
- **ewidencjonować wypadek w dzienniku wypadków**, nawet jeśli wypadek nie spowodował tymczasowej niezdolności do pracy przekraczającej 3 dni kalendarzowe;

- **zgłosić wypadek przy pracy właściwym organom** - we wszystkich przypadkach związkom zawodowym oraz inspektorowi BHP, w określonych przypadkach innym instytucjom, np. policji Republiki Czeskiej lub Regionalnemu inspektoratu pracy;
- **sporządzić i prowadzić protokół powypadkowy** w przypadku śmiertelnych wypadków przy pracy lub wypadków powodujących niezdolność do pracy przekraczającą 3 dni kalendarzowe. Protokół ten jest następnie przesyłany do wyznaczonych instytucji - np. Regionalnego inspektoratu pracy lub kasy zdrowia pracownika;
- **podjąć oraz wdrożyć środki** zapobiegające ponownemu wystąpieniu wypadku przy pracy.

[§ 105 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.10. Czy mój pracodawca powinien mi przekazać protokół powypadkowy?

Tak.

W razie wypadku przy pracy powodującego niezdolność do pracy przekraczającą 3 dni kalendarzowe, w związku z którym sporządzono protokół powypadkowy, pracodawca jest zobowiązany do przekazania poszkodowanemu pracownikowi jednego egzemplarza protokołu powypadkowego. W sytuacji śmiertelnego wypadku przy pracy jest protokół przekazywany członkom rodziny zmarłego.

[§ 105 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.11. Co to jest choroba zawodowa?

Choroby zawodowe to choroby zawodowe spowodowane w wyniku niekorzystnego wpływu czynników chemicznych, fizycznych, biologicznych lub innych szkodliwych czynników (np. pyłu, hałasu, wibracji, jednostronnego nadmiernego wysiłku, zakaźnych chorób skóry, itp.) oraz ostrych zatruc substancjami chemicznymi. Jednocześnie choroba ta powinna być wymieniona w [wykazie chorób zawodowych](#), z jednoczesnym spełnieniem warunków określonych dla tej choroby.

[§ 1 ust. 1 rozporządzenia rządu nr 290/1995 Dz. określającego wykaz chorób zawodowych](#)

4.1.12. Co to znaczy ryzyko chorób zawodowych?

W niektórych przypadkach choroba związana z zawodem nie osiąga poziomu wymaganego do uznania jej za chorobę zawodową, ale może zostać stwierdzone ryzyko wystąpienia choroby zawodowej.

[§ 347 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.1.13. Jaka jest procedura oceny i rozpoznania chorób zawodowych?

Jeśli lekarz ma u Ciebie podejrzenie o chorobę zawodową, powinien skierować Cię do lekarza medycyny pracy, który oceni Twój stan zdrowia pod kątem choroby zawodowej (ryzyka choroby zawodowej). Twój pracodawca ma taki sam obowiązek lub możesz skontaktować się z lekarzem w własnym zakresie. Do uznawania chorób zawodowych uprawnione są tylko tzw. [ośrodki chorób](#) zawodowych upoważnione przez Ministerstwo Zdrowia Republiki Czeskiej na podstawie ich właściwości terytorialnej.

Aby choroba mogła zostać uznana za chorobę zawodową, muszą zostać spełnione następujące warunki:

1. Choroba jest wpisana do [wykazu chorób zawodowych](#) lub klasyfikowana pod niektórą z pozycji wykazu.
2. Stan zdrowia osoby poddawanej badaniom musi odpowiadać rozpoznaniu, przy czym powinien się charakteryzować wymaganym stopniem nasilenia.
3. Należy sprawdzić, czy badana osoba pracowała w warunkach powodujących chorobę zawodową.

Więcej informacji na temat procedury badania i uznawania chorób zawodowych można znaleźć [tutaj](#).

4.2 Odszkodowania z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych

4.2.1. Czy mam prawo do odszkodowania za wypadek związany z pracą lub chorobę zawodową?

Ustawowe ubezpieczenie odpowiedzialności za szkody związane z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi obejmuje wszystkich pracowników niezależnie od ich narodowości. Ustawowe ubezpieczenie odpowiedzialności pracodawcy za szkody z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej obejmuje wypadki przy pracy i choroby zawodowe pracowników zatrudnionych na podstawie umowy o pracę lub umów cywilnoprawnych (umowa o dzieło, umowa zlecenia).

Ubezpieczenie ustawowe nie obejmuje członków rad nadzorczych, organów statutowych, członków zarządu i wspólników.

Wypadki przy pracy: Pracodawca jest zobowiązany do odszkodowania pracownika za szkody materialne lub niematerialne wyrządzone pracownikowi wskutek wypadku przy pracy, jeżeli

szkody powstały podczas wykonywania zadań służbowych albo w bezpośrednim związku z wykonywaniem tych zadań.

[§ 269 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

Choroby zawodowe: Pracodawca jest zobowiązany do odszkodowania pracownika za szkody materialne lub niematerialne wyrządzone pracownikowi wskutek choroby zawodowej, jeżeli pracownik ostatnio przed jej stwierdzeniem pracował dla pracodawcy w warunkach, w których choroba zawodowa powstaje.

[§ 269 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.2. Czy wszyscy pracodawcy posiadają ubezpieczenie według ustawy?

Tak.

Wszyscy pracodawcy zatrudniający co najmniej jednego pracownika są ubezpieczeni w jednym z dwóch zakładów ubezpieczeniowych - Generali Česká pojišťovna a.s. (ubezpieczeni na dzień 31 grudnia 1992 r.) lub Kooperativa pojišťovna, a.s. (pozostali pracodawcy). Nie jest konieczny sprawdzać, czy pracodawca posiada polisę ubezpieczeniową. Ubezpieczenie to nie jest zawierane przez pracodawcę, ale powstaje automatycznie w momencie zawarcia pierwszego stosunku pracy z pracodawcą.

4.2.3. Jakie rodzaje rekompensat mogą uzyskać w razie wypadku przy pracy?

- Rekompensata za utratę zarobków podczas niezdolności do pracy;
- Rekompensata za utratę zarobków po zakończeniu okresu niezdolności do pracy;
- Zadośćuczynienie za ból i cierpienie;
- Rekompensata za uzasadnione wydatki poniesione w związku z leczeniem;
- Rekompensata za szkody rzeczowe;
- Jednorazowe zadośćuczynienie za szkodę niematerialną w przypadku szczególnie poważnego uszczerbku na zdrowiu pracownika.

4.2.4. Co oznacza rekompensata za utratę zarobków podczas niezdolności do pracy?

Rekompensata ta wyrównuje różnicę między wynagrodzeniem pracownika otrzymywanym od pracodawcy (lub zasiłkiem chorobowym od 15 dnia niezdolności do pracy) a średnimi zarobkami przed wystąpieniem szkody.

Pracodawca powinien zrekompensować pracownikowi utratę zarobków w okresie niezdolności do pracy. Wysokość rekompensaty stanowi różnicę między średnimi zarobkami przed szkodą spowodowaną przez wypadek przy pracy i pełną kwotą rekompensaty płacy albo

wynagrodzenia zgodnie z post. [§ 192 Kodeksu Pracy](#) lub wynagrodzenia z tytułu umowy cywilnoprawnej zgodnie z post. [§ 194 Kodeksu](#) Pracy a pełną kwotą zasiłku chorobowego.

Pracodawca jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty za utracone zarobki regularnie co miesiąc, chyba że uzgodniono inny sposób wypłaty.

[§ 271m ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.5. Co oznacza rekompensata za utratę zarobków po zakończeniu okresu niezdolności do pracy?

Rekompensata za utratę zarobków po zakończeniu okresu zdolności do pracy („renta”) to rekompensata za obniżenie dochodów, jeśli nie jesteś w stanie osiągnąć pierwotnego dochodu w wyniku wypadku przy pracy po zakończeniu okresu niezdolności do pracy, np. nie możesz już wykonywać poprzedniej pracy lub możesz ją wykonywać tylko z ograniczeniami.

4.2.6. Co jest zadośćuczynienie za ból i cierpienie?

Zadośćuczynienie to jest określone zgodnie z „systemem punktowym” regulowanym przez [rozporządzenie rządu nr 276/2015 Dz. w sprawie zadośćuczynienia za ból i cierpienie spowodowane wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową, z późniejszymi zmianami](#).

Twój lekarz sporządzi *opinię dotyczącą bólu*, w której punktowo oceniono zarówno ból, jak i upośledzenie. Opinia dotycząca bólu zostanie przekazana pracodawcy. Rekompensata ta jest przyznawana jednorazowo. Zadośćuczynienia za ból i cierpienie można dochodzić również w razie wypadków przy pracy, dla których nie sporządzono protokołu powypadkowego, tj. nawet w przypadku drobnych urazów.

4.2.7. Co oznacza rekompensata uzasadnionych kosztów leczenia?

Do uzasadnionych kosztów leczenia mogą należeć np. wydatki na leki, opatrunki lub rehabilitację nieobjętą ubezpieczeniem zdrowotnym, koszty specjalnej diety, koszty podróży do lekarza, itp. Warunkiem jest racjonalność wydawania kosztów. Rekompensata przysługuje osobie ponoszącej koszty (tj. niekoniecznie tylko poszkodowanemu pracownikowi).

[§ 271d ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.8. Co oznacza rekompensata za szkody rzeczowe?

Szkodą rzeczową może być na przykład zniszczona odzież lub zegarek, które pracownik miał przy sobie w chwili wypadku, zniszczone lub uszkodzone podczas zdarzenia wypadkowego. Prawo do rekompensaty jednak nie powstaje, o ile pracownik używał do wykonywania pracy np. środek transportu lub narzędzie bez zgody pracodawcy.

[§ 271e ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.9. Co oznacza jednorazowe zadośćuczynienie za szkodę niematerialną w przypadku szczególnie poważnego uszczerbku na zdrowiu pracownika?

W przypadku szczególnie poważnego uszczerbku na zdrowiu pracownika przysługuje jego małżonkowi, partnerowi, dziecku i rodzicom jednorazowego zadośćuczynienie za szkodę niematerialną. Zadośćuczynienie przysługuje również innym osobom spokrewnionym lub niespokrewnionym, które uszczerbek na zdrowiu pracownika odczuwają jako uszczerbek własnej osoby.

[§ 271f ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.10. W jaki sposób wypłacana jest rekompensata za śmiertelny wypadek przy pracy?

Śmiertelny wypadek przy pracy to uszczerbek na zdrowiu, w wyniku którego poszkodowany pracownik umiera nie później niż w ciągu 1 roku.

W przypadku zgonu pracownika przysługują następujące rekompensaty:

- Rekompensata uzasadnionych kosztów leczenia i uzasadnionych kosztów pochówku - przysługuje osobie, która koszty poniosła.

[§ 271g ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

- Rekompensata z tytułu alimentów na rzecz osób bliskich zmarłego, którym zmarły pracownik dostarczał lub powinien dostarczać środków utrzymania.

[§ 271h ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

- Jednorazowe zadośćuczynienie za szkodę niematerialną dla osób bliskich zmarłego - przysługuje małżonkowi lub partnerowi, dziecku i rodzicom zmarłego pracownika.

[§ 271i ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

- Rekompensata szkody rzeczowej - przysługuje spadkobiercom zmarłego pracownika.

[§ 271j ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.11. W jakich przypadkach rekompensata za wypadek przy pracy zostanie obniżona?

W niektórych przypadkach pracodawca może być w całości lub części zwolniony od obowiązku wypłaty rekompensaty za szkodę lub zadośćuczynienia za szkodę niematerialną.

Kiedy pracodawca jest zwolniony od obowiązku wypłaty rekompensaty za szkodę lub zadośćuczynienia za szkodę niematerialną **w całości**:

- jeżeli pracownik z własnej winy naruszył przepisy prawa lub inne regulacje albo wytyczne dotyczące zapewnienia BHP, mimo że pracodawca należycie go z nimi zapoznał i konsekwentnie wymagał i kontrolował ich znajomość i przestrzeganie;

- jeżeli do wypadku przy pracy pracownika doszło w stanie nietrzeźwości (lub pod wpływem innych substancji odurzających), a pracodawca nie mógł zapobiec szkodzi lub krzywdzie niematerialnej.

Jednocześnie fakty te powinny stanowić jedyną przyczynę szkody lub krzywdy. Poszkodowanemu pracownikowi nie przysługuje wówczas prawo do rekompensaty za poniesioną szkodę lub krzywdę.

[§ 270 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

Kiedy pracodawca jest zwolniony od obowiązku wypłaty rekompensaty za szkodę lub zadośćuczynienia za szkodę niematerialną **częściowo**:

- pracodawca może być w całości zwolniony od swojego obowiązku wypłaty, jednak fakty powodujące zwolnienie nie były wyłączną przyczyną szkody lub krzywdy;
- pracownik postąpił w niezgodzie z normalnym trybem pracy i jest oczywiste, że chociaż nie naruszył przepisów prawa lub innych przepisów albo wskazówek BHP, postąpił lekkomyślnie, nawet jeśli musiał zdawać sobie sprawę, biorąc pod uwagę jego kwalifikacje i doświadczenie, że może dojść do uszczerbku na jego zdrowiu; zwykła nieostrożność i zachowanie wynikające z ryzyka związanego z pracą nie mogą być uważane za lekkomyślne zachowanie

Jeżeli pracodawca jest częściowo zwolniony od obowiązku odszkodowania, powinien określić część przypadającą na pracownika w zależności od stopnia jego zawinienia. W przypadku częściowego zwolnienia od obowiązku odszkodowania z tytułu lekkomyślnego zachowania, zapłaci on co najmniej jedną trzecią rekompensaty lub zadośćuczynienia.

Pracodawca nie może być zwolniony od obowiązku odszkodowania, jeżeli wypadek przy pracy nastąpił w związku z zapobieganiem powstaniu szkody po stronie pracodawcy albo bezpośredniemu zagrożeniu życia lub zdrowia, o ile taki stan nie jest konsekwencją świadomego zachowania pracownika.

[§ 270 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.12. Do kogo trzeba się zwrócić z roszczeniem odszkodowawczym?

Do pracodawcy. Jeśli pracodawca lub jego zakład ubezpieczeń odmówią wypłaty, pracownik powinien się zwrócić do sądu, ponieważ tylko sąd uprawniony jest do orzekania w sprawach pracowniczych, w tym w sprawie zasadności roszczenia odszkodowawczego pracownika za wypadek przy pracy lub chorobę zawodową.

4.2.13. Czy będę musiał w celu uzyskania odszkodowania złożyć jakieś dokumenty, zaświadczenia?

Większość dokumentacji związanej z wypadkiem przy pracy oraz odszkodowaniem dostarcza pracodawca, czasami jednak może wystąpić konieczność współdziałania pracownika. Co powinienem zrobić?

- Podpisać *protokół powypadkowy*, względnie do niego dołączyć własne oświadczenie;
- Przekazać w odpowiednim terminie tzw. decyzję o tymczasowej niezdolności do pracy - *zwolnienie lekarskie* (lekarz powinien zaznaczyć pole „wypadek przy pracy”).
- Zakład ubezpieczeń może zażądać *sprawozdań lekarskich, zaświadczenia hospitalizacji*, itp.
- Po zakończeniu leczenia trzeba się zwrócić do lekarza z prośbą o sporządzenie *opinii w sprawie oceny bólu*. Lekarz w takiej opinii określi zastosowane leczenie, długości niezdolności do pracy oraz wszelkie trwałe konsekwencje spowodowane wypadkiem. Za wydanie powyższej opinii może zostać naliczona opłata zgodnie z taryfą opłat lekarza. Uzyskaj pokwitowanie o uregulowaniu tej opłaty, przekazując go pracodawcy wraz z opinią. Pracownikowi przysługuje prawo do zwrotu kosztów opłaty.
- Jeśli ubiegasz się o zwrot uzasadnionych wydatków w związku z leczeniem (opatrunki, leki, itp.), zachowaj dowody zakupu w celu dochodzenia zwrotu.

4.2.14. Co się stanie, jeśli długookresowo utracę zdolność do pracy w wyniku wypadku przy pracy?

Jeśli na podstawie badania lekarskiego (z reguły nadzwyczajnego) zostanie stwierdzona długookresowa utrata zdolności do pracy w wyniku wypadku przy pracy, nie będziesz już w stanie wykonywać uzgodnionego rodzaju pracy dla swojego pracodawcy. Twój pracodawca zobowiązany jest do przeniesienia pracownika na inne stanowisko.

[§ 41 ust. 1 lit. a\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

Chodzi również o jedną z przyczyn rozwiązania stosunku pracy przez pracodawcę. Po rozwiązaniu stosunku pracy przysługuje pracownikowi prawo do odprawy w wysokości co najmniej 12x średniego miesięcznego wynagrodzenia (jeżeli pracodawca jest w całości lub części zwolniony od obowiązku wypłaty odszkodowania lub zadośćuczynienia w wyniku wypadku przy pracy, odprawa nie przysługuje).

[§ 52 ust. 1 lit. d\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 67 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

4.2.15. W jaki sposób rekompensowane są choroby zawodowe?

Analogicznie jako wypadki przy pracy.

Pracodawca jest zobowiązany do wypłaty rekompensaty lub zadośćuczynienia na rzecz pracownika za chorobę zawodową, jeżeli pracownik pracował dla pracodawcy w warunkach powodujących powstanie takiej choroby zawodowej. Rekompensacie za chorobę zawodową podlega również choroba, która wystąpiła nie dłużej niż trzy lata przed jej włączeniem do [wykazu chorób zawodowych](#).

Jeżeli choroba pracownika zostanie uznana za chorobę zawodową, ma prawo do poniższych rekompensat:

- rekompensata za utratę zarobków w okresie niezdolności do pracy: różnica między średnimi zarobkami przed powstaniem choroby zawodowej a pełną kwotą zasiłku chorobowego
[§ 271a ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)
- rekompensata za utratę zarobków po zakończeniu okresu niezdolności do pracy lub po uznaniu inwalidztwa: obejmuje różnicę między średnimi zarobkami przed powstaniem szkody a zarobkami po rozpoznaniu choroby zawodowej (plus wszelkie renty inwalidzkie otrzymywane z tej samej przyczyny).
[§ 271b ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)
- Zadośćuczynienie za ból i cierpienie oraz ograniczenia społeczne: ocena punktowa przeprowadzana jest tylko wtedy, gdy stan zdrowia pracownika jest stabilny; ograniczenia społeczne są zwykle badane rok po wystąpieniu uszczerbku na zdrowiu w wyniku choroby zawodowej, kiedy jest oczywista jego trwałość.
[§ 271c ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)
- rekompensata uzasadnionych kosztów leczenia: np. leków związanych z chorobą zawodową nieobjętych publicznym ubezpieczeniem zdrowotnym.
[§ 271d ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)
- rekompensata szkody rzeczowej.

Podobnie jak w sytuacji powstania wypadku przy pracy przysługuje pracownikowi, który zgodnie z opinią lekarską nie jest już zdolny do pracy z powodu choroby zawodowej lub ryzyka choroby zawodowej, prawo do odprawy w wysokości co najmniej 12 x średniego miesięcznego wynagrodzenia.

[§ 52 ust. 1 lit. d\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5 Blok tematyczny 5 - ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ („ŚOI”)

5.1.1. Wideo Napo - Chroń swoją skórę

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-protect-your-skin>

5.1.2. Wideo Napo - Stosuj kask ochronny

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/best-signs-story/safety-helmet-must-be-worn>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- **AUVA** (Austria), **CIOP** (Polska), **DGUV** (Niemcy), **EU-OSHA** (Bilbao, Hiszpania), **INAIL** (Włochy), **INRS** (Francja), **SUVA** (Szwajcaria) i **TNO** (Holandia).

5.1.3. Co są środki ochrony indywidualnej (ŚOI)?

Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia pracownikom środków ochrony indywidualnej (ŚOI), jeżeli ryzyk nie można eliminować lub odpowiednio ograniczyć za pomocą środków ochrony zbiorowej (np. instalowanie poręczy, usuwanie substancji szkodliwych, itp.) lub środków w zakresie organizacji pracy (np. zmiana pracowników, zmiana trybu pracy, itp.).

Środki ochrony indywidualnej to sprzęt ochronny, który powinien chronić pracowników przed ryzykami, spełniający wymagania określone w bezpośrednio stosowanym rozporządzeniu Unii Europejskiej ([rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2016/425](#)), które nie mogą zagrażać ich zdrowiu, utrudniać wykonywania pracy. ŚOI powinny być zawsze oznakowane znakiem CE.

5.1.4. Mój pracodawca przekazał mi środek ochrony indywidualnej (ŚOI). Czy jestem zobowiązany do korzystania z niego w pracy?

Tak.

Chodzi o obowiązek pracownika wynikający z Kodeksu Pracy. Pracownik jest zobowiązany do stosowania ŚOI i środków ochronnych (np. osłony) podczas pracy, bez ich samowolnej modyfikacji albo wyłączenia z ruchu. Pracownik powinien być zaznajomiony ze stosowaniem ŚOI w sposób dający się udowodnić (np. w ramach szkolenia, które podpisuje). Pracodawca jest zobowiązany do utrzymywania ŚOI w stanie przydatnym do użytku i kontrolowania ich stosowanie.

[§ 106 ust. 4 lit. d\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 3 ust. 3 rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. w sprawie szczegółowych warunków dostarczania środków ochrony indywidualnej, środków do mycia, czyszczenia i dezynfekcji](#)

[§ 104 ust. 4 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.5. Jakie są konsekwencje niestosowania ŚOI przekazanych mi przez pracodawcę?

Przede wszystkim zagrażasz własnemu bezpieczeństwu i zdrowiu. Pracownik zobowiązany jest do stosowania ŚOI, a pracodawca jest zobowiązany do monitorowania ich stosowania. W związku z tym pracodawca jest również narażony na ryzyko nałożenia kary przez organy inspektoratu pracy („OIP”). Niestosowanie przydzielonych ŚOI stanowi naruszenie obowiązków pracownika wynikających z Kodeksu Pracy, co może ostatecznie prowadzić do rozwiązania umowy o pracę przez pracodawcę.

[§ 106 ust. 4 lit. d\) ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.6. Czy mogę wybrać ŚOI w własnym zakresie?

Nie.

Pracodawca przekazuje ŚOI pracownikom zgodnie z własną listą przygotowaną na podstawie oceny ryzyka i konkretnych warunków pracy. Sposób, warunki i czas użytkowania ŚOI są określone przez pracodawcę na podstawie częstość oraz istotność występujących zagrożeń, charakteru i rodzaju pracy oraz stanowiska pracy, także z uwzględnieniem cech ŚOI.

Stosowanie ŚOI reguluje rozporządzenie rządu nr 390/2021 Dz. Załączniki do rozporządzenia mają duże znaczenie i razem tworzą „instrukcje” dotyczące stosowania ŚOI:

- [Załącznik nr 1](#) do rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. zawiera wzór tabeli, zgodnie z którą pracodawca powinien przeprowadzić ocenę ryzyka w celu doboru i stosowania ŚOI.

- [Załącznik nr 2](#) do rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. zawiera przykładowy wykaz poszczególnych rodzajów ŚOI.
- [Załącznik nr 3](#) do rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. definiuje w sposób modelowy przykłady działań, sektorów i branży działalności, które mogą wymagać zapewnienia ŚOI w odniesieniu do zagrożeń oraz na podstawie ich oceny.

[§ 104 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.7. Czy odzież i obuwie robocze należy do ŚOI?

W środowisku, w którym odzież lub obuwie ulegają nadmiernemu zużyciu lub zabrudzeniu podczas pracy lub pełni funkcję ochronną, pracownikowi przysługuje od pracodawcy również odzież lub obuwie robocze w charakterze ŚOI.

[§ 104 ust. 2 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.8. Co nie należy do ŚOI?

- zwykła odzież i obuwie robocze, które nie jest przeznaczone do ochrony zdrowia pracowników przed zagrożeniami i nie podlega nadmiernemu zużyciu lub zabrudzeniu podczas pracy,
- sprzęt i wyposażenie służb ratowniczych i służb prowadzących działalność na mocy innych przepisów,
- specjalny sprzęt ochrony osobistej używany w siłach zbrojnych Republiki Czeskiej, żandarmerii wojskowej, wywiadzie wojskowym lub siłach bezpieczeństwa,
- sprzęt i wyposażenie używane w ruchu drogowym,
- sprzęt i wyposażenie sportowe,
- środek przeznaczone do samoobrony,
- środek wykrywania i sygnalizacji zagrożeń oraz substancji szkodliwych na stanowisku pracy.

[§ 2 ust. 1 rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. w sprawie szczegółowych warunków dostarczania środków ochrony indywidualnej, środków do mycia, czyszczenia i dezynfekcji](#)

5.1.9. Mój pracodawca przekazał mi ŚOI, które nie pasują do moich proporcji ciała/ ich używanie powoduje moje problemy zdrowotne/ nie mogą być używane razem z innymi przekazanymi ŚOI, itp. Jak rozwiązać tę sytuację?

Środki ochrony indywidualnej powinny:

- być efektywne w okresie użytkowania w stosunku do występujących ryzyk, przy czym ich stosowanie nie może stwarzać dodatkowego ryzyka,

- odpowiadać warunkom na stanowisku pracy,
- być dostosowane do fizycznych potrzeb pracownika oraz
- odpowiadać wymagom w zakresie ergonomii oraz stanowi zdrowia pracownika.

Jeśli podczas pracy konieczne jest stosowanie więcej niż jednego ŚOI, powinny być ŚOI wzajemnie kompatybilne.

ŚOI powinny być tak wykonane, aby zapewniając ochronę pracowników nie ograniczały ich w wykonywaniu pracy, podczas której są narażeni na ryzyko. Materiały, z których wykonane są ŚOI, nie mogą negatywnie wpływać na zdrowie lub bezpieczeństwo (na przykład poprzez wywoływanie reakcji alergicznych) ani powodować nadmiernych podrażnień lub obrażeń. Powinny być lekkie, z jak najmniejszym ograniczeniem twarzy, oczu, pola widzenia i układu oddechowego. W razie potrzeby powinny być również wyposażone w środek zapobiegający parowaniu.

Jeśli przydzielone ŚOI są z różnych powodów nieodpowiednie, zgłoś problem pracodawcy lub osobie upoważnionej do wykonywania zadań związanych z zapobieganiem ryzykom (w praktyce osoba ta jest często określana jako „specjalista ds. bezpieczeństwa”), usługodawcy usług medycznych, związkom zawodowym lub przedstawicielowi pracowników ds. bhp, aby znaleźć odpowiednie rozwiązanie.

[§ 3 ust. 1 rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. w sprawie szczegółowych warunków dostarczania środków ochrony indywidualnej, środków do mycia, czyszczenia i dezynfekcji](#)
[Rozporządzenie PE i Rady 2016/425 w sprawie środków ochrony indywidualnej](#)

5.1.10. Czy mój pracodawca może wymagać, żebym zapłacił za przekazane ŚOI?

Nie.

ŚOI, środki do mycia, czyszczenia i dezynfekcji oraz napoje ochronne są dostarczane bezpłatnie przez pracodawcę zgodnie z listą sporządzoną na podstawie oceny ryzyk i konkretnych warunków pracy. Pracodawca nie może zastąpić zapewnienia ŚOI rekompensatą finansową (tj. pracodawca nie może przekazać pracownikowi kwoty pieniężnej z tym, że pracownik powinien zakupić ŚOI według własnego uznania).

[§ 104 ust. 5 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.11. Zużyte ŚOI zwróciłem pracodawcy po zakończeniu stosunku pracy. Mój pracodawca potrącił jednak pewną kwotę z mojego wynagrodzenia za te używane ŚOI. Czy jest zachowanie pracodawcy w porządku?

Nie, chyba że zwrócone ŚOI były nadmiernie uszkodzone (w stopniu nieodpowiadającym okresowi użytkowania).

Zgodnie z Kodeksem Pracy pracodawca zapewnia pracownikowi bezpłatnie ŚOI, środki do prania, czyszczenia i dezynfekcji oraz napoje ochronne według własnego wykazu sporządzonego na podstawie oceny ryzyk oraz szczególnych warunków pracy.

Pracownik jest wówczas zobowiązany do zwrotu użytkowanych ŚOI. Decyzja o sposobie następnego wykorzystania zużytych ŚOI należy do pracodawcy. Jeśli spełnione są warunki określone w [rozporządzeniu rządu nr 390/2021 Dz.](#) (pracodawca powinien zadbać o higienę przy przekazywaniu ŚOI innemu pracownikowi); ŚOI można przekazać innym pracownikom, o ile nie doszło do upływu ich terminu przydatności.

5.1.12. Czy pracodawca może wymagać odszkodowania za niezwrócone ŚOI po rozwiązaniu stosunku pracę?

Tak.

Po rozwiązaniu stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej pracownik jest zobowiązany do zwrotu używanych ŚOI. Pracodawca może wymagać rekompensaty finansowej, jeśli nie zwrócisz ŚOI lub są one nadmiernie uszkodzone (w stopniu nieodpowiadającym okresowi użytkowania). Możesz również uzgodnić z pracodawcą odkupienie ŚOI za odpowiednio obniżoną cenę.

5.1.13. Rozpocząłem nową pracę, ale ŚOI zostaną mi przekazane dopiero po okresie próbnym. Czy jest zachowanie pracodawcy w porządku?

Nie.

Jeśli rozpocząłeś pracę, dla której wymagane są ŚOI, pracodawca powinien zapewnić Ci ŚOI natychmiast po rozpoczęciu pracy, względnie przed rozpoczęciem pracy, dla której są ŚOI wymagane. Przekazanie ŚOI nie jest możliwe dopiero po upływie okresu próbnego.

5.1.14. Czym są napoje ochronne i kiedy pracodawca powinien zapewniać takie napoje pracownikom?

Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia pracownikom napojów ochronnych na stanowiskach pracy o nieodpowiednich warunkach mikroklimatycznych, w zakresie i na warunkach określonych w [wykonawczych przepisach prawa](#).

Należy zapewnić napój ochronny w celu ochrony pracownika przed skutkami obciążenia termicznego lub obciążenia zimnem. Napój ochronny nie powinien zagrażać zdrowiu i nie może zawierać więcej niż 6,5 procentu wagowego cukru, jednak może zawierać substancje powodujące wzrost odporności organizmu. Zawartość alkoholu nie powinna przekraczać 1 procent wagowy. Napój ochronny dla młodocianego pracownika nie może zawierać alkoholu.

[§ 104 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 8 ust. 1 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

5.1.15. Jakie są warunki dostarczania napojów ochronnych podczas obciążenia ciepłem?

Należy zapewnić napój ochronny chroniący przed obciążeniem termicznym w ilości odpowiadającej co najmniej 70% utraty płynów i składników mineralnych w wyniku pocenia się i oddychania w ciągu ośmiogodzinnej zmiany.

Podstawą do oceny prawa do napoju ochronnego jest określenie temperatury na stanowisku pracy i klasy wykonywanej pracy. W rozporządzeniu rządu nr 361/2007 Dz. klasyfikowano pracowników do [klas](#) w zależności od fizycznych wymagań wykonywanej pracy. Istnieje osiem klas - klasa I, IIa, IIb, IIIa, IIIb, IVa, IVb i V. Rodzaje prac wykonywanych w ramach klasyfikacji służą wyłącznie w charakterze wskazówek dla pracodawców (lista jest ograniczona). Pracodawca powinien samodzielnie zaklasyfikować pracownika do odpowiedniej klasy pracy. Pracodawca powinien również poinformować pracownika, do której klasy należy.

Prawo do zapewnienia napoju ochronnego powstaje:

- w przypadku prac, podczas których wydatek energetyczny przekracza 106 W.m² i temperatura przekracza **26 °C** (np. spawacze, prace na gorąco, hutnicy, itp.),
- jeśli pomiar wykaże, że pracownik podczas danej pracy traci więcej niż 1,25 litra płynów poprzez pocenie się i oddychanie,
- w przypadku stałej pracy z obciążeniem termicznym zaklasyfikowanej do kategorii 4 zgodnie z ustawą o ochronie zdrowia publicznego.

Pracownicy wykonujący prace o niższych wymaganiach na wysiłek fizyczny (np. prace biurowe, administracyjne) mają prawo do napoju ochronnego, jeśli temperatura na stanowisku pracy przekracza **34 °C**.

Jako napój ochronny należy zapewnić naturalną wodę mineralną, lekko mineralizowaną, źródlaną lub wodę spełniającą podobne wymagania mikrobiologiczne, fizyczne i chemiczne (dla klas pracy I - IIIa) lub naturalną wodę o średniej mineralizacji (dla klas pracy IIIb - V). W

przypadku lekkiej pracy woda pitna dostarczana przez pracodawcę na stanowisku pracy również spełnia te parametry.

[§ 8 rozporządzenia rządu nr 361/2007 Dz. określającego warunki ochrony zdrowia przy pracy](#)

5.1.16. Jakie są warunki dostarczania napojów ochronnych w przypadku obciążenia związanego z zimnem?

Napój ochronny chroniący przed obciążeniem związanym z zimnem powinien być dostarczany w stanie ciepłym, w ilości co najmniej pół litra na ośmiogodzinną zmianę.

Napój ochronny chroniący przed obciążeniem spowodowanym przez zimno dostarczany jest:

- na stanowiskach pracy w środowisku wewnętrznym, w którym temperatura powinna być utrzymywana **poniżej 4 °C** w wyniku wymagań technologicznych,
- na stanowiskach pracy na zewnątrz, na których występuje korygowana temperatura powietrza **poniżej 4 °C**.

[§ 8 ust. 5 rozporządzenia rządu nr 361/2007 Dz. określającego warunki ochrony zdrowia przy pracy](#)

5.1.17. Kiedy pracodawca powinien zapewnić pracownikom środki do mycia, czyszczenia i dezynfekcji?

Pracodawca jest zobowiązany do zapewnienia pracownikom środków do mycia, czyszczenia i dezynfekcji w zależności od stopnia zabrudzenia skóry i odzieży.

Pracownikom, którzy mają kontakt z substancjami mogącymi powodować podrażnienie lub zanieczyszczenie skóry pracownika, pracodawca zapewnia środki do mycia i czyszczenia w zależności od rodzaju substancji, względnie kremy i maści regenerujące.

Rodzaje prac pod względem zanieczyszczenia oraz zalecane ilości środków do mycia i czyszczenia są wymienione w [załączniku nr 4 do rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz.](#) Jeżeli jest środek do mycia lub czyszczenia jest stale dostępny w pomieszczeniach sanitarnych na stanowisku pracy, [załącznik nr 4](#) w tej sytuacji nie ma zastosowania; nie dotyczy to rękawiczek z tkaniny dostarczanych pracownikowi, który wykonuje bardzo brudną lub brudną pracę.

[§ 104 ust. 3 ustawy nr 262/2006 Dz., Kodeks Pracy](#)

[§ 5 ust. 2 rozporządzenia rządu nr 390/2021 Dz. w sprawie szczegółowych warunków dostarczania środków ochrony indywidualnej, środków do mycia, czyszczenia i dezynfekcji](#)

5.1.18. Modelowe przykłady środków ochrony indywidualnej:

ŚOI do ochrony głowy

- Kask (vložit **obr. OOPP-1**)

ŚOI do ochrony słuchu

- Zatycki do uszu (vložit obr. OOPP-2)
- Nauszniki przeciwhałasowe (vložit obr. OOPP-3)

ŚOI do ochrony oczu i twarzy

- Osłona twarzy (vložit obr. OOPP-4)

ŚOI do ochrony dróg oddechowych

- Półmaska filtrująca (vložit obr. OOPP-5)
- Masko z zaworem (vložit obr. OOPP-6)

ŚOI do ochrony rąk

- Rękawice ochronne (vložit obr. OOPP-7)

ŚOI chroniące przed upadkiem z wysokości

- (vložit Obr. OOPP 8; OOPP-9; OOPP-10)

Źródło zdjęć: Depositphotos.com¹⁵

6 Blok tematyczny 6 - PIERWSZA POMOC NA STANOWISKU PRACY

6.1.1. Co to jest pierwsza pomoc?

Pierwsza pomoc to natychmiastowa pomoc udzielona ludziom, którzy odnieśli obrażenia lub nagle zachorowali przed przybyciem lekarza, pogotowia ratunkowego lub innych wykwalifikowanych osób. Chodzi o zespół podstawowych czynności mających na celu ratowanie zdrowia bądź życia ludzi, którzy odnieśli obrażenia lub nagle zachorowali. Pierwsza pomoc może być skutecznie udzielona przez osobę bez kwalifikacji medycznej i specjalnego sprzętu.

6.1.2. Czy mam obowiązek udzielić drugiej osobie pierwszej pomocy?

Tak.

Każdy jest zobowiązany do udzielenia pierwszej pomocy ludziom, którzy odnieśli obrażenia lub nagle zachorowali, pod warunkiem nienarażania własnej osoby lub innych osób na niebezpieczeństwo.

Nieudzielenie pierwszej pomocy jest w Republice Czeskiej przestępstwem. Każdy powinien udzielić podstawowej pierwszej pomocy innej osobie. Stany zagrożenia życia występują nie tylko w pracy, ale także w życiu prywatnym.

¹⁵ Wskazać źródło zdjęć.

6.1.3. Kiedy wezwać służbę ratownictwa medycznego?

1. w stanach zagrożenia życia (zatrzymanie oddechu, nieprzytomność, masywne krwawienie);
2. w przypadku poważnych obrażeń głowy, kręgosłupa, klatki piersiowej, brzucha, miednicy;
3. w wypadkach drogowych z obrażeniami;
4. w stanach nagłych zapaści (ostry zawał mięśnia sercowego, udar, ciężka reakcja alergiczna, itp.);
5. w przypadku poważnych lub dużych oparzeń;
6. poszkodowany nie jest w stanie chodzić, cierpi z powodu rozdzierającego bólu.

6.1.4. Jaki jest numer telefonu służby ratownictwa medycznego w Czechach?

Służba ratownictwa medycznego = 155 → Zadzwoń, jeśli potrzebujesz tylko pomoc medyczną.

Linia alarmowa = 112 → Dzwonimy w sytuacjach, gdy potrzebny jest więcej niż jeden element zintegrowanego systemu ratownictwa (ratownictwo medyczne, straż pożarna, policja), np. wypadki samochodowe, awarie przemysłowe, katastrofy masowe.

Połączenia z liniami alarmowymi są bezpłatne.

6.1.5. Nie mówię po czesku, jak rozmawiać z operatorem linii alarmowej?

Jeśli na miejscu jest inna osoba mówiąca po czesku, powinna osoba ta zadzwonić na linię alarmową. Jeśli nie ma takiej osoby i jesteś sam na miejscu zdarzenia, lepiej zadzwonić pod numerem alarmowym 112, operatorzy mówią również w międzynarodowych językach obcych (zwykle po angielsku lub niemiecku).

6.1.6. Czy w Czechach istnieje aplikacja mobilna do wezwania służby ratownictwa medycznego?

Tak, aplikacja [Záchranka](#).

Aplikacja oferuje:

- wprowadzenie dokładnej lokalizacji GPS;
- wezwanie służb ratownictwa przez naciśnięcie przycisku;
- funkcja „Nie mogę rozmawiać” z wysłaniem wiadomości SMS z danymi;
- mapa automatycznych defibrylatorów zewnętrznych (AED) w Republice Czeskiej;
- informacje dotyczące pierwszej pomocy w komórce;
- aplikacja dostępna dla Iphone, Android, Huawei (pobranie p. kod QR).

Źródło zdjęć: <https://www.zachrankaapp.cz/>

6.1.7. Jakie informacje i w jakiej kolejności trzeba przekazać operatorowi linii alarmowej?

Trzeba się przedstawić i następnie powiedzieć operatorowi:

GDZIE?

Wskazać miejsce zdarzenia w następującej kolejności:

- miasto/gmina;
- ulica, numer domu, wejście, piętro;
- punkty zaczepienia (np. tabliczki z numerami na słupach oświetlenia publicznego, numery na przejazdach kolejowych, słupki kilometrowe na autostradach i drogach szybkiego ruchu).

CO?

Podać, co się zdarzyło poszkodowanemu:

- przytomny / nieprzytomny;
- oddycha/zatrzymanie oddechu;
- brak krwotoku/krwotok;
- inne objawy.

DLA KOGO?

Podać szczegóły dotyczące osoby, której dotyczy zgłoszenie:

- wiek;
- płeć;
- istotne fakty.

! Nigdy nie należy od razu przerywać połączenia z linią alarmową. Operator pozostaje w kontakcie z zgłaszającym do czasu przybycia służby ratownictwa medycznego i udziela wskazówek dotyczących udzielenia pierwszej pomocy!

6.1.8. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie, która jest nieprzytomna i nie oddycha?

Wideo:

<https://www.youtube.com/watch?v=pJgKAnVvAyU&t=6s>

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim¹⁶. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu

Przyczyny stanu zdrowia:

- a. serce (zawał serca, uszkodzenie serca, migotanie komór);
- b. inne (tonięcie, zadławienie, masywny krwotok).

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - resuscytacja krążeniowo-oddechowa („KPR”):

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź okolicę - zadbaj o własne bezpieczeństwo. Należy zwracać uwagę na możliwe źródła obrażeń - ostre przedmioty, odłamki, niebezpieczne osoby, środki transportu, prąd elektryczny, itp.
- [2] ZWRÓCENIE SIĘ DO OSOBY POSZKODOWANEJ. Głośno zwróć się do osoby poszkodowanej / potrząśnij jej ramionami.
- [3] PRZECHYLENIE GŁOWY. Przechylić głowę poszkodowanego (umieścić dłoń na czole, palce drugiej ręki pod brodą, unieść dolną szczękę). Sprawia to, że język wysuwa się do przodu otwierając drogi oddechowe.
- [4] KONTROLA ODDECHU. Sprawdź oddychanie: Przyłóż ucho do ust ofiary i obserwuj klatkę piersiową. Czy słyszysz wdech i wydech? Czy czujesz prąd wydychanego powietrza? Czy klatka piersiowa podnosi się? Jeśli nie → zatrzymanie oddechu. Należy uważać na oddech agonalny (gasping), osoba poszkodowana nie oddycha! Oddech trzeba sprawdzać maksymalnie 10 sekund.

¹⁶ Teksty do nagrań wideo znajdują się w formie pliku excel „titulky první pomoc - prelozeno.xls”.

- [5] POŁĄCZENIE ALARMOWE. Zadzwoń na numer alarmowy 155. Użyj zestawu głośnomówiącego i jednocześnie rozpocznij uciskanie klatki piersiowej. Nigdy nie należy od razu przerywać połączenia z linią alarmową.
- [6] UCIŚNIĘCIA KLATKI PIERSIOWEJ. Wykonuj uciśnięcia klatki piersiowej na twardej powierzchni (np. płaskim, twardym podłożu). Uciskanie klatki piersiowej wykonujemy układając obie ręce na środku klatki piersiowej i uciskając ją na głębokość 5-6 cm (naciska tylko krawędź dolnej części dłoni). Częstotliwość uciskania 100-120 x na minutę.
- [7] ODDECHY RATOWNICZE. Po 30 uciśnięciach klatki piersiowej wykonaj 2 oddechy ratownicze. Jeśli oddech ratowniczy zostanie wykonany prawidłowo, klatka piersiowa poszkodowanego unosi się. Można użyć maseczki do resuscytacji lub maseczki z apteczki pierwszej pomocy. Nie należy wykonywać oddechów ratowniczych, jeśli poszkodowany wymiotuje, ma zakrwawioną jamę ustną lub istnieje ryzyko zakażenia. W takim przypadku należy stale uciskać klatkę piersiową. Nie musisz również wykonywać oddechów ratowniczych, jeśli nie jesteś wystarczająco przeszkolony i nie jesteś pewien, czy możesz to zrobić. Wykonuj ciągle uciskanie klatki piersiowej.
- [8] Kontynuuj resuscytację do czasu przybycia ratowniczej służby medycznej, do czasu wymiany z innym ratownikiem lub całkowitego wyczerpania fizycznego.

6.1.9. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie nieprzytomnej, z zatrzymaniem oddechu przy użyciu automatycznego defibrylatora zewnętrznego (AED)?

Wideo:

<https://www.youtube.com/watch?v=ZrjkBmo4xFs&t=1s>

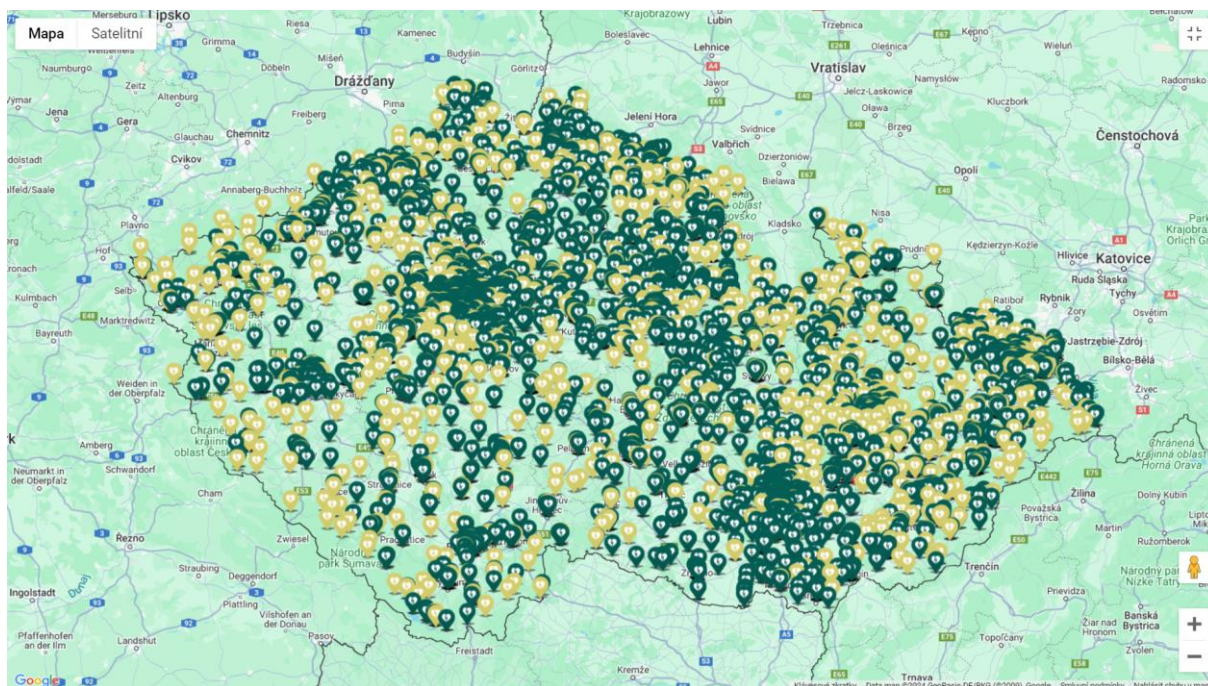
Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim¹⁷. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu .

¹⁷ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls”.

Źródło zdjęć: Projekt *Safety training for practical life*, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

W Republice Czeskiej automatyczne defibrylatory zewnętrzne (AED) są dostępne w wielu miejscach. Zobacz mapę. Defibrylator AED dostarcza poszkodowanemu kontrolowane impulsy elektryczne (tzw. defibrylacja), które mogą przywrócić prawidłową pracę serca. Użycie AED w ciągu 3-5 minut od nagłej zapaści zwiększa prawdopodobieństwo przywrócenia krążenia do 50-75%.

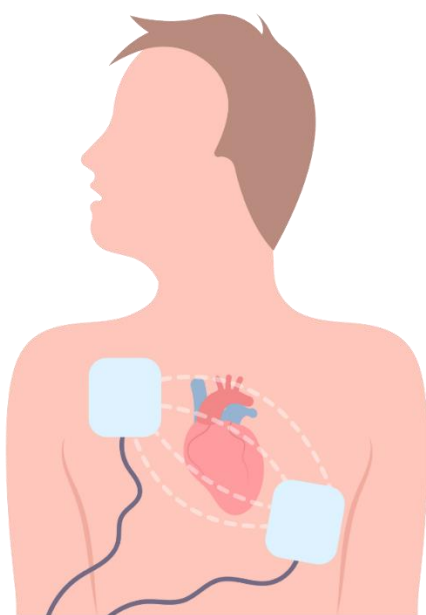

Źródło mapy: <https://www.zachrankaapp.cz/aed>

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - resuscytacja krążeniowo-oddechowa (CPR) z AED:

- [1] **BEZPIECZEŃSTWO.** Sprawdź okolicę - zadbaj o własne bezpieczeństwo. Należy zwracać uwagę na możliwe źródła obrażeń - ostre przedmioty, odłamki, niebezpieczne osoby, środki transportu, prąd elektryczny, itp.
- [2] **ZWRÓCENIE SIĘ DO OSOBY POSZKODOWANEJ.** Głośno zwróć się do osoby poszkodowanej / potrząśnij jej ramionami.
- [3] **PRZECHYLENIE GŁOWY.** Wykonaj przechylenie głowy (dwa palce pod brodą, krawędź dłoni na czole). Sprawia to, że język wysuwa się do przodu otwierając drogi oddechowe.
- [4] **KONTROLA ODDECHU.** Sprawdź oddychanie: Przyłóż prawe ucho do ust i nosa poszkodowanego, obserwuj klatkę piersiową. Czy słyszysz wdech i wydech? Czy czujesz prąd wydychanego powietrza? Czy klatka piersiowa podnosi się? Jeśli nie → zatrzymanie oddechu. Należy uważać na oddech agonalny (gaspings), osoba poszkodowana nie oddycha! Oddech trzeba sprawdzać maksymalnie 10 sekund.
- [5] **DZWONIE NIE NA LINIĘ ALARMOWĄ + PRZYNIESIENIE AED.** Zadzwoń na numer alarmowy 155. Użyj zestawu głośnomówiącego. Operator może oznajmić, że w pobliżu znajduje się defibrylator AED i podać kod do otwarcia skrzynki. Przynieś lub poproś osoby postronne o przyniesienie defibrylatora AED. Włącz AED i postępuj zgodnie z instrukcjami wyświetlanymi na urządzeniu.

- [6] PRZYKLEJENIE ELEKTRODY. Zdejmij odzież wokół klatki piersiowej poszkodowanego. Przyklej elektrody do nieosłoniętej skóry. Upewnij się, że klatka piersiowa osoby jest sucha lub osusz ją. Włosy należy usunąć golarką - jest części zestawu AED. Przyklej elektrody zgodnie z piktogramami bezpośrednio na elektrodach - u góry po prawej (pod obojczykiem) i u dołu po lewej (pod lewym mięśniem piersiowym) - patrz rysunek. Nie wolno przyklejać elektrody do brodawek!

Źródło rysunku: Projekt Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920.

- [7] ANALIZA RYTMU SERCA. Defibrylator AED wyświetla komunikat „Analiza rytmu serca”. Nie dotykaj osoby poszkodowanej, analiza może zostać zakłócona. Powiedz osobom postronnym, żeby nie dotykały poszkodowanego.

- [8] ZALECANY IMPULS. Jeśli AED zaleca dostarczenie impulsu elektrycznego, upewnij się, że nikt postronny nie dotyka osoby poszkodowanej. Wydanie ostrzeżenia dla osób

postronnych słownie/gestem. Naciśnij przycisk wywołujący impuls elektryczny.

- [9] KPR. AED zaleca: Rozpoczęcie resuscytacji krążeniowo-oddechowej. Uciskaj klatkę piersiową i wykonuj oddechy ratownicze w stosunku 30:2. Jeśli nie wykonujesz oddechów ratowniczych, stale uciskaj klatkę piersiową.

[10]Kontynuować resuscytację zgodnie z instrukcjami AED do czasu przybycia personelu ratowniczego.

6.1.10. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie nieprzytomnej?

<https://www.youtube.com/watch?v=TpuHxL5kJgI&t=2s>

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim¹⁸. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu

Przyczyny stanu zdrowia:

- a. niewypadkowe (zatrucie alkoholem, hipoglikemia w przypadku diabetyków, napad padaczkowy, udar mózgu);
- b. wypadkowe (wstrząs mózgu, stłuczenie lub uszkodzenie czaszki i mózgu).

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - utrata przytomności:

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź okolicę - zadbaj o własne bezpieczeństwo. Należy zwracać uwagę na możliwe źródła obrażeń - ostre przedmioty, odłamki, niebezpieczne osoby, środki transportu, prąd elektryczny, itp.
- [2] ZWRÓCENIE SIĘ DO OSOBY POSZKODOWANEJ. Głośno zwróć się do osoby poszkodowanej / potrząśnij jej ramionami.
- [3] PRZECHYLENIE GŁOWY. Wykonaj przechylenie głowy (dwa palce pod brodą, krawędź dłoni na czole). Sprawia to, że język wysuwa się do przodu otwierając drogi oddechowe.
- [4] KONTROLA ODDECHU. Sprawdź oddychanie: Przyłóż prawe ucho do ust i nosa poszkodowanego, obserwuj klatkę piersiową. Czy słyszysz wdech i wydech? Czy czujesz prąd wydychanego powietrza? Czy klatka piersiowa podnosi się? Tak → osoba oddycha, przejdź do kolejnych kroków.
- [5] WYPROSTOWANIE + KIESZENIE. Wyprostujemy kończyny poszkodowanego. Sprawdzimy kieszenie. Wyciągamy klucze, żeby poszkodowany nie doznał uszczerbku, nie leżał na boku w niewygodnej pozycji. Szukamy strzykawek insulinowych, cukru winogronowego, itp., mogących wskazywać na to, że osoba poszkodowana jest diabetykiem. Sprawdzamy brzuch - najczęściej w tym miejscu umieszczana jest pompa insulinowa.

¹⁸ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky prvnj pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

[6] UŁOŻENIE DO POZYCJI BEZPIECZNEJ NA BOKU. Umieścić bliższą dłoń pod kątem prostym.

→ Chwycić dalszą rękę za palce i zbliżyć ją do twarzy osoby. → Zgiąć dalszą nogę w stawie kolanowym i chwycić ją. → Przez pociągnięcie za kolano obrócić osobę bokiem do siebie.

[7] REGULARNA KONTROLA ODDECHU. Upewnij się, że głowa jest przechylona i osoba nadal oddycha. Sprawdzaj oddech co najmniej 1x na minutę (kładąc dłoń na brzuchu → czy się unosi? Druga ręka przed ustami → czuć wydychane powietrze?). Jeśli dojdzie do zatrzymania oddechu, natychmiast trzeba poszkodowanego przewrócić na plecy i rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową.

[8] POŁĄCZENIE ALARMOWE. Zadzwoń na numer alarmowy 155.

! Należy uważać na utratę przytomności po wypadku. Do pozycji bezpiecznej na boku nie należy układać osób po wypadkach samochodowych, upadkach z wysokości i obrażeniach wysokoenergetycznych (**urazy po wypadkach samochodowych, upadkach z wysokość, poważny urazy głowy, kręgosłupa lub miednicy**). Stabilizować głowę na ziemi/na podkładce obiema rękami!

6.1.11. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie z masywnym krwawieniem?

<https://www.youtube.com/watch?v=5IDEHQrK3SQ>

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim¹⁹. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu .

Przyczyny stanu zdrowia:

- a. wypadki drogowe;
- b. poważne wypadki przy pracy (praca z piłą, piłą tarczową, maszynami);
- c. praca z ostrymi przedmiotami;
- d. amputacja;
- e. otwarte złamania.

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - masywny krwotok:

[1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź swoje otoczenie - zadbaj o własne bezpieczeństwo (wyłącz pracującą maszynę, usuń ostre przedmioty)! Używaj rękawiczek jednorazowych lub

¹⁹ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls”.

zastosuj alternatywne rozwiązanie (plastikowa torba). Krew jest materiałem potencjalnie zakaźnym, należy więc chronić się przed ryzykiem zakażenia, zwłaszcza w przypadku nieznanej osoby!

- [2] UCISK RĘKĄ/PALCAMI W MIEJSCU KRWOTOKU. Przed założeniem rękawiczek/przyniesieniem apteczki poproś osobę poszkodowaną o ucisk rany własnymi palcami/ręką (w zależności od rozmiaru rany).
- [3] CIŚNIENIE DO RANY. Naciskaj bezpośrednio na miejsce krwotoku dłońią lub palcami, wywieraj nacisk!
- [4] OPATRUNEK UCISKOWY. Weź bandaż opatrunkowy z apteczki - najlepiej jeden klasyczny osłaniający i jeden elastyczny. Włóż jeden nierozwinięty bandaż opatrunkowy bezpośrednio do rany i owiń drugim opatrunkiem w celu powstania ucisku. Jeśli przez opatrunek sączy się krew, należy mocno ucisnąć ranę rękami przez opatrunek.
- [5] ŚRODKI PRZECIWWSTRZĄSOWE. Zawsze należy opiekować się poszkodowanym w pozycji siedzącej lub leżącej. Jeśli poszkodowanemu jest zimno, okryj go folią izotermiczną z apteczki lub kocem/kurtką/bluzą.
- [6] DZWONIECIE NA LINIĘ ALARMOWĄ. Jeśli jest osoba poszkodowana błada, zemdlna, zmęczona lub ma mdłości, zadzwoń na numer alarmowy 155.

6.1.12. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie ze złamaniem?

https://www.youtube.com/watch?v=v_Fei3UfRrg&t=1s

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim²⁰. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu

Przyczyny stanu zdrowia:

- a. upadki;
- b. uderzenia;
- c. wypadki drogowe;
- d. nacisk na kości, stawy.

Konsekwencją są otwarte/zamknięte złamania, zwichnięcia.

²⁰ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky prvni pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls”.

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - złamania:

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź swoje otoczenie - zadbaj o własne bezpieczeństwo!
- [2] STABILIZACJA KOŃCZYNY. Stabilizuj zranioną kończynę za pomocą drugiej kończyny. Jeśli to możliwe, zastosuj chustę trójkątną do unieruchomienia kończyny.
- [3] STABILIZACJA URAZÓW GŁOWY, KRĘGOSŁUPA, MIEDNICY. Zastosuj w przypadku wypadków drogowych, upadków z wysokości i urazów wysokoenergetycznych (**wypadki drogowe, wysokość, poważne obrażenia**). Nie pozwalaj poszkodowanemu na poruszanie się, wstawanie ani odwracanie głowy. Nie układaj poszkodowanego w pozycji bezpiecznej (na boku)! Stabilizuj głowę obiema rękami na ziemi/podkładce, bądź w kontakcie z poszkodowanym i zadzwoń na numer alarmowy 155.

6.1.13. Jak udzielić pierwszej pomocy w przypadku oparzeń?

https://www.youtube.com/watch?v=Yi6CM2DxK_U&t=2s

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim²¹. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu

Przyczyny stanu zdrowia:

- a. ogień;
- b. gorące płyny, gorące przedmioty;
- c. para;
- d. chemikalia i środki czyszczące;
- e. promieniowanie słoneczne, promieniowanie i prąd elektryczny.

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - oparzenia:

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź swoje otoczenie - zadbaj o własne bezpieczeństwo (wyłącz źródło ciepła)! Używaj rękawiczki jednorazowe, jeśli są dostępne lub alternatywne rozwiązanie.
- [2] CHŁODZENIE. Chłodzić dotknięty obszar czystą zimną wodą z kranu **przez 20 minut** lub do momentu, gdy chłodzenie przynosi ulgę.

²¹ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky prvni pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls“.

- [3] UBRANIA, PIERŚCIONKI, BRANSOLETKI. Nigdy nie ściągać przyklejonych/spieczonych ubrań! Zdejmuj pierścionki/zegarki/łańcuszki tylko pod zimną wodą. Nie przekłuwaj pęcherzy!
- [4] OSŁONIENIE. Po dostatecznym ochłodzeniu oparzenie należy osłonić nieprzezroczystą folią (np. spożywczą) i zwrócić się do lekarza.
- [5] POŁĄCZENIE ALARMOWE. Dzwonić na numer alarmowy 155 trzeba w przypadku dużych, głębokich oparzeń lub wstrząsu poszkodowanego (febra, pocenie się, błądność).

6.1.14. Jak udzielić pierwszej pomocy w wypadku drogowym?

<https://www.youtube.com/watch?v=0n93x86rSv4&t=2s>

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim²². W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - wypadek drogowy:

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Zatrzymaj pojazd w bezpiecznym miejscu. Zaciągnij hamulec ręczny. Włącz światła awaryjne. Wyciągnij kluczyk ze stacyjki/wyłącz silnik. Załóż kamizelkę ratunkową. Zabierz ze sobą apteczkę i telefon komórkowy. Rozejrzyj się, zanim wysiądziesz z samochodu. Rozłóż i umieść trójkąt ostrzegawczy (min. 50 m za pojazdem po wypadku, na autostradzie min. 100 m).
- [2] OCENA SYTUACJI. Sprawdź sytuację na miejscu. Czy samochód iskrzy? Czy nie istnieje ryzyko pożaru? Ilu poszkodowanych osób jest na miejscu zdarzenia?
- [3] POŁĄCZENIE ALARMOWE. Zadzwoń na numer alarmowy 112.
- [4] PRIORYTETY. Jeśli na miejscu zdarzenia znajduje się wiele osób rannych, pierwszej pomocy należy udzielić tym, którzy mają masywny krwotok.
- [5] Ranne osoby należy wyciągać z samochodu tylko w przypadku zagrożenia (np. pożar samochodu) lub w przypadku zatrzymania oddechu osoby i konieczności rozpoczęcia resuscytacji krążeniowo-oddechowej.
- [6] Udzielaj pomocy i wsparcia do czasu przyjazdu służb ratownictwa medycznego.

²² Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls”.

6.1.15. Jak udzielić pierwszej pomocy osobie zadławionej ciałem obcym?

<https://www.youtube.com/watch?v=MYtr7Xa1o-4>

Nagranie wideo zostało wyprodukowane w ramach projektu finansowanego przez UE Safety training for practical life, Erasmus+ 2022-2-SK01-KA210-ADU-000095920. Nagrania wideo opatrzone są dla obcokrajowców tekstami w języku angielskim, ukraińskim, polskim, rumuńskim i bułgarskim²³. W serwisie YouTube możliwe jest ich włączenie w ustawieniach wideo za pomocą symbolu .

Podstawowa procedura pierwszej pomocy - zadławienie:

- [1] BEZPIECZEŃSTWO. Sprawdź swoje otoczenie - zadbaj o własne bezpieczeństwo!
- [2] UDERZENIE MIĘDZY ŁOPATKAMI. Ręką uderz poszkodowanego 5 razy między łopatkami.
- [3] UCISK BRZUCHA. Postaw się za poszkodowanego. Naciskaj na brzuch poszkodowanego 5 razy pięścią w okolicy pępka (w kierunku do siebie i do góry). Nie należy wykonywać w przypadku dzieci poniżej jednego roku życia albo kobiet w ciąży.
- [4] W razie usunięcia ciała obcego z dróg oddechowych, poszkodowanego należy umieścić w pozycji siedzącej i sprawdzić jego stan.
- [5] W razie nieusunięcia ciała obcego oraz utraty przytomności i zatrzymania oddechu poszkodowanego należy rozpocząć resuscytację krążeniowo-oddechową i zadzwonić na numer alarmowy 155.

7 Blok tematyczny 7 - BHP na placu budowy

7.1.1. Wideo Napo - Bezpieczeństwo na placu budowy

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-safe-site>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- AUVA (Austria), CIOP (Polska), DGVU (Niemcy), EU-OSHA (Bilbao, Hiszpania), INAIL (Włochy), INRS (Francja), SUVA (Szwajcaria) i TNO (Holandia).²⁴

²³ Teksty do nagrań wideo są w formie pliku Excel „titulky první pomoc - TEXTY K VIDEÍM.xls”.

²⁴ VÚBP, v. v. i. zawarł umowę z Konsorcjum produkującym filmiki Napo w sprawie wykorzystania filmików i figurki Napo. Do wszystkich filmików trzeba jednak podawać informacje o Konsorcjum razem z logo instytucji uczestniczących w Konsorcjum.

7.2 PRACA NA WYSOKOŚCI ORAZ INNE PRACE SZCZEGÓLNIE NIEBEZPIECZNE

7.2.1. Jakie zagrożenia mogą wystąpić podczas pracy na wysokości oraz prac szczególnie niebezpiecznych?

Praca na wysokości oraz prace szczególnie niebezpieczne są związane z wysokim ryzykiem, przy czym wypadki przy pracy są często poważne i śmiertelne. Do ryzyk należą:

- **upadki osób z wysokości** z niezabezpieczonych krawędzi dachu, (Vložil obr. vysky-6)
- **upadek osób przez** otwory, które nie są zakryte lub upadek osób przez niewystarczająco nośną konstrukcję,
- **upadki osób** z niezabezpieczonych krawędzi konstrukcji budowlanych i rusztowań, (vložil obr. vysky-7+ obr. vysky-8)
- **upadek materiałów** lub przedmiotów na osoby z wysokości (vložil obr. vysky-9)

7.2.2. Co się stało: wypadek przy pracy cudzoziemca podczas pracy na wysokości

Pracownik narodowości ukraińskiej (+18) wykonywał prace porządkowe na płaskim metalowym dachu. Z nieznanych powodów odłączył się od liny bezpieczeństwa i usunął panel ochronny z przestrzeni przeznaczonej na świetlik. Upadek pracownika z wysokości 14 metrów na teren hali. W wyniku urazów głowy i ciała nie miał szansy na przeżycie.

Pracownik narodowości słowackiej (+37) wspiał się po powrocie z przerwy obiadowej na konstrukcję dachu, gdzie wraz z kolegami mocował blachy kryjące. Bez zastosowania liny bezpieczeństwa przymocowanej do punktu kotwiczenia udał się w kierunku skraju konstrukcji, żeby zabrać wiertarkę AKU, po czym z nieznanych przyczyn doszło do upadku z skraju dachu.

7.2.3. Czym jest praca na wysokości i jak należy chronić pracownika?

Praca na wysokości i powyżej swobodnej głębokości: praca i przemieszczanie się pracownika, podczas których jest pracownik narażony na ryzyko upadku z wysokości, wpadnięcia do otworu, osunięcia się. Podczas takiej pracy pracownik powinien być zabezpieczony przed upadkiem zbiorowo albo indywidualnie. Praca na wysokości jest uważana za pracę w jakiegokolwiek wysokości, jednak w przypadku pracy na wysokości 1,5 m lub więcej pracodawca powinien zapewnić pracownikom ochronę przed upadkiem z wysokości. (vložit obr. vysky-17)

Zabezpieczenie zbiorowe: na przykład poręczce i ogrodzenia, pokrywy, urządzenia spadochronowe, bariery lub siatki oraz tymczasowe konstrukcje budowlane, np. rusztowania lub platformy robocze. Wymienione wymagania są określone w odpowiednich normach technicznych (ČSN EN). Oprócz standardowych wymagań konieczne jest przestrzeganie instrukcji montażu oraz użytkowania dostarczonych z tymi konstrukcjami, względnie dedykowane procedury technologiczne.

Ochrona indywidualna: środki ochrony indywidualnej (ŚOI) chroniące przed upadkiem powinny być stosowane w przypadkach, w których charakter pracy nie pozwala lub znacznie komplikuje korzystanie z konstrukcji technicznej.

7.2.4. Podstawowe wskazówki bezpieczeństwa dotyczące pracy na wysokości

OCHRONA PRZED UPADKIEM

- ✓ Pracownicy nie mogą być narażeni na ryzyko upadku z wysokości na stanowisku pracy lub w trakcie dojścia do stanowiska pracy, gdzie **podłoga znajduje się w wysokości min. 0,5 m nad otaczającą podłogą** lub terenem. W tym celu należy zapewnić **bezpieczny dostęp**.
- ✓ Pracownikom trzeba zapewnić ochronę przed upadkami:
 - na wszystkich stanowiskach pracy i drogach dostępowych, które znajdują się **ponad wodą** lub innymi **substancjami, które mogą zagrażać życiu lub zdrowiu w razie upadku**;
 - w innych przypadkach ochrona jest konieczna, jeśli istnieje ryzyko upadku z wysokości lub wpadnięcia **powyżej 1,5 m**;
 - Ochrona przed upadkiem z wysokości jest wymagana podczas pracy na **drabinach dopiero od 5 m**.
- ✓ Jeśli pracownik nie musi się zbliżać **do krawędzi upadku** (tzw. wolnej krawędzi) na **odległość mniejszą niż 1,5 m**, przy czym **pochylenie powierzchni nie przekracza 10°**,

wystarczy ograniczyć stanowisko pracy **za pomocą prostej bariery**, która w odróżnieniu od poręczny ochronnej nie powinna spełniać wymagań na obciążenie.

- ✓ Jeżeli **na wolnej krawędzi znajduje się niska ściana**, np. attyka, ściankę można uznać za ochronę przed upadkiem już od **wysokości 0,6 m** pod warunkiem, że prace wykonywane są właśnie na tej ścianie. (vložit obr. vysky-5)
- ✓ **Ochrony przed upadkiem z wysokości nie trzeba instalować** wzdłuż wolnych krawędzi **otworów**, których co najmniej jeden wymiar **nie przekracza 0,25 m**.
- ✓ **Otworki w podłodze**, których wymiary **przekraczają 0,25 m** we wszystkich kierunkach, muszą być chronione **pokrywami** o odpowiedniej nośności zabezpieczonymi przed przesuwem lub zabezpieczone technicznymi środkami ochrony przed upadkiem, np. **poręczą lub ogrodzeniem**. (vložit obr. vysky-1 + obr. vysky-2)
- ✓ **Otworki w ścianach** o wymiarach **przekraczających 0,3 m x 0,75 m** i **dolnej krawędzi poniżej 1,1 m** powinny być zabezpieczone, jeśli istnieje ryzyko **upadku z wysokości przekraczającej 1,5 m pod tymi otworami**.
- ✗ **Niestabilne przedmioty** lub przedmioty z innym przeznaczeniem (np. krzesła, stoły, wiadra, itp.) nie mogą być używane **do podwyższania stanowiska pracy** lub dostępu do stanowiska pracy! (vložit obr. vysky-4)
- ✗ W przypadku **niesprzyjających warunków atmosferycznych** prace na wysokości powinny być **zawieszone**! Niekorzystne warunki atmosferyczne:
 - widoczność poniżej 30 m;
 - wiatry o prędkości powyżej 11 m/s;
 - podczas pracy na ruchomych rusztowaniach, drabinach ponad 5 m podwieszanych platformach i pracy na linach należy przerwać pracę w razie prędkości wiatru 8 m/s;
 - burze, deszcz, śnieg i mróz;
 - temperatura otoczenia poniżej -10 °C.

PORĘCZE

- ✓ **Wysokość poręczy** powinna wynosić **co najmniej 1,1 m**, chyba że odrębne przepisy stanowią inaczej. Normy europejskie (ČSN EN) dopuszczają w przypadku tymczasowych konstrukcji budowlanych (np. rusztowań) minimalną wysokość poręczy **1,0 m**.
- ✓ Integralną częścią poręczy jest **ogranicznik podłogowy** o wysokości **co najmniej 0,15 m**.

- ✓ Jeśli wysokość podłogi nad poziomem otoczenia **przekracza 2,0 m**, poręcz powinna być wyposażona w jeden lub więcej **środkowych prętów** zapobiegających upadkowi osób lub w inne odpowiednie wypełnienie.
- ✓ Poręcz ochronna rusztowania zgodnie z wymaganiami rozporządzenia rządu nr 362/2005 Dz. i ČSN 73 8106: (vložit obr. vysky-10)

PRACE NA DACHU

- ✓ Podczas **pracy na dachu** należy chronić pracowników przed:
 - upadkiem z połaci dachu na wolnych brzegach;
 - osunięciem się z dachu, gdy nachylenie dachu przekracza 25°;
 - wpadnięcie przez konstrukcję dachu.
- ✓ Jeśli **nachylenie dachu przekracza 45°**, pracownicy muszą zawsze stosować **środki ochrony indywidualnej zabezpieczające przed upadkiem**.

RUSZTOWANIE

- ✓ Dla każdego rusztowania powinna być dostępna **dokumentacja techniczna**, zawierające też **instrukcję montażu i demontażu**.
- ✓ Podczas montażu, eksploatacji i demontażu rusztowania należy zapewnić **bezpieczny transport** w jego bezpośrednim otoczeniu, w tym ruch pieszych na pobliskich drogach.
- ✓ Rusztowania mogą być instalowane wyłącznie na **wystarczająco nośnym terenie**, który będzie w stanie przenieść obciążenia związane z rusztowaniem i jego przyszłą eksploatacją.
- ✓ Rusztowanie powinno być **wystarczająco sztywne** w płaszczyźnie podłużnej, poprzecznej i poziomej, przy czym sztywność powinna być zapewniona zgodnie z dokumentacją za pomocą tężników poprzecznych, ram, itp.
- ✓ Rusztowanie powinno być **odpowiednio kotwione**; umiejscowienie kotew oraz ich nośność powinny być zgodne z dokumentacją; nieodpowiednie kotwienie jest najczęstszą przyczyną wypadków.
- ✓ Wszystkie **podesty robocze rusztowania powyżej poziomu 2 m** muszą być wyposażone w **poręcz podwójną z ogranicznikiem**. (vložit obr. vysky-18).
- ✓ Jeśli podest roboczy znajduje się na wysokości **od 1,5 m do 2 m** nad otoczeniem, poręcz może być jednoczęściowa.
- ✓ Elementy podestu rusztowania muszą być **antypoślizgowe, zabezpieczone** przed podnoszeniem i przesuwaniem.

- ✓ Jeśli odległość między podestem rusztowania a ścianą budynku przekracza 0,25 m, poręcz powinna się znajdować również **na wewnętrznej krawędzi**; jeśli szerokość wolnej przestrzeni wynosi do 0,4 m, poręcz może być tylko jednoczęściowa bez ogranicznika w dolnej części.
- ✓ **Drabiny wychodzenia na rusztowanie** muszą wystawać **co najmniej 1 m** ponad poziom docelowy. Drabinę może w tej części zastąpić solidny element konstrukcji stanowiący stabilny uchwyt; nie wolno wchodzić na część drabiny wystającą poza rusztowanie.
- ✓ Minimalna **wysokość przejścia pod piętrem rusztowania** w punkcie łączenia poprzecznego wynosi 1,75 m, inaczej 1,9 m; w przejściu pod rusztowaniem dla pieszych wysokość w świetle wynosi co najmniej 2,1 m.
- ✓ Rusztowania mogą być używane wyłącznie po ich **kompletnej instalacji i przekazaniu w formie pisemnej**.
- ✓ Rusztowanie powinno być **sprawdzone przed rozpoczęciem pracy** i w odstępach czasu określonych w jego dokumentacji; **kontrole** zwykle przeprowadzane **co miesiąc**.
- ✓ **Materiały, narzędzia i sprzęt roboczy** podczas pracy na wysokości powinny być przechowywane w sposób zapobiegający ich przypadkowemu **zrzuceniu lub osunięciu się**.
- ✗ Materiał **nie może nadmiernie obciążać** danej konstrukcji! (vložil obr. vysky-3)

PRZESTRZEŃ NIEBEZPIECZNA

- ✓ Upewnij się, że **przestrzeń pod stanowiskiem pracy** jest odpowiednio zabezpieczona! Można to zrobić np. poprzez wyłączenie ruchu pojazdów i pieszych; zbudowanie konstrukcji w miejscu pracy lub tuż pod nim; ogrodzeniem obszaru niebezpiecznego barierką ochronną o wysokości 1,1 m; wyznaczeniem osoby do pilnowania obszaru niebezpiecznego.
- ✓ **Szerokość obszaru niebezpiecznego** od wolnej krawędzi stanowiska pracy zależy od wysokości stanowiska pracy:

Wysokość stanowiska pracy	Minimalna szerokość strefy chronionej
Od 3 m do 10 m	1,5 m
Ponad 10 m do 20 m	2 m
Ponad 20 m do 30 m	2,5 m
Powyżej 30 m	1/10 wysokości obiektu

Podczas pracy na powierzchniach o pochyleniu ponad 25°
szerokość strefy chronionej wzrasta o 0,5 m!

(vložít obr. vysky-11)

ŚOI

- ✓ Wybrane **ŚOI chroniące przed upadkiem z wysokości** powinny odpowiadać charakteru pracy, ryzykom i warunkom atmosferycznym oraz umożliwiać bezpieczne poruszanie się. Można używać wyłącznie ŚOI spełniające wymagania Rozporządzenia rządu nr 21/2003 Dz.

Typ ŚOI	Opis	Przykład zastosowania	Rysunek
Do pozycjonowania podczas pracy i zapobiegania upadkom	Pracownicy nie mogą wchodzić do obszaru, w którym istnieje ryzyko upadku (1,5 m od wolnej krawędzi).	Pas pozycjonujący, uzupełniony liną o określonej długości, umożliwia pracownikowi dostęp tylko do określonego obszaru.	Vložít obr. vysky-12
(robocze <u>systemy pozycjonowania</u>)	Pracownik utrzymywany w pozycji roboczej zapobiegającej upadkowi z wysokości.	Pracownik pracuje z naprężeniem lub jest zawieszony w sposób zapobiegający swobodnemu spadaniu.	(vložít obr. vysky-13)
Ochrona przed upadkiem z wysokości (systemy <u>zatrzymania upadku</u>)	Upadek zostaje bezpiecznie zatrzymany i zatrzymany pracownik może zostać natychmiast i bezpiecznie usunięty lub transportowany w bezpieczne miejsce; upadek powinien być zatrzymany w wystarczającej wysokości nad przeszkodą.	Produkowano dużo typów szelek, które są odpowiednie dla różnych czynności wykonywanych na wysokości. Szelki są używane razem z linami o różnych długościach, zwykle w połączeniu z innymi dodatkowymi środkami, np. pochłaniacze energii	(vložít obr. vysky-14+ vysky-15 + vysky-16)

upadku, hamulce linowe, itp.

- ✓ **ŚOI** powinny być oznakowane znakiem CE oraz wyposażone w **instrukcję** zawierającą wszystkie wymagania dotyczące użytkowania, regulacji, kontroli, konserwacji, przechowywania, itp.; wskazówki podane w instrukcji powinny być przestrzegane.
- ✓ Autor procedury technologicznej lub pracownik zarządzający pracą na wysokości jest zobowiązany do określenia **punktu kotwiczenia** środków ochrony indywidualnej. Punkt kotwiczenia powinien być wystarczająco nośny.
- ✓ Przed każdym zastosowaniem i po nim pracownik powinien przeprowadzić **kontrolę wzrokową** używanych **ŚOI**.
- ✓ **Kontrole i testy fachowe** funkcjonowania używanych **ŚOI** przeprowadza się zgodnie z wymaganiami zawartymi w instrukcji producenta.
- ✓ Pracodawca zapewnia pracownikom odpowiednie **szkolenie w zakresie BHP na wysokości**, mianowicie w przypadku **prac na wysokości powyżej 1,5 m**, gdy pracownicy nie mogą pracować ze wytrzymałych i bezpiecznych podestów roboczych, pracują na ruchomych platformach roboczych, **na drabinach na wysokości powyżej 5 m**, a także szkolenie w zakresie **stosowania ŚOI**. Szkolenie powinno również obejmować informacje na temat postępowania w przypadku upadku z wysokości i konieczności ewakuacji poszkodowanej osoby.
- ✓ Pracownik powinien być **zdolny z punktu widzenia stanu zdrowia** do pracy na wysokości i oraz innych niebezpiecznych prac przy użyciu **ŚOI**. [Rozporządzenie nr 79/2013 Dz.](#) zawiera listę chorób, które wykluczają zdolność do wykonywania tej pracy. Chodzi o pracę związaną z ryzykiem zawodowym, która również podlega bardziej surowym warunkom razem z okresowymi badaniami.

Bardziej szczegółowe wymogi bezpieczeństwa dotyczące pracy na wysokości oraz innych niebezpiecznych prac można znaleźć tutaj:

[Rozporządzenie rządu nr 362/2005 Dz. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy podczas pracy na stanowiskach z występującym ryzykiem upadku z wysokości](#)

[Punkt 3.3.4 załącznika do rozporządzenia rządu nr 101/2005 Dz. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących stanowisk pracy i środowiska pracy](#)

[Rozporządzenie nr 79/2013 Dz. w sprawie usług w zakresie medycyny pracy oraz niektórych rodzajów opinii lekarskich](#)

Normy techniczne ČSN EN

7.3 PRACA NA DRABINACH (PRZENOŚNYCH)

7.3.1. Jakie ryzyka mogą występować podczas pracy na drabinie?

Chodzi głównie o **upadki z wysokości**. Wypadki o poważnych lub nawet śmiertelnych konsekwencjach mogą wystąpić nie tylko podczas upadku z wysokich konstrukcji, ale także z dużo niższych wysokości, np. z drabin, jeśli są używane nieprawidłowo. Upadek z drabiny może mieć wiele przyczyn - od złego wyboru drabiny do nieprzestrzegania podstawowych zasad bezpieczeństwa podczas pracy na drabinie.

7.3.2. Co się stało: śmiertelny wypadek przy pracy cudzoziemca schodzącego po drabinie

Rumuński pracownik (+48) wykonywał prace pomocnicze na placu budowy pod nadzorem i zgodnie z instrukcjami wykwalifikowanych pracowników. Jego zadaniem było sprzątnięcie materiału na 1 piętrze budynku, z wykorzystaniem klatki schodowej w obiekcie podczas schodzenia. Z nieznanego powodu pracownik skorzystał z aluminiowej drabiny, żeby wejść na taras na 2 piętrze. Podczas schodzenia z tarasu przy użyciu tej drabiny doszło do jej poślizgnięcia się i następnie do upadku ofiary z wysokości ok. 2,9 metra ze skutkami śmiertelnymi.

7.3.3. Gdzie podane są wymagania dotyczące drabin?

Wymagania techniczne na drabiny są określone w normie ČSN EN 131 Drabiny. Wymagania bezpieczeństwa dotyczące stosowania drabin są określone w [rozporządzeniu rządu nr 362/2005 Dz. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach pracy z występującym ryzykiem upadku z wysokości](#).

7.3.4. Podstawowe wskazówki bezpieczeństwa dotyczące pracy na drabinie

- ✓ Drabiny należy stosować wyłącznie do **krótkookresowych prac niewymagających dużego wysiłku fizycznego**, z użyciem prostych narzędzi.
- ✗ Nie wolno wykonywać prac na drabinie przy użyciu **niebezpiecznych narzędzi lub sprzętu** (przenośne piły łańcuchowe, narzędzia pneumatyczne, itp.)!

- ✗ **Nie używaj drabiny na śliskich powierzchniach** (lód, gładkie powierzchnie) lub nadmiernie zabrudzonych powierzchniach (rozlany olej), o ile nie podjęto skutecznych środków zapobiegających poślizgnięciu się drabiny.
- ✓ W przypadku prac wymagających trzymania **obiema rękami nad głową** należy używać innego bezpieczniejszego sprzętu do pracy na wysokości (np. podestu roboczego, drabiny z podestem, ruchomego rusztowania, itp.). (włóż obr. *zebriky-11* + obr. *zebriky-12*)
- ✓ Drabinę należy umieścić na podłodze (podłożu) w sposób zapewniający jej odpowiednią **stabilność** w całym okresie użytkowania. **Zabezpieczyć drabinę** przed przesunięciem, osunięciem się, przechyleniem bocznym, przewróceniem lub rozwarciem. (włóż obr. *zebriky-1*)
- ✓ Podczas schodzenia i wchodzenia po drabinie trzeba się mocno trzymać drabiny. Przestrzegaj **zasady trzech punktów styku**. (włóż obr. *zebriky-2*)
- ✓ Oba **górne końce części bocznych** drabin przystawnych muszą pewnie spoczywać na pionowej powierzchni.
- ✗ Wyrównywanie nierówności terenu za pomocą **improvizowanych podkładek** (cegół, cokołów, itp.) jest zabronione!
- ✓ Drabiny używane do wchodzenia muszą **wystawać co najmniej 1,1 m ponad docelowy poziom**; drabinę może w tej części zastąpić solidny element konstrukcji stanowiący stabilny uchwyt; nie wolno wchodzić na wystającą część drabiny. (włóż obr. *zebriky-3* + obr. *zebriky-4*)
- ✓ **Wolna przestrzeń za szczeblami** musi wynosić co najmniej **0,18 m**.
- ✓ **Przy dolnej części drabiny po stronie dostępu** należy zachować przestrzeń co najmniej **0,6 m**.
- ✓ W przypadku drabin wysuwanych, wielofunkcyjnych i podwójnych należy się upewnić, że **haki, bezpieczniki oraz inne urządzenia blokujące** są sprawne i znajdują się we właściwym położeniu. Drabin należy używać wyłącznie w komplecie określonym przez producenta.
- ✓ **Nachylenie drabiny** powinno odpowiadać stosunkowi **2,5:1**, tj. ok. 68° od płaszczyzny poziomej. Nachylenie drabin przystawnych i podwójnych (po rozwarciu) zgodnie z normą ČSN EN 131 musi wynosić 65°-75°, w przypadku drabin schodkowych 60°-70° od płaszczyzny poziomej. (włóż obr. *zebriky-10*)
- ✓ W przypadku **drabin wysuwanych** należy zapewnić wystarczające wzajemne zachodzenie poszczególnych części zgodnie z instrukcją producenta.

- ✗ Nie przekraczać **maksymalnego obciążenia** drabiny określonego przez producenta!
- ✗ Nie używaj drabiny **do przechodzenia** - z wyjątkiem sytuacji, kiedy została do tego specjalnie przeznaczona przez producenta.
- ✓ Podczas wchodzenia, schodzenia i pracy na drabinie należy stać **przodem do drabiny!** Trzeba zapewnić możliwość trzymania się obiema rękami. (vložit obr. zebriky-5)
- ✗ Jednoczesna praca **więcej niż jednej osoby nad sobą** na drabinie jest **zabroniona!** Tylko jedna osoba może wchodzić, schodzić i pracować na drabinie. (vložit obr. zebriky-6)
- ✗ Podczas pracy na drabinie nie przechylaj się **na boki ani do tyłu** - istnieje ryzyko utraty stabilności i upadku! (vložit obr. zebriky-7)
- ✗ Nie używaj **drabiny przystawnej ani podwójnej** do wchodzenia na wyższy poziom! (vložit obr. zebriky-8)
- ✗ **Wnoszenie** (znoszenie) ładunków po drabinie o masie przekraczającej **15 kg** jest zabronione!
- ✓ **Materiały pomocnicze, narzędzia** (inny sprzęt potrzebny do pracy) należy przechowywać w torbie, przymocowane do pasu przeznaczonego do tego celu lub do drabiny, aby nie doszło do utraty stabilności drabiny lub pracownika.
- ✓ Podczas pracy na drabinie należy stać w bezpiecznej odległości **od górnego końca drabiny** (co najmniej 0,8 m w przypadku drabin przystawnych i 0,5 m od końca drabiny w przypadku drabin podwójnych).
- ✓ Zawsze postępuj zgodnie z **instrukcją** producenta drabiny.
- ✗ Zachowaj ostrożność podczas manipulacji i przenoszenia **drabin metalowych w pobliżu elementów pod napięciem!** Zachowaj bezpieczną odległość! Przed rozpoczęciem pracy trzeba zabezpieczyć niechronione linie elektryczne w obszarze roboczym. (vložit obr. zebriky-9)
- ✓ Podczas pracy na drabinach, kiedy stopy pracownika znajdują się **w wysokości przekraczającej 5 m**, należy używać środków ochrony indywidualnej chroniących przed upadkiem (**ŚOI**).
- ✗ Nie używaj **przenośnych drabin drewnianych o długości przekraczającej 12 m**.
- ✓ **Drabiny należy sprawdzać wzrokowo** po ich wydaniu z magazynu, po ich zwrocie do magazynu oraz przed każdym użyciem.
- ✓ Pracodawca zapewnia wykonywanie **przeglądów drabin** zgodnie z instrukcją użytkowania.

Bardziej szczegółowe wymogi bezpieczeństwa dotyczące stosowania drabin można znaleźć tutaj:

[Załącznik do Rozporządzenie rządu nr 362/2005 Dz. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy podczas pracy na stanowiskach z występującym ryzykiem upadku z wysokości](#)

ČSN EN 131 Drabiny

7.4 PRACE ROZBIÓRKOWE

7.4.1. Jakie zagrożenia mogą wystąpić podczas prac rozbiórkowych na placu budowy?

Prace rozbiórkowe należą do najbardziej niebezpiecznych robót na placu budowy, podczas których istnieje ryzyko **przygniecenia osób przez** upadające elementy. Każde usunięcie części budynku może wpłynąć na statykę budynku, który następnie zachowuje się w sposób nieprzewidywalny. Nieprzestrzeganie procedury technologicznej lub jej nieodpowiednie zaprojektowanie pociąga za sobą duże ryzyko. Należy również zachowywać ostrożność w sytuacji kombinowanego wyburzania ręcznego i mechanicznego. Istotne jest określenie odpowiedniej **procedury technologicznej** w oparciu o szczegółowy przegląd obiektu. Miejsce rozbiórki powinno być zabezpieczone **przed dostępem osób postronnych**. Procedura technologiczna powinna być zaplanowana w sposób nienaruszający stabilności innych części obiektu. Konieczne jest odłączenie wszystkich **instalacji** (woda, elektryczność, gaz), które są częścią wyburzanego budynku. Zamknięte pojemniki i obszary, w których przechowywane były niebezpieczne substancje, muszą być odpowietrzone. Jeśli **konstrukcja obiektu jest naruszona**, obowiązuje zakaz wejścia i poruszanie się w jego otoczeniu. Rozbiórkę należy zatem przeprowadzać etapami i stale sprawdzać, czy spełnione są wymagania określone w procedurze technologicznej.

7.4.2. Co się stało: śmiertelny wypadek cudzoziemca podczas prac rozbiórkowych

Dwaj pracownicy podjęli się wyburzania narożnej ceglanej ściany na pierwszym piętrze jednego z obiektów na terenie firmy za pomocą elektrycznych młotów wyburzeniowych, pracując każdy z jednej strony. Zawalenie ściany miało być kontrolowane w kierunku wewnętrznej przestrzeni budynku, ale zamiast tego konstrukcja runęła na zewnątrz, powodując śmierć 50-letniego pracownika z Ukrainy.

7.4.3. Jakie środki powinien podjąć wykonawca przed rozpoczęciem prac rozbiórkowych?

1. Roboty rozbiórkowe naruszające elementy nośne konstrukcji budowlanej należy wykonywać wyłącznie w zgodzie z **procedurą technologiczną** określoną w dokumentacji robót rozbiórkowych.
2. W przypadku prac rozbiórkowych, dla których dokumentacja prac rozbiórkowych nie jest opracowana, należy zapewnić opracowanie procedury technologicznej na podstawie **badania stanu obiektu** pod względem jego statyki, zastosowanych materiałów, wyposażenia technicznego, zabezpieczenia instalacji i przewodów, określenia stanu przedmiotowych budynków sąsiednich, itp.
3. **Zasypanie lub w inny sposób zabezpieczenie** wykryte przestrzenie podziemne (np. wnęki, studnie, inne podziemne obiekty). Jeśli wewnętrznych instalacji i przewodów w odnawianym budynku odłączyć z przyczyn roboczych, wykonawca określi środki zapewniające ich bezpieczne funkcjonowanie podczas prac rozbiórkowych.
4. **Odłączyć i zabezpieczyć** przed włączeniem **wewnętrzne przewody oraz instalacje** wbudowane w wyburzanym budynku.
5. Zapewnić **tymczasowe urządzenia elektryczne** spełniające standardowe wymagania w celu dostawy prądu elektrycznego na potrzeby prac rozbiórkowych. Zabezpieczyć wymienione urządzenia przed uszkodzeniem razem z tymczasowym źródłem wody do zraszania.
6. Określić **sygnał** do natychmiastowego odejścia ze stanowiska pracy. Sygnał jest dawany przez osobę wyznaczoną przez wykonawcę do kierowania pracami rozbiórkowymi w przypadku bezpośredniego zagrożenia. Sygnał ten powinien zostać przekazany wszystkim zainteresowanym osobom fizycznym.
7. Określić **obszar niebezpieczny** i zabezpieczyć go **przed wejściem postronnych osób fizycznych**. Zapewnić bezpieczne wejście do wyburzanego obiektu oraz poszczególnych stanowisk pracy i podjęcie niezbędnych środków w celu ochrony interesu publicznego, który może być naruszony w wyniku tych prac. (vložit **obr. bourani-5**)
8. **Stały nadzór wykonuje** osoba fizyczna upoważnioną przez wykonawcę podczas:
 - rozbiórki budynków wyższych niż parterowych,
 - wyburzania konstrukcji pionowych od wysokości 3 m,
 - rozbiórki klatek schodowych i wysuniętych części obiektu,

- rozbiórki, kiedy dochodzi do zmiany bezpieczeństwa konstrukcyjnego budynku,
 - rozbiórki mechanicznej,
 - rozbiórki realizowanej w specyficzny sposób (cięcie tlenem),
 - gdy prace rozbiórkowe są prowadzone jednocześnie w dwóch lub więcej miejscach w ramach jednego wyburzanego budynku.
9. Osoba fizyczna, której powierzono **stały nadzór**, monitoruje wyznaczone stanowisko pracy, wykonywanie pracy i ruch osób fizycznych na tym stanowisku przez cały czas stałego nadzoru, nie opuszczając tego stanowiska pracy i nie wykonując żadnych innych czynności poza nadzorowaniem.
10. Prace rozbiórkowe mogą być rozpoczęte wyłącznie na podstawie **pisemnego polecenia kierownika** oraz po wyposażeniu **stanowiska pracy** w konstrukcje pomocnicze, materiał i środki pomocnicze określone w procedurze technologicznej.

7.4.4. Podstawowe wskazówki bezpieczeństwa podczas prac rozbiórkowych

- ✓ Rozbiórkę należy przeprowadzić w sposób nienaruszający **stabilności sąsiednich** budynków, względnie trzeba zabezpieczyć sąsiednie budynki w sposób określony w dokumentacji.
- ✓ **Rozbiórka konstrukcji dachu** lub wiązarów dachowych za pomocą lin i maszyn pociągowych jest dozwolona tylko pod warunkiem podjęcia środków w celu stabilizacji pozostałej części konstrukcji.
- ✓ **Rozbiórka sklepienia** poprzez uwolnienie części konstrukcji zabezpieczającej może być przeprowadzona wyłącznie maszynowo, pod warunkiem zapewnienia bezpiecznego zaważenia się sklepienia bez uszczerbku dla osób fizycznych. (vložit **obr. bourani-1**)
- ✓ Jeśli nośność **wyburzanej konstrukcji** nie jest zapewniona, rozbiórkę należy przeprowadzać z samodzielnej konstrukcji pomocniczej.
- ✓ Podczas wyburzania ścian, które stabilizują wystające konstrukcje, np. **balkony lub wykusze**, konieczne jest zabezpieczenie tych konstrukcji, żeby nie doszło do niepożądanego utraty ich stabilności.
- ✓ **Elementy konstrukcyjne** mogą być usuwane podczas ręcznej rozbiórki tylko wtedy, gdy nie są obciążone.
- ✓ Ręczna rozbiórka pionowych konstrukcji nośnych powinna być przeprowadzana w **kierunku z góry na dół** tak, aby nie dochodziło do powstania nawisów. (vložit **obr. bourani-2**)

- ✓ Ręczne **wyburzanie stropów z konstrukcją nośną** jest dozwolone tylko wtedy, gdy ściany powyższe są wyburzone, elementy nośne odsłonięte i wyburzony materiał ze stropów jest usunięty.
- ✓ Usunąć wyburzony materiał tak, aby nie **obciążyć nadmiernie podłóg**. (vložit obr. bourani-3)
- ✗ **Prace rozbiórkowe wykonywane nad sobą są zabronione**, o ile że warunki bezpieczeństwa pracowników nie są określone w procedurze technologicznej!
- ✗ Należy zwracać uwagę na ryzyko kontaktu młotów wyburzeniowych i wiertniczych z nieodsłoniętymi **przewodami elektrycznymi lub rurami gazowymi**, które nie zostały odłączone! Przed rozpoczęciem rozbiórki należy sprawdzić teren za pomocą detektora metali. (vložit obr. bourani-4)
- ✗ Rozbiórka **nie może zostać przerwana**, o ile nie jest zapewniona stabilność wyburzanej konstrukcji lub jej części.
- ✓ Stopniowa rozbiórka budynków wykonanych **w technologii prefabrykacji** może być przeprowadzona dopiero po rozłączeniu poszczególnych prefabrykatów i zapewnieniu ich stabilności.
- ✗ Trzeba zwracać uwagę na **azbest** w wyburzanych budynkach! Podczas usuwania azbestu strefa niebezpieczna powinna być ograniczona strefą kontrolowaną. W strefie kontrolowanej zabronione jest jedzenie, picie i palenie. Materiał z rozbiórki zawierający azbest powinien być uważany za odpad niebezpieczny. Szczegółowe warunki pracy z azbestem określono w części **Czynniki ryzyka / 5.7 Azbest**.²⁵

Bardziej szczegółowe wymogi w zakresie bezpieczeństwa dotyczące prac rozbiórkowych można znaleźć tutaj:

[Załącznik nr 3 XII do rozporządzenia rządu nr 591/2006 Dz. w sprawie bardziej szczegółowych minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na placach budowy](#)

7.5 SKŁADOWANIE

7.5.1. Jakie są ryzyka związane z składowaniem na placu budowy?

- zgniecenie/ przyciśnięcie przez ciężar/ wysunięcie ciężaru podczas manipulacji ciężarem;

²⁵ Wstawić hiperłącze do odpowiedniej zakładki na stronie: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Azbest.

- Skaleczenie cięte/ otarcie/ przekłucie części ciała przez ostre krawędzie ciężarów, podczas rozłamania, względnie wysunięcia ciężaru;
- Rozwój zaburzeń mięśniowo-szkieletowych, tzw. MSD - upośledzenie struktur ciała, takich jak mięśnie, stawy, ścięgna, więzadła, nerwy, kości. Patrz **Czynniki ryzyka/ 5.6 Ręczna manipulacja ciężarami**.²⁶
- Nadtrawienie w wyniku rozprysku, rozlania lub rozsypania niebezpiecznej substancji chemicznej lub mieszaniny;
- Poślizgnięcie się/wykręcenie nogi/wpadnięcie na przeszkodę podczas manipulacji ciężarami;
- Osunięcie się/zasypanie osoby podczas przechowywania materiałów sypkich.

Co się stało: śmiertelny wypadek przy pracy cudzoziemca podczas przechowywania na placu budowy

Podczas przemieszczania stalowej ramy przez pracownika innej firmy doszło do przewrócenia chyba 6 identycznych ram w rzędzie. Zespół ten przygnoił poszkodowanego pracownika z Ukrainy do ramy przenośnika, który funkcjonował w tym miejscu w charakterze bariery na wypadek przewrócenia wspomnianych ram. Pracownik zrobił sobie tymczasowe stanowisko pracy na ramie przenośnika, gdzie w czasie wypadku stał w środku ramy i spawał. Doznane obrażenia były śmiertelne.

7.5.2. Podstawowe wskazówki bezpieczeństwa na placu budowy:

- ✓ Zapewnienie **bezpiecznego dostarczania i odbioru materiału**. Materiał należy składować zgodnie z warunkami określonymi przez producenta, najlepiej w miejscu, w którym zostanie wykorzystany do budowy.
(vložil obr. skladovani-1)
- ✓ **Powierzchnia przeznaczona do składowania** powinna być płaska, odwodniona i utwardzona. Należy zwrócić uwagę na wymiary i nośność powierzchni do składowania (nośność podłogi/sufitu - muszą być równomiernie obciążone), w tym dróg dojazdowych - powinny odpowiadać wymiarom i masie składowanego materiału oraz używanych maszyn.
- ✓ Materiał należy składować w sposób zapewniający jego **stabilność** i zapobiegający uszkodzeniom przez cały okres składowania. Zabezpiecz za pomocą podkładek, ograniczników, podpór, stojaków, klinów lub wiązania wszelkie elementy, części lub

²⁶ Wstawić hiperłącze do odpowiedniej zakładki na stronie: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory/Ruční manipulace s břemeny

zespoły, które w przeciwnym razie byłyby niestabilne, z ryzykiem przechylenia, przewrócenia, przesunięcia lub odtoczenia.

- ✓ Pomiędzy elementy, które ściśle przylegają do siebie podczas przechowywania i nie umożliwiają bezpiecznego chwytania (np. oczka, haki lub uchwyty), trzeba wstawić przekładki. Nie używaj drewna okrągłego lub podkładek tworzonych przez dwa lub więcej przedmiotów luźno ułożonych jeden na drugim.
- ✓ **Konstrukcje wsporcze lub stabilizujące** powinny umożliwiać przechowywanie, odbiór lub uzupełnianie elementów i części zgodnie z dokumentacją towarzyszącą, bez ryzyka ich uszkodzenia.
- ✓ Miejsca przeznaczone do **wiązania, zawieszania i manipulacji materiałem** muszą być bezpiecznie dostępne. Mocowanie i odłączanie elementów/komponentów/zespołów powinno odbywać się z ziemi lub z bezpiecznych podestów. Z drabiny tylko zgodnie z ustaloną procedurą technologiczną.
- ✓ **Puszki oraz inne okrągłe przedmioty** mogą być układane w stosy do maksymalnej wysokości 2 m, o ile są układane ręcznie, przy jednoczesnym zapewnieniu ich stabilności. Zabezpiecz rury, kłody i przedmioty o podobnym kształcie przed staczaniem się. (vložit obr. skladovani-2)
- ✗ Podczas **odbioru materiałów sypkich** należy zwracać uwagę na powstawanie nawisów! W przypadku ręcznego układania i odbioru powinny być materiały sypkie usypane do maksymalnej wysokości 2 m. Jeśli konieczne jest ich ręczny odbiór albo odbiór za pomocą łopaty mechanicznej ze stosów o wysokości przekraczającej 2 metry, trzeba miejsce odbioru dostosować tak, żeby **nie powstawały nawisy** i wysokość ściany nie przekraczała 1,5 m. (vložit obr. skladovani-3)
- ✗ Wejście postronnych osób fizycznych na **składowisko materiałów sypkich z dolnym odbiorem materiału** jest zabronione. Jeżeli organizujesz odbiór materiału, nie przebywaj w strefie niebezpiecznej miejsca odbioru.
- ✓ **Materiały sypkie w workach** należy układać ręcznie w stosy do maksymalnej wysokości 1,5 m. W przypadku składowania za pomocą urządzeń mechanicznych, o ile są na paletach, do maksymalnej wysokości 3 m. Jeśli krawędzie stosów nie są zabezpieczone, na przykład podporami lub ścianami, worki należy umieścić pod bezpiecznym kątem i we wzajemnym położeniu zapobiegającym ich osunięciu się. (vložit obr. skladovani-4)

- ✓ **Elementy i części o regularnych kształtach** należy układać za pomocą urządzeń mechanicznych w stosy o maksymalnej wysokości 4 m, chyba że producent określi inaczej. Należy zwrócić uwagę na nośność podłoża i zapewnienie bezpiecznej manipulacji! (włóż obr. składowani-5)
- ✓ **Materiał płynny** należy przechowywać w zamkniętych pojemnikach z otworem do napełniania/oprózniania u góry. Zabezpiecz **beczki, kadzie**, itp. przechowywane w pozycji leżącej przed stoczeniem się. Zabezpiecz otwarte zbiorniki przed wypadnięciem osób.
- ✓ **Niebezpieczne chemikalia i mieszaniny chemiczne** należy przechowywać w opakowaniach z podaniem rodzaju i sposobu przechowywania określonym przez producenta oraz oznakować zgodnie z wymogami [odrębnych przepisów prawa](#). Chemikalia i mieszaniny należy przechowywać z uwzględnieniem ich właściwości i wzajemnej reaktywności. Zapobiegaj możliwości pomyłki i szkodliwemu wpływu przechowywanych substancji! **Nigdy nie wlewaj chemikaliów do butelek po napojach!** (włóż obr. składowani-6)

Bardziej szczegółowe wymagania dotyczące bezpieczeństwa przechowywania można znaleźć tutaj:

[Załącznik nr 3 nr I do rozporządzenia rządu nr 591/2006 Dz. w sprawie bardziej szczegółowych minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na placach budowy](#)

[Załącznik \(pkt 10\) do rozporządzenia rządu nr 101/2005 Dz. w sprawie bardziej szczegółowych wymagań dotyczących stanowisk pracy i środowiska pracy](#)

7.6 PRACA W WYKOPACH²⁷

7.6.1. Jakie ryzyka mogą występować podczas pracy w wykopach?

Prace w wykopach (roboty ziemne i wykopy) należą w branży budowlanej do szczególnie niebezpiecznych. Ryzyko polega mianowicie na możliwości częściowego lub całkowitego **zawalenia się ścian wykopu**. Do ryzyk związanych z pracą w wykopie należy:

²⁷ W Elektronicznej Bibliotece Procesu Legislacyjnego (eKLEP) znajduje się obecnie [projekt nowelizacji ustawy nr 591/2006 Dz.](#) (stan na dzień 20 września 2024 r. - w procedurze opiniowania), który reguluje również załącznik nr 3, część V. Zapewnienie stabilności ścian wykopów. W obecnym projekcie nowelizacji pojawiło się nowe brzmienie punktu 4: „*Pionowe ściany boczne wykopów drążonych maszynowo powinny być zabezpieczone przed zawaleniem się za pomocą obudowy lub ramy ochronnej, klatki ochronnej, konstrukcji rozporowej lub innej konstrukcji technicznej w razie głębokości wykopu przekraczającej 0,6 m. Na podstawie oceny ryzyk przez geologa⁴²⁾, w gruntach niespójnych, podmokłych lub w inny sposób podatnych na zawalenie się oraz w miejscach, w których można oczekiwać powtarzające się wstrząsy, ściany takich wykopów powinny być zabezpieczone*

- **upadek osoby** do wykopu z niezabezpieczonej krawędzi;
- **zasypanie/uwięzienie osoby** w przypadku zawalenia się ścian wykopu, często ze skutkiem śmiertelnym (nacisk gruntu podczas zawalenia się ścian jest ogromny, dochodzi do ucisku tkanek miękkich, tętnic i żył; chociaż jest osoba poszkodowana względnie bez obrażeń, może następnie dojść do zatoru (embolii) - nagłego zablokowania przepływu krwi i oderwania się materiału zatorowego, co może skutkować śmiercią - zawsze jest konieczne **wezwanie służby ratownictwa medycznego!**);
- **upadek przedmiotu/maszyny** na osobę w wykopie;
- **porażenie prądem elektrycznym** z powodu uszkodzenia linii elektrycznych;
- **zatrucie gazem** z uszkodzonych rur gazowych lub kopalin;
- **uszkodzenie obiektów** w wyniku wybuchu gazu w przypadku uszkodzenia gazociągu.

7.6.2. Co się stało: śmiertelny wypadek przy pracy cudzoziemca podczas pracy w wykopie

Pracownik z Ukrainy (†38) zajmował się ręcznym czyszczeniem wykopu. Maszyna wykonała wykop o wymiarach 2 x 3 m i głębokości około 2,5 m w celu przeprowadzenia naprawy rurociągu przeciwpożarowego. Pracownik wszedł do wykopu, który nie został zabezpieczony, następnie doszło do usunięcia ściany wykopu i uwięzienia pracownika. Zasypanie spowodowało obrażenia nie dające szans na przeżycie.

Kierowca nie zabezpieczył prawidłowo koparki gąsienicowej na podmokłym zboczu. Koparka samorzutnie osunęła się i wepchnęła 2,5-tonową rurę gazową do wykopu, w którym znajdował się poszkodowany pracownik narodowości słowackiej (†52). Doszło do zawału pracownika, który doznał śmiertelnych obrażeń.

7.6.3. Podstawowe wskazówki bezpieczeństwa podczas robót ziemnych i wykopowych

- ✓ Przed rozpoczęciem prac wykopowych należy przygotować **dokumentację budowlaną**, w razie potrzeby w współpracy z hydrogeologiem/geologiem oraz inżynierem budownictwa.
- ✓ Wejście osób do wykopu powinno być ograniczone do minimum. Preferuj **prace bez robienia wykopów** lub z zastosowaniem zdalnie sterowanych maszyn, o ile jest to możliwe.

zgodnie z określoną procedurą technologiczną nawet w sytuacji, kiedy jest ich głębokość mniejsza od wartości podanej w zdaniu pierwszym.” Nowy punkt 8: „Schodzenie lub wychodzenie z wykopów po konstrukcji obudowy, mianowicie po poziomych elementach rozporowych, jest zabronione.”

Jeśli ustawa zostanie przyjęta w tej formie, wskazane jest uzupełnienie tekstu.

- ✓ Miejsce wykonywania prac wykopowych powinno być zabezpieczone **przed wejściem osób postronnych** oraz przed wypadnięciem osób do wykopu.
- ✓ Nad wykopami powinny być zainstalowane **platformy do przejścia i przejazdu**. Przez **wykop o głębokości ponad 0,5 m** na ogrodzonym placu budowy powinno być instalowane **przejście o szerokości co najmniej 0,75 m**, które jest wyposażone w **poręcz** (do głębokości 1,5 m wystarczy z jednej strony). (vložit obr. vykopy-14) + źródło rysunku.²⁸
- ✓ Należy zapewnić **bezpieczne wejście** do wykopu oraz wyjście z wykopu (drabina).
- ✓ Minimalna **szerokość w świetle wykopów o ścianach pionowych**, do których wchodzi ludzie, powinna wynosić **0,8 m**.
- ✓ Wykop powinien być **zabezpieczony** przed możliwym wypadnięciem osób do wykopu. Jeśli **bariera** nie spełnia wymagań na wytrzymałość, należy ją umieścić w odległości przekraczającej **1,5 m** od krawędzi **wykopu**. Barierą może być np. **poręcz** (przenośna składana), **znaki bezpieczeństwa** (o wysokości min. 1,1 m), **przeszkoda** (min. o wysokości 0,6 m), **ziemia z wykopu** (zdeponowana w stanie sypkim do wysokości co najmniej 0,9 m). (vložit obr. vykopy-9; vykopy-10) + źródło rysunku.
- ✗ Zwracaj uwagę na **nieodpowiednią obudowę ścian lub jej brak**! Ryzyko osunięcia się ściany wykopu. (vložit obr. vykopy-1) + źródło rysunku.
- ✓ **Ściany wykopu** powinny być **zabezpieczone** - np. poprzez skarpowanie lub za pomocą obudowy ścian. (vložit obr. vykopy-13) + źródło rysunku.
- ✓ **Skarpowanie** trzeba wykonywać według rodzaju gruntu, najlepiej z pochyleniem **1:1 lub 1:2** albo mniejszym, względnie jest konieczna stabilizacja wykopu za pomocą obudowy ścian. (vložit obr. vykopy-15)
- ✗ Zwracać uwagę na **zbyt mały kąt skarpowania**! Ryzyko osunięcia się ściany wykopu. (vložit obr. vykopy-2) + źródło rysunku.
- ✓ Na stokach o pochyleniu przekraczającym **1:1** oraz wysokości przekraczającej **3 m** należy podjąć środki **zapobiegające poślizgnięciu się osób lub osunięciu się materiału**.
- ✗ **Podkopywanie** stoków jest niedozwolone!

²⁸ Źródło rysunku: [Projekt nr TIRSMPSV701 „Innowacyjne rozwiązania dla grupy potrzeb w zakresie optymalizacji przepisów, procedur i środków BHP, w tym środków rozpowszechniania” finansowany z wsparciem państwa Agencji Technologicznej Republiki Czeskiej w ramach projektu BETA. Źródło w tym brzmieniu powinno się znajdować pod wszystkimi rysunkami w ramach podrozdziału Prace w wykopach!](#)

- ✓ W przypadku **wykopów wykonanych ręcznie** powinny być pionowe ściany boczne zabezpieczone przez obudowę: w **strefie zabudowanej** w razie głębokości wykopu przekraczającej **1,3 m**; w **strefie niezabudowanej 1,5 m**. Jeśli istnieje ryzyko osuwania się wykopu, konieczne jest zastosowanie obudowy również w mniejszych głębokościach! (włóż *obr. wykopy-8*) + źródło rysunku.
- ✗ Nie wolno wchodzić do **wykopów wykonanych maszynowo** bez obudowy, chyba że ich ściany są zabezpieczone przed osuwaniem się za pomocą ramy ochronnej, klatki bezpieczeństwa, konstrukcji rozporowej, itp.
- ✓ Należy zapewnić **stabilność otoczenia wykopu**, w tym sąsiednich obiektów (np. budynków lub dróg).
- ✗ Należy uważać na **przeciążenie brzegu** wykopu przez **maszyny lub pojazdy**! Ryzyko osunięcia się ścian wykopu. (włóż *obr. wykopy-3*) + źródło rysunku.
- ✗ Należy uważać na materiały i **przedmioty umieszczone w pobliżu wykopu** i w ścianie wykopu (np. kamienie, itp.)! Istnieje ryzyko ich upadku do wykopu. (włóż *obr. wykopy-4*) + źródło rysunku.
- ✓ **Należy minimalizować ruch** przy krawędzi wykopu. **Nie składuj materiału** w pobliżu krawędzi wykopu, aby zapobiec nadmiernemu obciążeniu. **Nie wolno obciążać** brzegów wykopu w odległości mniejszej niż **0,5 m od krawędzi wykopu**! (włóż *obr. wykopy-6* + źródło rysunku).
- ✓ Przed rozpoczęciem prac ziemnych należy identyfikować wszystkie znane sieci inżynierskie.
- ✓ Wykopy **w pobliżu linii energetycznych** są wykonywane **ręcznie**! (włóż *obr. wykopy-5*) + źródło rysunku.
- ✓ **Profesjonalny nadzór** (np. geologa lub inżyniera geotechnika) jest wymagany w przypadku prac w wykopach o **głębokości ponad 1,5 m**.
- ✗ Należy uważać na **wibracje** powodowane przez maszyny lub ruch w okolicy! Wibracje mogą spowodować osunięcie się ścian wykopu.
- ✗ Zwracaj uwagę na **podtapianie stoku**! Ryzyko osunięcia się ścian wykopu. Jeśli to możliwe, nie należy wykonywać prac ziemnych w okresie **zamarznięcia gruntu** albo **po długotrwałych opadach** deszczu.
- ✗ Nie przebywaj w strefie **niebezpiecznej maszyn** (np. koparka, ładowarka, itp.)! (włóż *obr. wykopy-11; wykopy-12*) + źródło rysunku.

- ✓ Strefa niebezpieczna maszyny jest określona przez maksymalny zasięg jej urządzeń roboczych plus 2 m, wejście w strefę niebezpieczną jest zabronione. (vložit obr. vykopy-7) + źródło rysunku.
- ✗ Na **odległych stanowiskach** bez nadzoru wykopy od **głębokości 1,3 m** **nie mogą być** wykonywane przez **jedną osobę**.
- ✓ Do **transportu ziemi za pomocą taczek** należy przygotować odpowiednio szeroką i nośną drogę o **pochyleniu maksymalnie 1:5**, bez gwałtownych przejść. Powierzchnia drogi nie może być śliska i powinna być odpowiednio utwardzona. (vložit obr. vykopy-16) + źródło rysunku.
- ✓ W przypadku **transportu ziemi na taczce** w celu zasypania **wykopu o głębokości ponad 1,5 m** na brzegu wykopu należy umieścić **stały ogranicznik**, zapobiegający osunięciu się taczki do wykopu. (vložit obr. vykopy-17) + źródło rysunku.
- ✓ Przed wejściem **do wykopu po raz pierwszy** lub po **przerwie w pracy przekraczającej 24 godziny** należy **sprawdzić** stan ścian wykopu, obudów i dróg dostępowych. W razie potrzeby należy również zapewnić pomiar stężenia niebezpiecznych oparów lub gazów.

[Załącznik nr 3 III do rozporządzenia rządu nr 591/2006 Dz. w sprawie szczegółowych minimalnych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy na placach budowy](#)

8 WYBRANE CZYNNIKI RYZYKA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI PRACY

W poniższym przeglądzie uwzględniono kilka czynników ryzyka, które zostały wybrane ze względu na możliwość ich częstego występowania w sektorze budowlanym. Nie chodzi oczywiście o wszystkie czynniki ryzyka; szczegółowe informacje na temat poszczególnych czynników ryzyka związanych z warunkami pracy można znaleźć w [rozporządzeniu rządu nr 361/2007 Dz. ustanawiającym warunki ochrony zdrowia przy pracy](#).

Kategoryzacja w ramach strony internetowej: bozp-cizinci.cz/BOZP pro cizince/Rizikové faktory

Pdf. są częścią załącznika nr 3 do niniejszego dokumentu.

8.1 Hałas

8.1.1. Wideo Napo - Stop hałasu!

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-stop-noise>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- **AUVA** (Austria), **CIOP** (Polska), **DGUV** (Niemcy), **EU-OSHA** (Bilbao, Hiszpania), **INAIL** (Włochy), **INRS** (Francja), **SUVA** (Szwajcaria) i **TNO** (Holandia).

8.1.2. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-faktory\001-hluk

8.2 Wibracje

8.2.1. Wideo Napo - Wibracje

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-lighten-load/bad-vibrations>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- **AUVA** (Austria), **CIOP** (Polska), **DGUV** (Niemcy), **EU-OSHA** (Bilbao, Hiszpania), **INAIL** (Włochy), **INRS** (Francja), **SUVA** (Szwajcaria) i **TNO** (Holandia).

8.2.2. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-faktory\002-vibrace

8.3 Obciążenie termiczne

8.3.1. Wideo Napo - Za gorąco na pracę!

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-too-hot-to-work>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- AUVA (Austria), CIOP (Polska), DGUV (Niemcy), EU-OSHA (Bilbao, Hiszpania), INAIL (Włochy), INRS (Francja), SUVA (Szwajcaria) i TNO (Holandia).

8.3.2. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-faktory\003-teplo

8.4 Pył

8.4.1. Wideo Napo - Pył na stanowisku pracy

<https://www.napofilm.net/en/napos-films/napo-dust-work>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- AUVA (Austria), CIOP (Polska), DGUV (Niemcy), EU-OSHA (Bilbao, Hiszpania), INAIL (Włochy), INRS (Francja), SUVA (Szwajcaria) i TNO (Holandia).

8.4.2. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-faktory\004-prach

8.5 Azbest

8.5.1. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-faktory\005-azbest

8.6 Ręczna manipulacja ciężarami

8.6.1. Wideo Napo - Ciężary w centrum zainteresowania

<https://www.napofilm.net/cs/napos-films/napo-lighten-load>

Inne filmiki z figurką Napo są dostępne na stronie <https://www.napofilm.net/cs/napos-films/films?films=all>.

W Konsorcjum Napo uczestniczy obecnie osiem członków

- [AUVA](#) (Austria), [CIOP](#) (Polska), [DGUV](#) (Niemcy), [EU-OSHA](#) (Bilbao, Hiszpania), [INAIL](#) (Włochy), [INRS](#) (Francja), [SUVA](#) (Szwajcaria) i [TNO](#) (Holandia).

8.6.2. Załącznik graficzny

załączyć pdf. obrazová příloha\rizikove-factory\006-břemena

9 PODKLAD PRO DODAVATELE WEBOVÉ STRÁNKY²⁹

9.1 Registrace domény

Po dohodě se zadavatelem (SP ČR) a dodavatelem webové stránky jsou možné např. tyto varianty³⁰:

- www.bozp-cizinci.cz
- www.bozpcizincu.cz
- www.bozpprocizince.cz

Výběr finálního doménového jména by měl být konzultován s dodavatelem webové stránky z hlediska použití klíčových slov v návaznosti SEO a vyhledávací mechanismy.

9.2 Hlavní menu

- Logo VÚBP
- Logo SP ČR
- O nás: Informace o cílech projektu, informace zpracovateli obsahu (VÚBP, v. v. i.) a provozovateli webu (SP ČR)
- BOZP pro cizince: Hlavní obsah webu, tematické okruhy 2 – 7.
- Pracovní úrazy cizinců v ČR: Vizualizace grafů zpracovaných v rámci tematického okruhu 1
- Zdroje informací
- Záložka pro výběr jazykové mutace (symbol státní vlajky) v CZ/ENG/UA/RO/PL/BG

9.3 Hlavní kategorie a podkategorie – struktura webu

- O nás
- BOZP pro cizince
 - Základy BOZP
 - Práva a povinnosti zaměstnance, povinnosti zaměstnavatele
 - *Co bych měl udělat ještě předtím, než začnu pracovat v České republice?*

²⁹ Tato kapitola slouží jako podklad pro dodavatele webu, **není nutné ji překládat**.

³⁰ Dle údajů z webu NIC.cz k datu 11. 07. 2024 by tyto domény v současnosti neměly být registrovány.

- *Proč bych se měl vůbec zajímat o bezpečnost a ochranu zdraví při práci (BOZP)?*
- *Pokud jsem cizinec, vztahují se na mě v České republice stejná pravidla BOZP jako na občany ČR?*
-
- **Školení BOZP**
 - *K čemu je dobré školení BOZP?*
 - *Jaké informace bych měl od zaměstnavatele obdržet při nástupu do práce?*
 -
- **Pracovnílékařské prohlídky**
 - *Jaký je účel pracovnílékařské prohlídky?*
 - *Jsem povinen pracovnílékařskou prohlídku absolvovat?*
 -
- **Zákaz alkoholu a kouření na pracovišti**
 - *Můžu pít alkohol na pracovišti?*
 - *Co když jsem pil alkohol ještě před začátkem pracovní doby?*
 -
- **Bezpečnostní značky, barvy a signály**
 - *K čemu slouží bezpečnostní značky, barvy a signály?*
 - *Jaký význam mají značky zákazu?*
 -
- **Zaměstnankyně a mladiství zaměstnanci**
- **Osoby samostatně výdělečně činné (bez zaměstnanců) a BOZP**
 - *Co když jsem OSVČ a pracuji tzv. „sám na sebe“?*
 - *Jaké povinnosti z oblasti BOZP se na OSVČ bez zaměstnanců vztahují?*
 -
- **Rizika**
- **Jak na pracovní úrazy, nemoci z povolání a odškodnění**
 - **Pracovní úrazy a nemoci z povolání**
 - *Co je to pracovní úraz?*

- *Co mám dělat, když se mi stane pracovní úraz nebo jsem svědkem pracovního úrazu kolegy (případně úrazu jiné osoby)?*
-
- Odškodňování pracovních úrazů a nemocí z povolání
 - *Mám nárok na odškodnění pracovního úrazu nebo nemoci z povolání*
 - *Jsou ze zákona pojištěni všichni zaměstnavatelé?*
 -
- Ochranné osobní pracovní prostředky
- První pomoc na pracovišti
- BOZP ve stavebnictví
- Pracovní úrazy cizinců v ČR
- Zdroje informací

Rozcestník na hlavní stránce pod výběrem kategorií – Kde najdu informace o podmínkách vstupu a výkonu legální práce na území České republiky?

Pokud jsem občan třetí země mimo Evropskou unii a chci pracovat v ČR

www.pracecizincu.cz

Pokud jsem občan Evropské unie a chci pracovat v ČR

www.eu-citizens.cz

V zápatí webu, případně na dolní části stránky navrhujeme umístit Legal disclaimer:

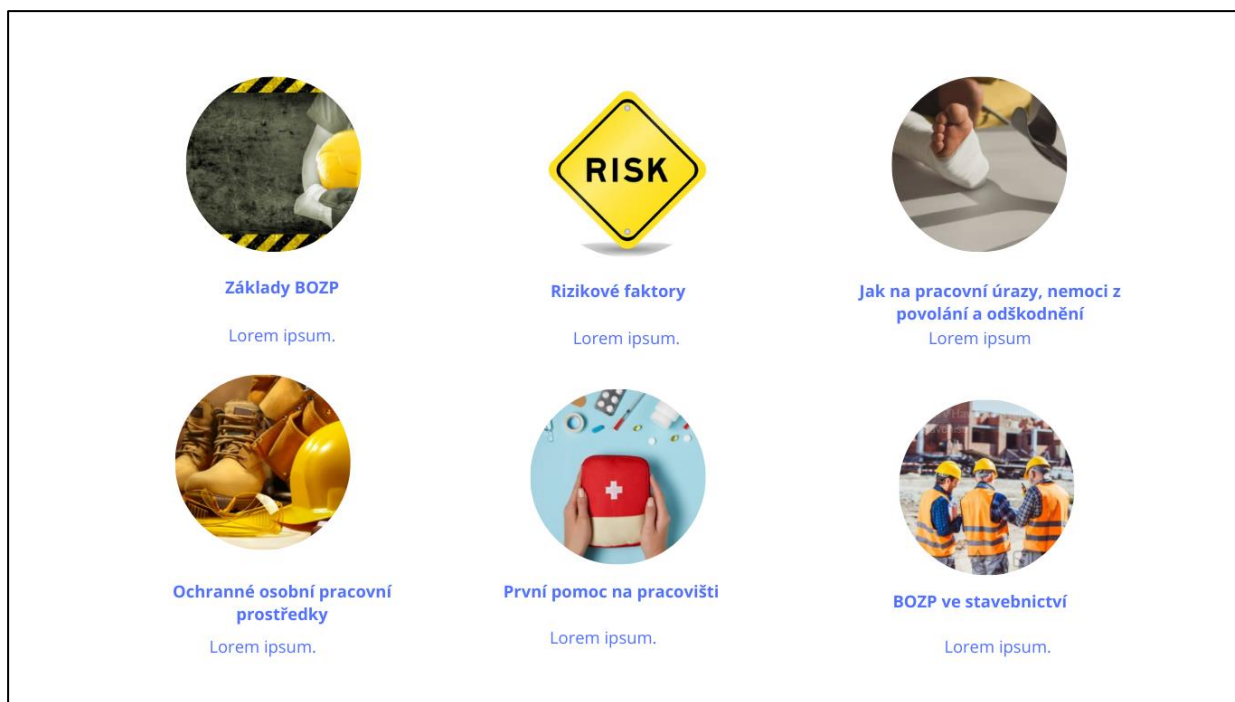
Obsah tohoto webu má pouze osvětový a informativní charakter, cílem je zvýšení povědomí o otázkách BOZP u pracovníků ze zahraničí. Obsahuje vybrané základní informace o zajištění BOZP v České republice určené zaměstnancům cizí státní příslušnosti ve zjednodušené formě v češtině a v překladu do vybraných cizích jazyků. Výklad právních předpisů smí v České republice provádět pouze soudy. Předkládané informace reflektují stav právních předpisů ke dni 31. 10. 2024.³¹

9.4 Návrh grafického rozložení webové aplikace BOZP pro cizince

Obrázek 22: Návrh možné vizualizace hlavního menu (horní lišta pod adresním řádkem webového prohlížeče)

³¹ Přesné znění konzultovat dle doporučení právního oddělení zadavatele (SP ČR).

Obrázek 23 - Návrh možné vizualizace první úrovně hlavního obsahu, zobrazení na hlavní stránce, tematický blok 3 včleněn pod Základy BOZP (fotografie pouze ilustrativní, po dohodě se zadavatelem budou fotografie vybrány pro konečný návrh z fotobanky)

	Práva a povinnosti zaměstnance	FAQ
	Alkohol a kouření na pracovišti	FAQ
	Bezpečnostní značky, barvy a signály	FAQ

Obrázek 24: Návrh možné vizualizace druhé úrovně hlavního obsahu (řazení témat v návrhu pouze ilustrativní)

Můžu pít alkohol na pracovišti?

▼

Co když jsem pil alkohol před začátkem pracovní doby?

▼

>Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Pellentesque pretium lectus id turpis. Nulla pulvinar eleifend sem. Fusce aliquam vestibulum ipsum. Fusce dui leo, imperdiet in, aliquam sit amet, feugiat eu, orci. Nulla pulvinar eleifend sem. Vivamus ac leo pretium faucibus. Vestibulum erat nulla, ullamcorper nec, rutrum non, nonummy ac, erat. Etiam dui sem, fermentum vitae, sagittis id, malesuada in, quam. Sed elit dui, pellentesque a, faucibus vel, interdum nec, diam. Duis viverra diam non justo. Aenean vel massa quis mauris vehicula lacinia.

▲

A co oslava v práci po skončení pracovní doby? Je tam alkohol povolen?

▼

Obrázek 25: Návrh možné vizualizace třetí úrovně hlavního obsahu

Zdroje informací:

- [Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci](#)
- [Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 79/2013 Sb., o provedení některých ustanovení zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, \(vyhláška o pracovnělékařských službách a některých druzích posudkové péče\), ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Nařízení vlády č. 375/2017 Sb., o vzhledu, umístění a provedení bezpečnostních značek a značení a zavedení signálů, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů](#)
- [Vyhláška č. 180/2015 Sb. o zakázaných pracích a pracovištích](#)
- [Nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání](#)
- [Nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů.](#)
- [Nařízení Evropského parlamentu a Rady \(EU\) 2016/425 ze dne 9. března 2016 o osobních ochranných prostředcích a o zrušení směrnice Rady 89/686/EHS](#)

- [Nařízení vlády č. 390/2021 Sb., o bližších podmínkách poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků](#)
- [Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci](#)
- [Nařízení vlády č. 362/2005 Sb. o bližších požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na pracovištích s nebezpečím pádu z výšky nebo do hloubky](#)
- [Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí](#)
- [Nařízení vlády č. 591/2006 Sb., o bližších minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví při práci na staveništích](#)
- České technické normy (ČSN, ČSN EN)

Seznam zkratk:

AED	Automatizovaný externí defibrilátor
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
CE	Conformité européenne - evropská shoda
CZ-ISCO/KZAM	Klasifikace zaměstnání
CZ-NACE	Klasifikace odvětví
ČR	Česká republika
ČSN	Česká technická norma
ČSN EN	Česká verze evropské normy
DPČ	Dohoda o pracovní činnosti
DPP	Dohoda o provedení práce
EU	Evropská unie
FAQ	Nejčastěji kladené otázky
GPS	Globální polohový systém
KHS	Krajské hygienické stanice
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
MSD	Muskuloskeletální onemocnění
OIP	Oblastní inspektorát práce
OOPP	Osobní ochranné pracovní prostředky
OSVČ	Osoba samostatně výdělečně činná
SP ČR	Svaz průmyslu a dopravy České republiky
VÚBP	Výzkumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.
VZV	Vysokozdvíhací vozík

Seznam příloh:

- Pracovní úrazovost cizinců - fin.verze.xlsx
- Signály-rukou (složka se soubory ve formátu png.)
- OOPP (složka se soubory ve formátu jpg. a png.)
- Titulky první pomoc - prelozeno.xlsx
- Obrázky staveniště (složka obsahující podsložky):
 - o Žebříky (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Skladování (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Práce ve výškách (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Bourání (složka obsahující soubory ve formátu png. a EPS)
 - o Výkopy (složka obsahující soubory ve formátu png. a af design)
- Rizikove-factory (složka se soubory ve formátu pdf.)
- Cvičný test z BOZP.docx